

2018 DÖRDÜNCÜ ÇEYREK

OCAK - ŞUBAT - MART - NİSAN - MAYIS - HAZİRAN - TEMMUZ - AĞUSTOS - EYLÜL - EKİM - KASIM - ARALIK

11127

11128

11129

11130

11131

K.K.T.C. MERKEZ BANKASI
SAYI: 2018 - IV

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

Sayı: 2018-IV

I: ÖNSÖZ

IMF tarafından 2019 yılı Ocak ayında yayınlanan Küresel Ekonomik Görünüm Raporu'nda 2018 yılı küresel büyüme hızı yüzde 3,7 oranında sabit tutulmuş ve küresel ekonomiye yönelik aşağı yönlü risklerin arttığına da değinilmiştir. Bu aşağı yönlü riskler finansal koşulların sıkılaşması, ticaret savaşlarının tırmanma ihtimali, Çin Halk Cumhuriyeti ekonomisinin beklenenden daha fazla yavaşlaması ve Birleşik Krallığın anlaşmasız Brexit ihtimali olarak sıralanmıştır. IMF 2019 yılı için büyüme tahminini yüzde 3,5 olarak açıklamıştır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Para Politikası Kurulu 2018 yılı son toplantısında politika faizinde herhangi bir değişikliğe gitmeyerek yüzde 24 oranında sabit tutmuştur. Toplantı karar notlarında ihtiyaç duyulması halinde ilave sıkılaştırma yapılabileceğine yer verilmiştir. 2019 yılı Şubat ayında ise TCMB para politikasındaki sıkı duruşu etkilemeden finansal istikrara katkı sağlayacak adımları atabilmek ve piyasalara ek likidite sağlayabilmek adına Türk Lirası zorunlu karşılık oranlarında indirime gidilmiştir. 2018 yılı tüketici enflasyonu (TÜFE) yüzde 20,3 olarak gerçekleşmiş olup, TCMB'nin Şubat ayı beklenti anketine göre bu oranın 2019 yıl sonu için yüzde 15,9 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir.

KKTC ekonomisinde TÜFE ve döviz kurları yıllık değişimleri birbirlerine paralel seyretmekte olup; bu durum Türk Lirası'nın yabancı para cinslerine karşı değer kaybının enflasyona geçişkenliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir. TÜFE ve döviz kurları 2018 yılı Ocak ayından itibaren yükselişe geçmiştir; ancak bu durum Eylül ayından itibaren ise hızlı bir düşüşe dönmüştür. KKTC Başbakanlık Devlet Planlama Örgütü (DPÖ) tarafından hesaplanan enflasyon oranları yıllık bazda 2018 yılı Ekim ayında yüzde 38,1, Kasım ayında yüzde 34,2 ve Aralık ayında yüzde 30 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2018 yılı Aralık ayı sonunda yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler mobilya ve ev aletleri, gıda ve alkolsüz içecekler ile ulaştırma kalemleridir. İlgili kalemlerde yaşanan artışlar sırasıyla yüzde 43,9, yüzde 40,4 ve yüzde 34,9 oranında olmuştur.

2018 mali yılının dördüncü çeyreğinde KKTC bütçe gelirleri 1.684 milyon TL, bütçe giderleri ise 1.804 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı çeyreğinde 72 milyon TL olan bütçe açığı, 2018 yılı son çeyreğinde yüzde 67 oranında bir artışla 120 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri alt kalemleri incelendiğinde en büyük paya sahip vergi gelirlerinin toplam 1.124 milyon TL olduğu görülmektedir. İkinci en büyük paya sahip olan vergi dışı gelirler kalemi ise 295 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bütçe giderlerinde en yüksek paylara sahip kalemler olan cari transferler ve personel giderleri sırasıyla 784 milyon TL ve 594 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. İlgili iki kalemin toplamının bütçe giderleri içindeki payı yüzde 76 oranında gerçekleşmiştir.

2018 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla bankacılık sektörü bilanço büyüklüğünün GSYH'ye oranı yüzde 227,2'ye gerilemiştir. Sektörün aktif toplamı bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 5,7 azalarak 32.980 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu azalışın nedeni döviz kurunda yaşanan dengelenmenin yabancı para kalemler kaynaklı bilançoya yansımalarıdır. Sektörün toplam aktifleri Aralık 2017 – Aralık 2018 döneminde yüzde 26,3 oranında artış göstermiştir. Bankacılık sektöründeki yoğunlaşmaya bakıldığı zaman aktif büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın sektör içindeki payının bir önceki çeyreğe göre 0,1 puanlık sınırlı bir artışla yüzde 55,1 seviyesine yükseldiği görülmektedir. Aynı dönemde ilk beş bankanın sektör içindeki payı brüt krediler büyüklüğü ve mevduat büyüklüğü açısından sırasıyla yüzde 56,9 ve yüzde 56,5 olmuştur.

Bankacılık sektörünün 2018 yılı dördüncü çeyrek finansal derinleşme rakamları bir önceki çeyreğe göre azalış göstermiştir. Şöyle ki; brüt kredilerin, toplam aktiflerin ve toplam mevduatların GSYH'ye oranı sırasıyla yüzde 136,1'den yüzde 130,2'ye, yüzde 240,8'den yüzde 227,2'ye ve yüzde 194'ten yüzde 182,1'e düşmüştür. Sektörde Sermaye Yeterlilik Standart Rasyosu (SYSR) 2017 yılsonu itibarıyla yüzde 17,3 olurken; 2018 yılsonu itibarıyla yüzde 17,9 seviyesine yükselmiştir. Brüt kredilerin 2018 yılı son çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 4,3 oranında azalış göstermesine rağmen; TGA'nın brüt krediler içindeki payı bir önceki çeyrek döneme kıyasla artış göstererek yüzde 5,5'e yükselmiştir. Mevduatın krediye dönüşüm oranı da aynı şekilde bir önceki çeyreğe göre artış göstererek yüzde 71,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2018 yılı bankacılık sektörü kârı 689,8 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılı bankacılık sektörü vergi öncesi kârı ise 2017 yılına göre yüzde 69,42 oranında artış göstererek 874 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu artışta kambiyo kârlarının önemli bir katkısı bulunmaktadır. Kambiyo kârı kalemi bankacılık sektörü vergi öncesi kârından çıkarıldığı zaman ilgili dönemler arasında bankacılık sektörü vergi öncesi kârı artış oranı yüzde 34,5'tir.

2018 yılının dördüncü çeyreği itibarıyla seçilmiş ekonomilere ve KKTC ekonomisine dair güncel temel göstergelerin yer aldığı ve KKTC bankacılık sektörünün genel görünümünün detaylı şekilde yansıtıldığı bu bültenin konuya ilgi duyanlara fayda sağlamasını umar, hazırlanmasında emeği geçen çalışanlarımıza teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Rifat GÜNAY

Başkan

KKTC Merkez Bankası, 2018 / IV

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa-KKTC

Telefon

0392 - 611 5000

Fax

0392 - 228 5240

0392 - 228 2131

World Wide Web Home Page

<http://www.mb.gov.ct.tr>

E-mail

ileti@kktcmerkezbankasi.org

Bu bültende yayımlanan istatistiki bilgilerin bir kısmı geçici verilerden derlenmiştir. Önceki bültenler ve/veya internet sitemizdekiler ile karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkün olup, kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu bülten kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası'ndan herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim, araştırma vb. çalışmalarda kaynak gösterilerek kullanılabilir.

II: KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMB/ECB	Avrupa Merkez Bankası
BPP	Bankalararası Para Piyasası
BoE	İngiltere Merkez Bankası
Brexit	Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden çıkışı
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EA 19	Avro Bölgesi
EUROSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
ESA	Avrupa Hesaplar Sistemi
Fed	ABD Merkez Bankası
FOMC	ABD Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Komitesi
GLP	Geç Likidite Penceresi
GSMH	Gayri Safi Milli Hâsıla
GSYH	Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla
IMF	Uluslararası Para Fonu
KGF	Kredi Garanti Fonu
KKTCMB/Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
MB	Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ONS	Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Ofisi
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OVP	Orta Vadeli Program
PMI	Satın Alma Yöneticileri Endeksi
PPK	Para Politikası Kurulu
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
RG	Resmi Gazete
SYSR	Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL/TP	Türk Lirası
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
UBB	Uluslararası Bankacılık Birimi
UEA	Uluslararası Enerji Ajansı
YP	Yabancı Para
YEP	Yeni Ekonomik Program
Yİ-ÜFE	Yurtiçi Üretici Fiyatları Endeksi
\$/USD	Dolar, ABD doları
€/EUR	Euro, Avro
£/GBP	Sterlin

III: TANIMLAR

Brüt Krediler: Krediler + Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler: Nakit Değerler + MB'den Alacaklar + Bankalardan Alacaklar + BPP İşlemlerinden Alacaklar

İÇİNDEKİLER

I: ÖNSÖZ	i
II: KISALTMALAR	v
III: TANIMLAR	v
IV: TABLO LİSTESİ	ix
V: GRAFİK LİSTESİ	xi
1 ULUSLARARASI GELİŞMELER	1
1.1 Genel Görünüm ve Güncel Gelişmeler	1
1.2 Seçilmiş Ülkelerdeki Ekonomik ve Finansal Görünüm	2
1.2.1 Büyüme.....	2
1.2.2 Enflasyon.....	3
1.2.3 Politika Faizleri.....	3
1.2.4 Döviz Kurları.....	5
2 İSTİHDAM VE FİYATLAR	9
2.1 İstihdam	9
2.2 Enflasyon	10
3 DIŞ TİCARET VE TURİZM	13
3.1 İhracat ve İthalat Gelişmeleri	13
3.2 Turizm	15
4 BÜTÇE GELİŞMELERİ	19
4.1 2018 Yılı Dördüncü Çeyrek Sonuçları	19
4.2 Gelirler	19
4.3 Giderler	20
4.4 Bütçe Uygulama Sonuçları	21
4.5 Finansman Dengesi	22
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER	23
5.1 Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü	23
5.1.1 Finansal Derinleşme.....	23
5.1.2 Bankacılık Sektörünün Performans Rasyoları.....	23
5.1.3 Bankacılık Sektörünün Gelişimi.....	24
5.1.4 Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma.....	24
5.1.5 Banka, Şube ve Personel Sayısı.....	25
5.2 Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu	26
5.2.1 Aktif / Pasif Yapısındaki Gelişmeler.....	27
5.2.2 Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler.....	29
5.2.3 Krediler.....	30
5.2.4 Menkul Değerler Cüzdanı.....	32

5.2.5	Mevduat.....	33
5.2.6	Özkaynaklar.....	36
5.3	Para Arzı.....	37
5.4	Bankalararası Para Piyasası Genel Görünüm	38
5.5	Kredi Kartları Azami Faiz Oranları	41
6	<i>FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ</i>.....	43
6.1	Sermaye Yeterliliği.....	43
6.2	Tahsili Gecikmiş Alacaklar	44
6.3	Aktif ve Özkaynak Kârlılığı.....	46
EK A.	<i>EKONOMİK KARARLAR</i>.....	47
EK B.	<i>İSTATİSTİKİ VERİLER</i>	49
EK C.	<i>NOTLAR</i>	89

IV: TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri ve Gerçekleşmeler	1
Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)	9
Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)	9
Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2015=100) Değişim Oranları (%)	12
Tablo 3.1: İhracat ve İthalat	13
Tablo 3.2: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)	14
Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)	15
Tablo 3.4: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı	15
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)	19
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)	19
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)	20
Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)	21
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)	22
Tablo 5.1: Performans Rasyoları	23
Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)	24
Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler	25
Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi	25
Tablo 5.5: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	26
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yapısal Yüzde Dağılımı (%)	27
Tablo 5.7: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	28
Tablo 5.8: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)	28
Tablo 5.9: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	29
Tablo 5.10: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)	30
Tablo 5.11: Banka Grupları İtibarıyla Brüt Kredilerin Gelişimi (Milyon TL)	31
Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)	33
Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)	34
Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)	35
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Milyon TL)	35
Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)	36
Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)	37
Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi	38
Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x 1.000)	39
Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)	40
Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)	41
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar	43
Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	45
Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları	46
Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası	47
Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler	48
Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)	50
Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)	51
Tablo B.3: KKTCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler (TL)	52
Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat (TL)	53
Tablo B.5: KKTCMB Döviz Kurları (Ay Sonu)	54
Tablo B.6: Çapraz Kurlar	55
Tablo B.7: KKTCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)	56
Tablo B.8: KKTCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)	57
Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)	58
Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)	59

Tablo B.11: Karşılıksız Çekler.....	60
Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL).....	61
Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	62
Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	63
Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	64
Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL).....	65
Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL).....	66
Tablo B.18: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)	67
Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	68
Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%).....	69
Tablo B.21: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL).....	70
Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	71
Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	71
Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	72
Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	72
Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	73
Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	74
Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL).....	75
Tablo B.29: Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar	76
Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler	77
Tablo B.31: Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	78
Tablo B.32: Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı	79
Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	80
Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%).....	80
Tablo B.35: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)	81
Tablo B.36: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim	81
Tablo B.37: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları	82
Tablo B.38: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100 Temel Yılı)	82
Tablo B.39: Asgari Ücret Gelişmeleri	83
Tablo B.40: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları	84
Tablo B.41: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)	85
Tablo B.42: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)	86
Tablo B.43: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı.....	87
Tablo B.44: 2017 - 2018 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Giriş ve Çıkışlar (Kişi Sayısı).....	87
Tablo B.45: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı.....	88

V: GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları.....	3
Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları.....	3
Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Faiz Oranları	4
Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti	4
Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100).....	5
Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım.....	9
Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler	9
Grafik 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi – TL/EUR Yıllık Değişim	10
Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı	10
Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı.....	11
Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı (TÜFE)	11
Grafik 2.7: 12 Aylık Birikimli Sektörel Enflasyon Oranları	11
Grafik 3.1: İthalat ve İhracat.....	13
Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dengesi (ihracat - ithalat)	14
Grafik 3.3: 2018 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2017 Yılı ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması	16
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%).....	16
Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi	16
Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL).....	19
Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Milyon TL).....	20
Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Milyon TL)	20
Grafik 4.4: Çeyrekler İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	22
Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%).....	23
Grafik 5.2: Bankacılık Sektörünün Gelişimi	24
Grafik 5.3: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi	25
Grafik 5.4: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)	27
Grafik 5.5: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%).....	28
Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi	29
Grafik 5.7: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%).....	29
Grafik 5.8: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	30
Grafik 5.9: Bankacılık Sektörü Kredileri (Net) TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	30
Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%).....	31
Grafik 5.11: Kredilerde (Net) Vade Yapısı (Milyon TL).....	31
Grafik 5.12: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)	32
Grafik 5.13: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)	32
Grafik 5.14: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	32
Grafik 5.15: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%).....	33
Grafik 5.16: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik	34
Grafik 5.17: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi	34
Grafik 5.18: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark	36
Grafik 5.19: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı	36
Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları.....	37
Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı.....	38
Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu.....	43
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar.....	43
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları	44
Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı.....	44
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi	44
Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı	45
Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA	46

1 ULUSLARARASI GELİŞMELER

1.1 GENEL GÖRÜNÜM VE GÜNCEL GELİŞMELER

IMF 2019 yılı Ocak ayına ait Küresel Ekonomik Görünüm raporunda zayıflayan küresel ekonomiye dikkat çekmiştir. IMF 2018 yılı için küresel büyüme hızı tahminini, Asya ve Avrupa gibi bazı ekonomilerdeki zayıflayan görünüme rağmen, 2018 yılı Ekim ayı raporunda belirttikleri yüzde 3,7 oranında sabit tutmuştur. 2019 ve 2020 yılları için küresel büyüme hızı tahminleri Ekim ayı raporundakilere kıyasla 0,2 ve 0,1 puan düşürülerek, yüzde 3,5 ve yüzde 3,6 olarak tahmin edilmiştir.

IMF raporu Ekim ayı güncellemesinde 2019 ve 2020 yılları için yapılan aşağı yönlü revizde ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki ticaret savaşları sonucu artan gümrük vergileri etkili olmuştur. Ekim ayından sonraki güncellemelerde ise 2018 yılı ikinci yarısında ekonomik büyümede başlayan yavaşlamanın önümüzdeki senelerde de devam edebileceği beklentisinin etkili olduğu değerlendirilmiştir.

Raporda ayrıca küresel ekonomiye yönelik aşağı yönlü risklerin arttığı belirtilmiştir. Finansal koşulların sıkılaşması, ticaret savaşlarının daha fazla tırmanması ihtimali, Çin Halk Cumhuriyeti ekonomisinin beklenenden daha fazla yavaşlaması ve Birleşik Krallığın Avrupa Birliği'nden anlaşmasız çıkma ihtimali bu aşağı yönlü risklere örnek olarak gösterilmektedir.

Dünya Bankası tarafından 2019 yılı Ocak ayında yayınlanan Küresel Ekonomik Beklentiler raporunda küresel ekonominin 2018 yılında yüzde 3 büyüyeceği tahminine yer verilmiş olup; 2019 ve 2020 yılları için büyüme tahminleri sırasıyla yüzde 2,9 ve yüzde 2,8 olmuştur.

Dünya Bankası raporunda, gelişmiş ülkeler için daha önceden yapılan tahminler sabit tutularak; 2019 yılı için yüzde 2,2 ve 2020 yılı için ise yüzde 2 oranında büyüme tahminleri yinelenmiştir. Gelişmekte olan ekonomilerin büyüme tahminlerinde ise aşağı yönlü revizeler yapılmıştır. Gelişmekte olan ekonomiler için 2018 yılı büyüme tahmini 0,3 puan düşürülerek yüzde 4,2'ye çekilirken, 2019 yılı büyüme tahmini 0,5 puan düşürülerek yüzde 4,2 seviyesine getirilmiştir. En fazla aşağıya yönlü revize ise emtia ihracı yapan gelişmekte olan ülkeler için yapılmıştır. 2018 yılı için 0,8 puanlık,

2019 yılı için ise 0,7 puanlık aşağı yönlü revizeler yapılarak emtia ihracı yapan gelişmekte olan ülke grubunun büyüme beklentileri aşağı çekilmiştir.

Avrupa Komisyonu tarafından 2019 yılı kış dönemi için hazırlanan Avrupa Ekonomik Tahmin raporu, küresel büyüme yavaşlarken belirsizliklerin arttığı vurgusunu yapmıştır. İlgili raporda, 2018 yılında Avrupa Birliği (AB) ve Avro Bölgesinde ekonomik aktivitenin hem içsel hem de dışsal faktörlerden dolayı yavaşladığına değinilmiştir. Özellikle 2018 yılının ikinci yarısındaki yavaşlamanın öngörülenden daha sert olduğu ve ilgili dönemde Avro Bölgesi ekonomik büyüme hızının yüzde 0,2'ye kadar düştüğü belirtilmiştir. Rapora göre, önümüzdeki iki yıl boyunca bölgede büyümenin yavaş bir hızla süreceği öngörülmektedir.

Avrupa Komisyonu raporunda AB ve Avro Bölgesi'nde 2018 yılında yaşanan yavaşlamanın dış talepteki azalmadan kaynaklandığı belirtilmiştir. Yapılan açıklamada; ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti arasında yaşanan ticaret savaşları kaynaklı ticaret politikalarında artan belirsizlik ile imalat sanayi üretimindeki küresel yavaşlamanın, küresel ticaret büyüme hızını negatif yönde etkilediğine yer verilmiştir. Bölge ekonomisi, dış ticaretinin coğrafi yönelimi nedeniyle gerçekleşmekte olan bu ticaret savaşlarından oldukça etkilenmiştir.

2018 yılı ikinci yarısında bölgede yaşanan ekonomik yavaşlamada dış etkenlerin yanı sıra bazı yerel faktörler de etkili olmuştur. Bu yerel faktörler; üçüncü çeyrekte otomotiv sektöründe yaşanan aksaklıklar, bazı üye ülkelerdeki maliye politikası belirsizlikleri ve sosyal gerginlikler olarak sıralanmaktadır. Genel olarak, ilgili raporda Avro Bölgesi GSYH büyüme hızı aşağı yönlü revize edilerek 2019 yılı için yüzde 1,1 olarak ve 2020 yılı için ise yüzde 1,6 olarak tahmin edilmiştir.

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri ve Gerçekleşmeler

Küresel GSYH Büyüme Tahminleri						
	2016	2017	2018 ¹	2018 ²	2019 ¹	2019 ²
IMF	3,2	3,8	3,8	3,7	3,9	3,5
Dünya Bankası	2,4	3,1	2,9	3,0	3,0	2,9
OECD	3,0	3,6	3,1	3,7	3,9	3,5

Kaynak: OECD, Dünya Bankası, IMF

¹ Kuruluşların o yıla ait ilk tahminleridir.

² Kuruluşların o yıla ait son tahminleridir.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından yayınlanan Dünya Ekonomisindeki Son Gelişmeler Bülteninde yer verildiği üzere, İngiltere Merkez Bankası (BoE) raporunda Brexit'in anlaşmasız gerçekleşmesi halinde Birleşik Krallığın yüzde 8 daralabileceği ve ülke ekonomisinin 2008 küresel finansal kriz döneminde gerçekleşenden daha ağır bir ekonomik durğunluğa girebileceği öngörülmektedir. Birleşik Krallık'ta parlamento Brexit anlaşmasının ertelenmesi yönünde sunulan yasa değişikliğini ve hükümetin Brexit anlaşmasını yeniden müzakere etme sürecine destek veren önergeyi de reddetmiştir. Bu gelişmeler, Birleşik Krallığın Avrupa Birliği'nden anlaşmasız çıkış olasılığını artırmıştır.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch, Birleşik Krallığın AA olan kredi notunu, Brexit sürecinde artan belirsizlik ve anlaşmasız Brexit riskinin artması sebebiyle negatif izlemeye aldığını açıklamıştır.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standard & Poor's (S&P), 15 Şubat 2019 tarihinde piyasa beklentilerine paralel olarak Türkiye'nin kredi notu ve görünümünde değişikliğe gitmemiştir. Böylelikle, Türkiye'nin kredi notu yatırım yapılabilir seviyenin dört kademe aşağısı olan B+ seviyesinde kalmış olup; not görünümü de durağan olarak teyit edilmiştir. Kredi Derecelendirme Kuruluşu Moody's, Türkiye'nin kredi notunu "Ba2"den "Ba3"e düşürmüş ve not görünümünü "durağan"dan "negatif"e çevirmiştir. Diğer bir uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, Türkiye'nin kredi notunu "BB" ve not görünümünü ise "negatif" olarak teyit etmiştir.

1.2 SEÇİLMİŞ ÜLKELERDEKİ EKONOMİK VE FİNANSAL GÖRÜNÜM

1.2.1 BÜYÜME

ABD ekonomisi birinci çeyrekte yüzde 2,2 oranında, ikinci çeyrekte ise yüzde 4,2 oranında büyüme kaydetmiştir. 2018 yılı Kasım ayında ABD ekonomisi üçüncü çeyrek büyüme verisi yüzde 3,5 seviyesinden yüzde 3,4 seviyesine revize edilmiştir.

ABD üçüncü çeyrek GSYH büyüme hızının aşağı yönlü revize edilmesinde özel tüketim harcamalarındaki artış hızının yüzde 3,6'dan yüzde 3,5'e düşürülmesi ve ihracat oranındaki düşüşün yüzde 4,4'ten yüzde 4,9'a revize edilmesi etkili olmuştur.

Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Bürosu (ONS) tarafından 2019 yılı Şubat ayında Birleşik Krallık ekonomisinin 2018 yılı üçüncü çeyrek büyüme verileri açıklanmıştır. Zincirlenmiş Hacim Endeksi'ne göre hesaplanan GSYH oranında bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,6 oranında büyüme kaydedilmiş olup; ikinci çeyrek verilerine kıyaslandığında 0,2 puan artış gösterdiği gözlenmiştir. Birleşik Krallık ekonomik büyüme oranı bir önceki yılın aynı çeyreğine göre ise yüzde 1,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. İlgili oranın ikinci çeyrek verisi yüzde 1,2'ten yüzde 1,4 seviyesine revize edilmiştir.

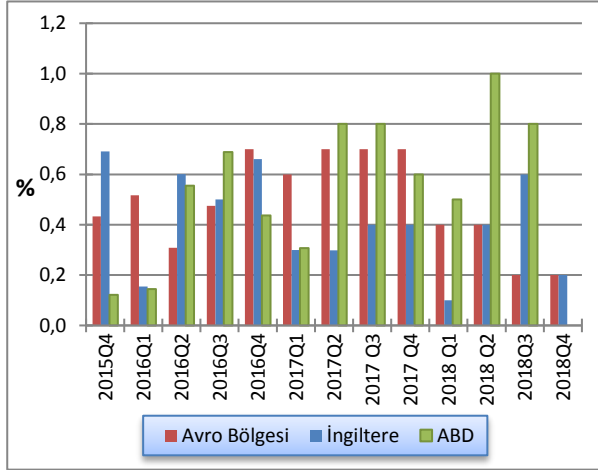
EUROSTAT verilerine göre Avro Bölgesi büyüme oranı 2018 yılında zincirlenmiş hacim endeksi hesaplaması ile bir önceki çeyreğe göre hem üçüncü çeyrekte hem de dördüncü çeyrekte yatay seyrederek yüzde 0,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. Euro Bölgesi büyüme verilerine bir önceki yılın aynı ayına göre bakıldığında üçüncü çeyrekte yüzde 1,6, dördüncü çeyrekte ise yüzde 1,4 olarak gerçekleştiği görülmektedir. 2018 yılı ilk iki çeyreğinde yüzde 2'nin üzerinde büyüme kaydeden Euro Bölgesi'ndeki yavaşlama temel olarak daha zayıf ticaretten kaynaklanmaktadır.

Türkiye ekonomisi 2018 yılı üçüncü çeyrek GSYH büyümesi zincirlenmiş hacim endeksine göre bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 1,6 artış ile piyasa beklentilerinin altında gerçekleşmiştir. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilere göre Türkiye ekonomisi bir önceki çeyreğe göre yüzde 1,1 daralmıştır. Ekonomik daralma darbe girişiminin yaşandığı 2016 yılı üçüncü çeyreğinden sonra ilk defa gerçekleşmiştir.

Türkiye ekonomisi yılın son çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 3 daralarak, 2018 yılının tamamını yüzde 2,6 büyüme ile kapatmıştır. Takvim etkisinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksi, 2018 yılı dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 3,2 azalırken, mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksi bir önceki çeyreğe göre yüzde 2,4 azalmıştır.

Harcamalar yöntemine göre 2018 yılının üçüncü çeyreğinde büyümeye en yüksek katkısı net ihracat sağlamıştır. TL'deki değer kaybının etkisiyle ihracatta yaşanan yükseliş ve altın ithalatındaki düşüşle ithalatın gerilemesi net ihracatın en yüksek katkısı yapmasına katkıda bulunmuştur. İktisadi faaliyet kollarına göre GSYH verilerine bakıldığında inşaat sektörünün 2015 yılından bu yana ilk defa daraldığı görülmektedir. İlgili sektörde yaşanan daralma GSYH'yi 0,4 puan aşağı çekmiştir. Bir önceki çeyrekte daralma yaşayan tarım sektörünün üçüncü çeyrekte büyümeye 0,1 puanlık pozitif katkısı olmuştur.

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları

Kaynak: OECD

1.2.2 ENFLASYON

ABD ekonomisi 2018 yılı Ekim ayı yıllık TÜFE artış oranı yüzde 2,5, Kasım ayı yüzde 2,2 ve Aralık ayı ise yüzde 1,9 seviyesinde gerçekleşmiştir. Böylece Aralık ayı itibarıyla enflasyon oranı, Fed uzun dönem enflasyon hedefi olan yüzde 2'nin 0,1 puan altında seyretmiştir. Çekirdek TÜFE artış oranı ise 2018 yılı Ekim ayı için yüzde 2,1; Kasım ve Aralık ayları için ise yüzde 2,2 olmuştur.

EUROSTAT tarafından yayınlanan verilere göre 2018 yılı Ekim ayında Avro Bölgesi'nde TÜFE tahminler doğrultusunda gerçekleşmiş ve bir önceki aya göre yüzde 0,2 oranında artış göstermiştir. 2018 yılının Kasım ayında aylık TÜFE oranı yüzde -0,2 seviyesinde gerçekleşirken, Aralık ayında ise sıfır olarak açıklanmıştır. Avro Bölgesinde bir önceki yılın aynı ayına göre Ekim, Kasım ve Aralık enflasyon verileri sırasıyla yüzde 2,2, yüzde 1,9 ve yüzde 1,6 olmuştur.

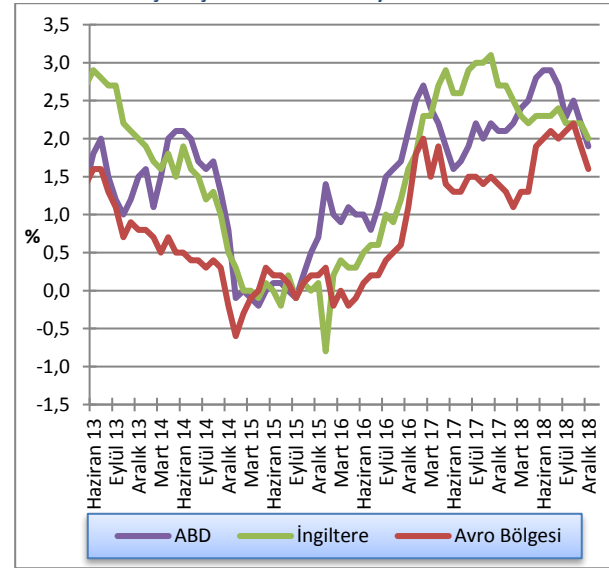
Birleşik Krallık'ta 2018 yılında TÜFE, ONS verilerine göre, yıllık yüzde 2,3 oranında artış göstermiştir. 2018 yılı son çeyreğine ait yıllık enflasyon verileri incelendiğinde

Ekim ve Kasım aylarında yüzde 2,2 artış gözlenirken, Aralık ayında enflasyon yüzde 2,0'ye gerilemiştir.

2018 yılı Aralık ayında Türkiye'de yıllık TÜFE artışı yüzde 20,30 ve Yİ-ÜFE oranı ise yüzde 33,64 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu veriler ile 2018 yılı Kasım ayından sonra, Aralık ayında da enflasyon oranlarında gerileme kaydedilmiştir.

Aylık enflasyon oranlarındaki gerilemede döviz kurlarındaki düşüşün ve ÖTV indirimlerinin etkisiyle aşağı yönlü seyir izleyen ulaştırma grubu fiyatları etkili olmuştur. İlgili grubun alt kalemleri incelendiğinde motorlu araçlar ve ulaştırma maliyetlerindeki düşüşler önemli rol oynamıştır.

Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları

Kaynak: OECD

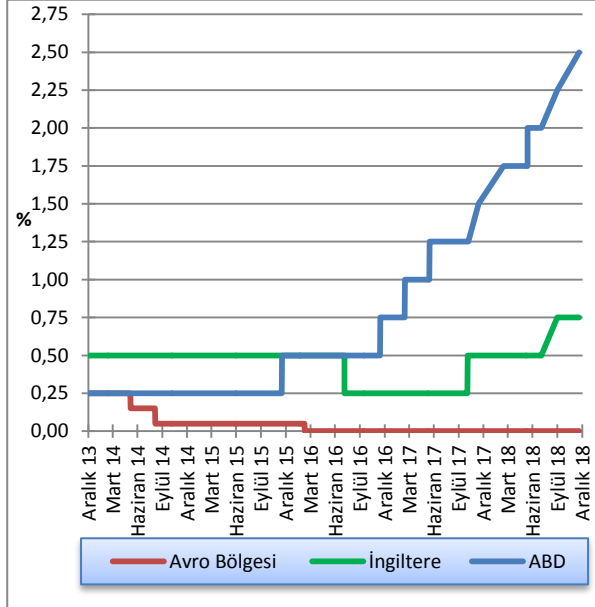
1.2.3 POLİTİKA FAİZLERİ

Fed 8 Kasım 2018 tarihinde gerçekleştirdiği toplantısında politika faizini beklentilere paralel olarak yüzde 2,0 – 2,25 bandında bırakmıştır. 2018 yılının son toplantısı olan 19 Aralık tarihinde sona eren toplantı sonrası ise Fed yine piyasa beklentilerini karşılayarak politika faiz oranını 25 baz puan artırarak yüzde 2,25 – 2,50 bandına yükseltmiştir. Bu adım ile birlikte 2018 yılında toplam dört kez faiz artırımı yapılmış olup; faizler 10 yılın en yüksek seviyesine çıkartılmıştır. Fed'in 18 – 19 Aralık toplantı tutanaklarında, finansal piyasalardaki sert düşüş ve yavaşlayan küresel ekonomi sebebiyle artan endişeler olduğu ve ileriki dönemlerde faiz artırımı konusunda acele edilmemesinin gerekliliği öne çıkmıştır.

İngiltere Merkez Bankası (BoE) 2018 yılı Aralık ayı toplantısında Brexit öncesi belirsizlikleri de göz önünde bulundurarak politika faizini yüzde 0,75 oranında sabit tutmuştur. Tahvil alım programında da değişikliğe gidilmemiş ve aylık 435 milyar sterlin olarak devam etmiştir.

Avrupa Merkez Bankası (ECB) 2018 yılı Ekim ayı toplantısında varlık alımlarını, daha önce yaptığı açıklamalara paralel bir şekilde, 30 milyar avrodan 15 milyar avroya düşürmüştü. 2018 yılının en son toplantısında ise Aralık ayı sonu itibarıyla varlık alım programını sonlandıracağını teyit etmiş ve politika faiz oranında değişikliğe gitmeyerek sıfır düzeyinde tutmaya devam etmiştir. ECB Başkanı Mario Draghi toplantı sonrası yaptığı konuşmada Avro Bölgesi'ne yönelik aşağı yönlü risklerin belirginleştiğine dikkat çekmiş ve gevşek para politikası uygulamalarının bölge ekonomisini desteklediğini belirtmiştir.

Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Faiz Oranları

Kaynak: FED, ECB, BoE

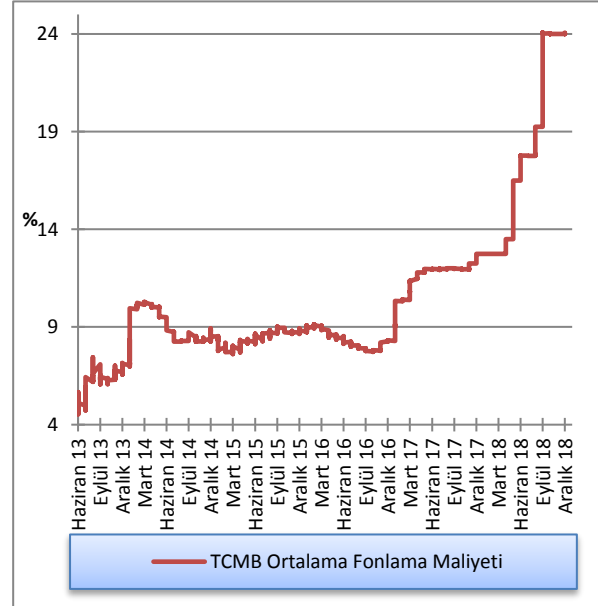
TCMB Para Politikası Kurulu (PPK) 2018 yılı son toplantısında politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının yüzde 24 düzeyinde sabit tutulmasına karar vermiştir. Toplantı karar notlarında ekonomideki dengelenme eğiliminin belirginleştiği ve güçlü dış talebe rağmen finansal koşullardaki sıkılaşmanın etkisiyle iktisadi faaliyetteki yavaşlamanın devam ettiği ifadelerine yer verilmiştir. Diğer taraftan, fiyat istikrarına yönelik risklerin devam etmesinden dolayı sıkı parasal duruşun korunmasına karar verilmiş olup; ihtiyaç duyulması halinde ilave parasal sıkılaştırma yapılabileceğine dikkat çekilmiştir.

PPK 16 Ocak 2019 tarihli toplantısında da politika faiz oranında değişikliğe gitmemiş ve açıklanan notlarda aynı ifadelerle yer verilmiştir. İlaveten cari dengedeki iyileşmenin süreceği beklentisine yer verilmiştir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) 16 Şubat 2019 tarihinde yaptığı açıklamada Türk Lirası zorunlu karşılık oranlarının 1 yıla kadar vadeli mevduat/katılım fonları ile 3 yıla kadar vadeli diğer yükümlülüklerde 100 baz puan, diğer vade gruplarında ise 50 baz puan indirilmesine karar verildiğini bildirmiştir. Buna ilaveten; Türk Lirası zorunlu karşılıkların yurt içi yerleşiklerden altın cinsinden tesis edilmesi imkânı üst sınırı yüzde 5 oranından yüzde 10'a yükseltilmiştir.

TCMB Başkanı Murat Çetinkaya, söz konusu likidite adımlarının sinyalini 14 Şubat günü yaptığı açıklamada vermişti. İlgili açıklamada finansal istikrara katkı sağlayacak adımların para politikasındaki sıkı duruşu etkilemeden atılabileceğini söylemişti. Ayrıca, enflasyon dinamiklerinde ikna edici iyileşme gözleninceye kadar sıkı duruşun korunacağını altını çizmiş ve Türkiye'deki yerel seçimlerden sonra yapısal reformların hayata geçirilmesinin gerekliliğine de değinmiştir.

Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti

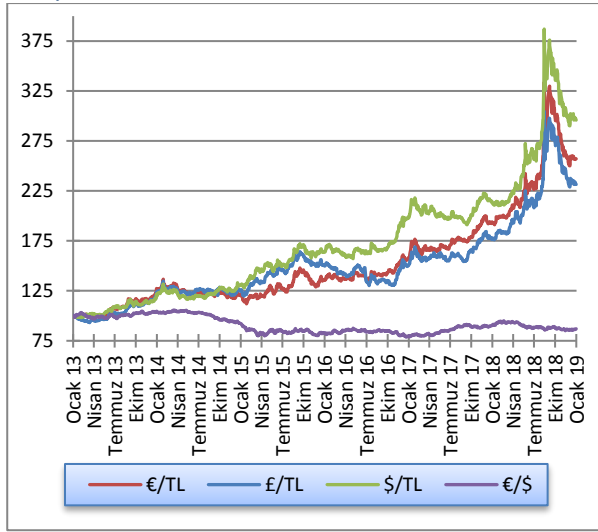

Kaynak: TCMB

1.2.4 DÖVİZ KURLARI

2018 yılı üçüncü çeyreğinde olduğu gibi 2018 yılı dördüncü çeyreğinde de önceki yılın aynı dönemine kıyasla Türk Lirası diğer para birimleri karşısında değer kaybı yaşamaya devam etmiştir. 2017 yılı dördüncü çeyreğinde döviz alım kurları ortalamaları GBP/TL, EUR/TL, ABD Doları/TL için sırasıyla 5,03, 4,47, 3,80 iken, 2018 yılı aynı dönem ortalamaları 7,09, 6,30, 5,52 seviyelerinde gerçekleşmiştir. İki dönem arasında karşılaştırma yaptığımızda Türk Lirasının, ABD Doları karşısında yüzde 45,26, İngiliz Sterlini karşısında yüzde 40,95 ve Avro karşısında ise yüzde 40,93 değer kaybettiği görülmektedir.

Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)

Kaynak: KKTÇMB

Kutu 1.1: Çin Ekonomisindeki Yavaşlamanın Küresel Etkisi

Çin Ekonomisindeki Yavaşlamanın Küresel Ekonomi Üzerindeki Etkileri

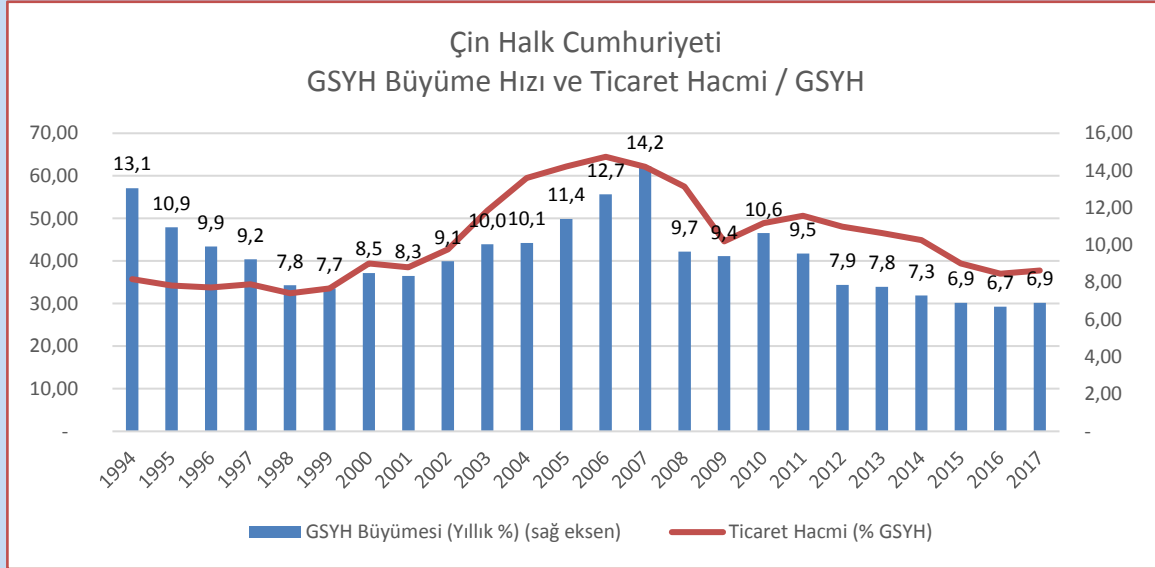
Çin Halk Cumhuriyeti Ekonomik Büyümesindeki Yavaşlamanın Potansiyel Sebepleri

1970'li yıllarda piyasa reformlarına başlayan Çin Halk Cumhuriyeti, merkezi yönetimden piyasa ekonomisine geçiş yapmış ve çok hızlı bir ekonomik ve sosyal gelişim yaşamıştır. Bu gelişmeler ile birlikte GSYH büyümesi ortalama yüzde 10 ile büyük bir ekonominin tarihte yaşadığı en yüksek büyüme hızı olmuş ve 800 milyon insanın yoksulluktan kurtulmasını sağlamıştır.

Çin Halk Cumhuriyeti 1,3 milyarlık nüfusu ile dünyanın ikinci en büyük ekonomisi olup; küresel ekonominin gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. 2008 finansal krizinden sonra küresel büyüme hızının artmasına büyük bir katkı koymuş olan tek ekonomidir.

Uzun dönemde Asya ekonomilerinin karşılaşılabileceği en önemli zorluk ticaret ile ilgili olacaktır. Aşağıdaki grafikte de görüldüğü üzere Çin Halk Cumhuriyeti'nde ticaret hacmi ile GSYH büyüme hızı birbirine paralel hareket etmektedir. Bu durum, Çin Halk Cumhuriyeti'nin ihracat odaklı bir büyüme yaşamıştıktan kaynaklanmaktadır. ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti arasında yaşanan ticaret savaşları sonlandırılmaz ve gümrük vergileri kaldırılmazsa uluslararası ticarette ivme kaybı yaşanması kaçınılmazdır. Aynı zamanda ticaret odaklı bir büyüme sergileyen Asya ekonomileri ticaret ortakları olan Avrupa gibi gelişmiş ekonomilerdeki yavaşlamadan da etkilenecektir.

IMF tarafından hazırlanan Asya bölgeleri raporunda son dönemlerde artan ticaret korumacılığının Çin Halk Cumhuriyeti ekonomik büyümesi üzerinde negatif yönlü etkisi olacağından bahsedilmektedir. Yapılan modellemeler sonucunda ABD tarafından Çin Halk Cumhuriyeti ithalat mallarına uygulanan gümrük vergileri ilk iki yılda Çin Halk Cumhuriyeti ekonomisi GSYH'sini yüzde 1,6 oranında azaltacağı sonucuna varılmıştır. Diğer taraftan kısa dönemli politikaların etkisiyle ekonomik büyümedeki bu düşüşlerin zamanla azalacağı beklentisi de mevcuttur. Örneğin Çin Halk Cumhuriyeti ekonomisi ithalat mallarına olan dış talepteki düşüşü hizmet sektörüne yatırım yaparak ekonomik büyümesine yeni bir ivme kazandırabileceği öngörülmektedir. Hizmet sektörüne yapılacak yatırım kadar ticaretin serbestleştirilmesi ve Asya bölgesi ülkelerinin kendi aralarında serbest ticareti teşvik etmeleri önerilmektedir. Kısaca, IMF bahsi geçen raporunda Asya ekonomileri için önerdiği politika adımları arasında ticaretin serbestleştirilmesi ve yatırım vardır.

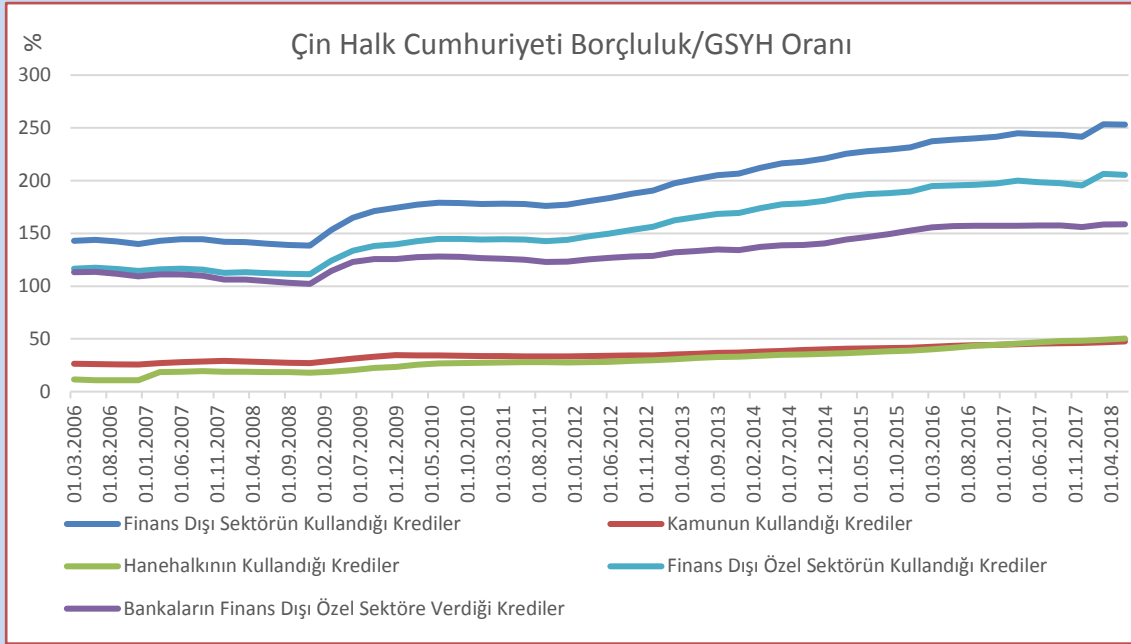

Kaynak: World Bank, Data Bank – World Development Indicators

Yukarıdaki grafikte görüldüğü üzere 2010 yılında yüzde 10,64 oranında olan GSYH büyümesi 2017 yılında yüzde 6,9 olarak gerçekleşmiştir. Çeyrek dönemlik büyüme hızına değinecek olursak; küresel finansal kriz döneminden bugüne Çin Halk Cumhuriyeti ekonomisi en düşük büyüme hızı kaydederek; 2018 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 6,5 oranında büyüme kaydetmiştir. Bu oran 2018 yılı ikinci çeyrek büyüme oranı olan yüzde 6,7'den ve aynı zamanda Reuters tarafından hazırlanan ankete göre piyasa beklentileri olan yüzde 6,6 oranının da altındadır. IMF tarafından büyüme oranının hız kaybetmeye devam ederek 2018 yılını yüzde 6,5 ile tamamlaması öngörülmektedir. Bu oran son 25 yılda Çin Halk Cumhuriyeti ekonomisinde görülen en düşük büyüme hızı olacaktır.

Çinli ekonomistler, ticaret savaşları dışında üçüncü çeyrekte büyüme hızını aşağıya çeken en önemli etkenin otomobil üreticilerinin satışlarındaki düşüş nedeniyle üretimlerini yüzde 10'un üzerinde azaltmaları olduğunu belirtmiştir. Çinli ekonomistler 2019 yılında büyüme hızının yüzde 6,0- 6,2 seviyesine kadar düşeceğini beklemektedirler.

Ticaret savaşları kaygıları nedeniyle Çin Halk Cumhuriyeti hisse senedi piyasalarında sert satışlar olmaya başlamış ve Çin yuanı ABD doları karşısında önemli değer kayıpları yaşamıştır. Yaşanan bu kayıplar sonrasında Çin Merkez Bankası Başkanı Yi Gang açıklamalar yaparak firmaların finansman problemlerini çözmeye ve ticari bankaların şirketlere daha fazla kredi kullandırmalarını teşvik etmeye yönelik önlemler alınacağı taahhüdünü vermiştir. Diğer taraftan, Çin Halk Cumhuriyeti'nde hâlihazırda yüksek seviyelerde olan ve artmaya devam eden şirket borçluluğu ve bu duruma nasıl müdahale edilmesi gerektiğine dair konular son zamanlarda önem kazanmaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti'nde şirket borçluluğu GSYH'nın yüzde 253 oranına ulaşmış durumdadır. Bu oran diğer gelişmekte olan ülkeler ile karşılaştığımızda oldukça yüksek bir seviyedir. Aşağıdaki grafikte Çin Halk Cumhuriyeti'nin şirket ve hükümet borçlarının GSYH'ya oranı gösterilmektedir:

Kaynak: Bank of International Settlements

IMF tarafından 2016 yılı Nisan ayında yayınlanan Küresel Finansal İstikrar raporunda Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki ticari bankaların yüksek borçluluklardan dolayı karşılaştıkları zorlukları ve bunlardan doğan kırılganlıkları incelemiştir. İlgili yılda yapılan analizlerde ticari bankaların şirketlere kullandırdıkları kredileri tahsil etmekte zorlanacakları ihtimalinin yüksek olduğuna değinilmiştir. Ticari bankaların bu yükselen riskle ileride ciddi problemlere yol açmadan önlemler almaları gerektiğinden bahsedilmiştir. İlgili raporda, bu yükselen borçluluk oranlarını başarılı bir şekilde yönetmenin Çin Halk Cumhuriyeti ekonomisi için olduğu kadar dünya ekonomisi için de önem taşıdığı belirtilmiştir. Yetkililer yükselen şirket borçluluğu ile bu durumun bankalar ve ekonomi üzerinde oluşturduğu yükün yaratabileceği problemler ile ilgileneceklerini duyurmuşlardır. Yüksek oranlarda borçluluk büyüme hızını kaybetmiş bir ekonomiyi kırılgan hale getirmekte olduğundan önlem alınması gereken bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Ekonomik büyümenin giderek yavaşlayacağına inanılmasındaki bir diğer sebep ise şu şekilde açıklanabilir: Birçok ekonomist Çin Halk Cumhuriyetinde yaşanan nüfus ve uluslararası standartlara uyum sağlamak için artan maaşlar dolayısıyla büyüme hızında ivme kaybı olacağına inanmaktadır. Geçmişte ülke çalışma çağı nüfusundaki güçlü artış, düşük maaşlar sebebiyle özellikle imalat sanayi sektörü öncülüğünde yüzde 10 seviyelerinin üzerinde GSYH büyümesi kaydetmiştir. İmalat sanayi gelişirken Çin Halk Cumhuriyeti'nde hizmetler sektörü geride kalmıştı. İlerleyen teknoloji ile birlikte imalat sanayinde daha az işgücüne ihtiyaç olması, bu işgücünün hizmetler sektörüne geçmesi gerekliliğini doğurmuştur. Dolayısıyla, birçok ekonomist Çin Halk Cumhuriyeti ekonomisinin GSYH büyüme hızını yeniden yükseltebilmek için imalat sanayi sektöründen hizmetler sektörüne geçiş yapması gerektiğine inanmaktadır. Bu duruma örnek süreçler geçmişte de ABD ve Avrupa gibi gelişmiş ülkelerde de yaşanmıştır. Ortalama yüzde 8 oranında daha dengeli, daha yavaş bir büyüme hızının işsizliği düşürmek, maaşları ve özel tüketim harcamalarını artırmak için yeterli ve etkili olacağı düşüncesi hâkimdir.

Yavaşlamanın Küresel Ekonomi Üzerindeki Etkileri

Çin Halk Cumhuriyeti ekonomisinin yavaşlaması dünyanın farklı bölgelerini farklı şekillerde etkileyecektir. Çin Halk Cumhuriyeti ekonomisinden gelen talebin azalması özellikle Avustralya, Brezilya, Kanada ve Endonezya gibi emtia ihraççısı ülkelerin GSYH büyüme hızını negatif yönlü etkileyecektir. Diğer taraftan; talepteki azalma ile birlikte emtia fiyatlarında yaşanacak kaçınılmaz düşüş, emtia tüketicisi olan ABD ve Avrupa ülkeleri için faydalı olacaktır. Her halükarda, Çin Halk Cumhuriyeti ekonomisindeki yavaşlama küresel ekonomide de etkilerini gösterecek ve yeni politika uygulamaları ihtiyacını doğuracaktır.

IMF hesaplamalarına göre Çin Halk Cumhuriyeti son yıllarda küresel ekonomik büyümeye oldukça yüksek bir katkı koyan tek ülkedir. 2010 ve 2013 yılları arasında küresel büyümeye ortalama yüzde 31 oranında katkısı olmuştur; dolayısıyla buradaki bir yavaşlamanın küresel ekonomik büyümeyi etkileyecek olması kaçınılmazdır. Diğer taraftan, birçok ekonomist bu yavaşlamayı ABD ve Avrupa ekonomilerinde 2008 finansal krizi sonrası yükseliş gösteren büyüme hızlarının telafi edeceğini düşünmektedir.

Kaynaklar:

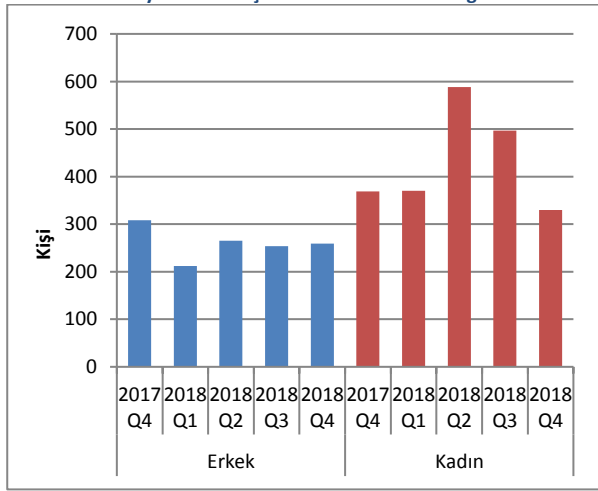
1. World Economic Forum, 'A Chinese recession would be detrimental to the world. Here's how', Kenneth Rogoff, November 2018
2. 'How China's slowdown might affect the global economy', Justin Kuepper, December 2018
3. International Monetary Fund, Regional Economic Outlook: Asia and Pacific, 'Asia at the Forefront: Growth Challenges for the Next Decade and Beyond', October 2018
4. World Economic Forum, 'China's economic growth is the weakest since the credit crunch', October 2018
5. <https://www.worldbank.org/en/country/china/overview#1>; World Bank Group, 'World Bank in China', September 2018
6. IMF Blog, 'Tackling China's Debt Problem: Can Debt-Equity Conversions Help?' , James Daniel, Jose Garrido, Marina Moretti, April 2016

2 İSTİHDAM VE FİYATLAR

2.1 İSTİHDAM

KKTC Çalışma Dairesi Müdürlüğü tarafından hazırlanan işsizlik verilerine göre; 2018 yılı üçüncü çeyreği sonunda 750 kişi olan kayıtlı işsiz sayısı, 2018 yılının Aralık ayı sonu itibarıyla 588 kişiye gerilemiştir. Bu yılın Aralık ayı işsizlik verileri cinsiyet kompozisyonuna göre incelendiğinde, aktif kayıtlı işsizlerin yaklaşık yüzde 44'ünün erkeklerden, yüzde 56'sının ise kadınlardan oluştuğu görülmektedir.

Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım

Kaynak: Çalışma Dairesi

2018 yılının üçüncü çeyreğinde iş isteğiyle bekleyen kişi sayısı 852 iken, 2018 yılının Aralık ayı sonu iş isteğiyle yeni müracaat eden kişi sayısı 678 olmuştur. 2018 yılı üçüncü çeyrek sonunda kayıttan düşen ve işe yerleştirilen toplam 939 kişi dikkate alındığında Aralık ayı sonunda iş isteğiyle bekleyenlerin sayısı 588 olmuştur.

Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)

	2017 Q4	2018 Q1	2018 Q2	2018 Q3	2018 Q4
Bir önceki dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	760	686	591	852	750
Dönem içinde iş isteğiyle başvurular	1159	866	1048	837	678
Dönem içinde işe yerleştirilenler	606	326	241	177	115
Dönem içinde kayıttan düşenler	627	635	546	762	725
Dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	686	591	852	750	588

Kaynak: Çalışma Dairesi

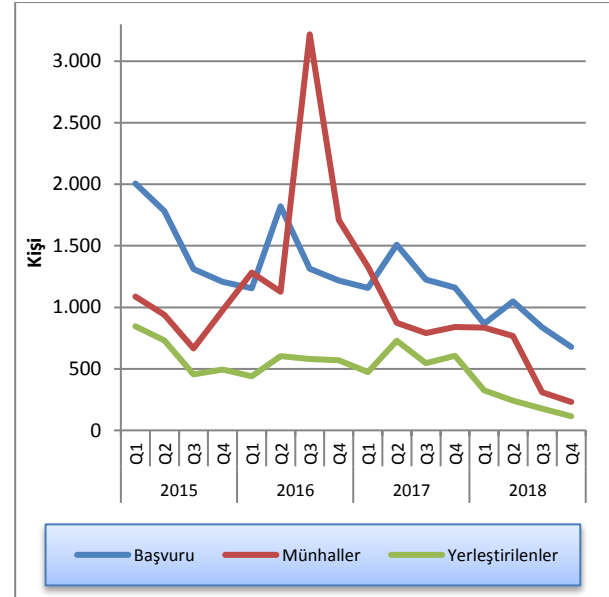
Aktif münhal kayıtları incelendiğinde, 2018 yılı üçüncü çeyrek sonu itibarıyla toplam 1,506 iş münhalinin 2018 dördüncü çeyreğine aktarıldığı, Ekim, Kasım ve Aralık aylarında ise toplam 231 yeni münhal açıldığı görülmektedir. 115 adet doldurulan ve 1.019 adet iptal edilen münhal neticesinde, 2018 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla toplam 603 münhal ertesi döneme devredilmiştir.

Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)

	2017 Q4	2018 Q1	2018 Q2	2018 Q3	2018 Q4
Geçen dönemden devreden iş münhalleri	904	784	890	1.387	1.506
Dönem içinde alınan iş münhalleri	839	834	768	309	231
Dönem içinde doldurulan iş münhalleri	606	326	231	177	115
Dönem içinde iptal edilen iş münhalleri	353	402	40	13	1.019
Ertesi döneme devreden iş münhalleri	784	890	1.387	1.506	603

Kaynak: Çalışma Dairesi

Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler

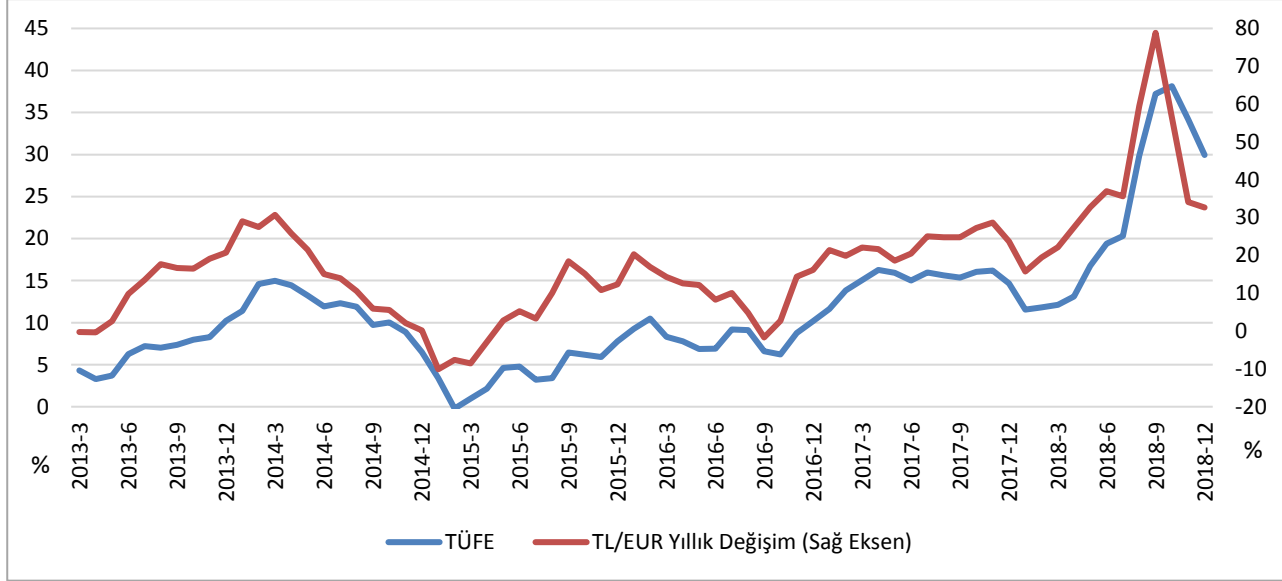
Kaynak: Çalışma Dairesi

2.2 ENFLASYON

2013 yılı Mart ayından bu yana gerçekleşen TÜFE değişimleri ve TL/EUR yıllık değişimlerinin verildiği Grafik 2.3'e bakıldığında, iki değer de ilgili dönemde genel olarak birbirine paralel seyrettiği görülmektedir. Grafikten anlaşılacağı üzere Türk Lirası'nın yabancı para cinslerine karşı değer kaybının tüketici fiyatları genel seviyesine geçişkenliği çok yüksektir. 2015 yılından

itibaren birbirine paralel olarak devam eden değişim oranları Ocak 2018 döneminden itibaren yükselişe geçmiş ve Eylül ayına kadar bu yükselişi sürdürmüştür. 2018 Eylül ayından itibaren kur şokunun atlatılmasının ardından, değişim oranlarının hızlı bir şekilde düşüşe geçtiği izlenmiştir.

Grafik 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi – TL/EUR Yıllık Değişim

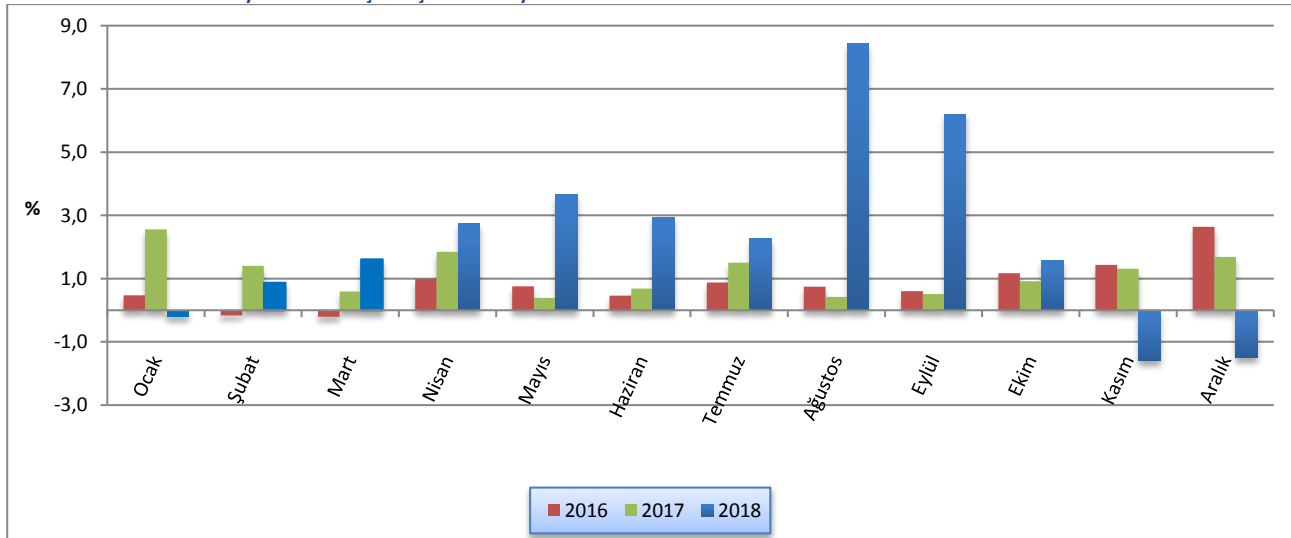

Kaynak: DPÖ

2018 yılı dördüncü çeyreğinde bir önceki aya göre gerçekleşen enflasyon oranları, 2017 yılının aynı dönemleri ile kıyaslandığında; 2017 yılının Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla yüzde 0,92, yüzde 1,31 ve

yüzde 1,69 olan oranlar, 2018 yılının aynı aylarında sırasıyla yüzde 1,58 yüzde -1,60 ve yüzde -1,49 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı

Kaynak: DPÖ

2017 yılı Ekim ayında yüzde 16,05, Kasım ayında yüzde 16,19 ve Aralık ayında yüzde 14,68 olan yıllık enflasyon oranı, 2018 yılı Ekim ayında yüzde 38,13, Kasım ayında yüzde 34,16 ve Aralık ayında yüzde 29,96 seviyesinde gerçekleşmiştir.

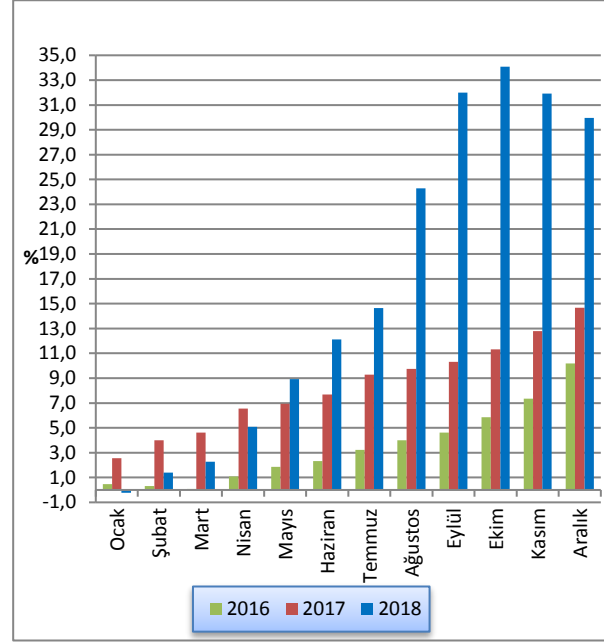
Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı

Kaynak: DPÖ

2018 yılı dördüncü çeyreğindeki aylara bakıldığında, bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı Ekim ayında yüzde 34,08, Kasım ayında yüzde 31,93 ve Aralık ayında yüzde 29,96 seviyesinde gerçekleşmiştir.

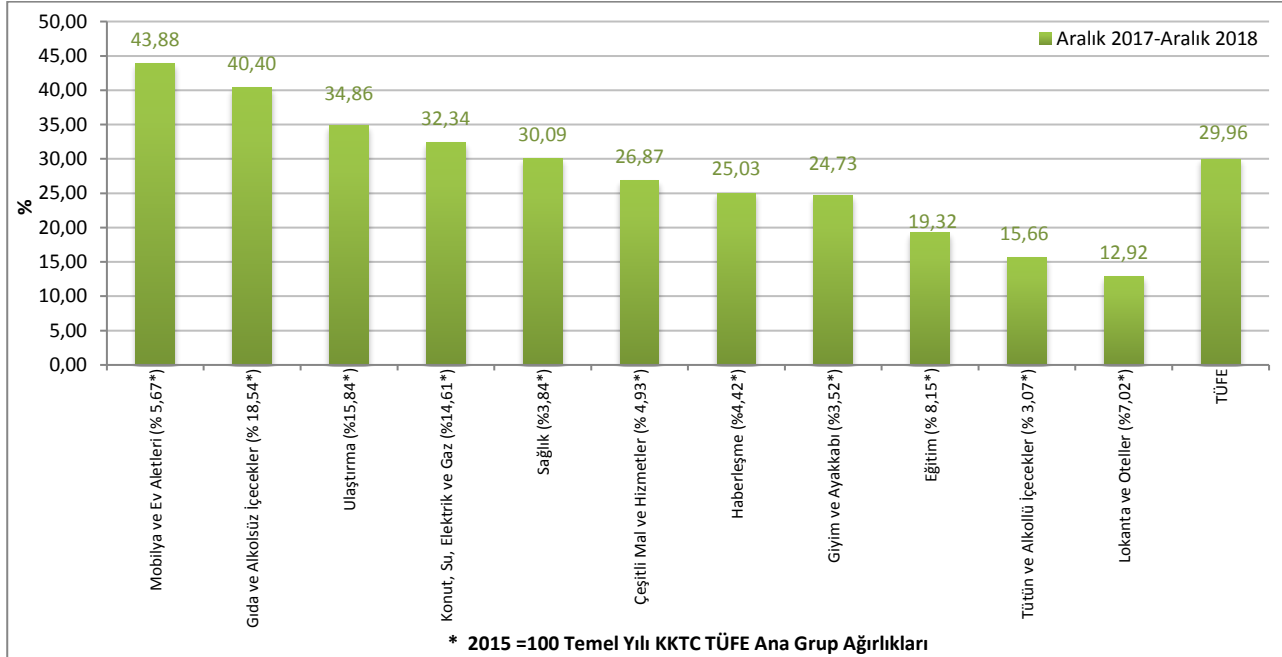
Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı (TÜFE)

Kaynak: DPÖ

2018 yılı Aralık ayı sonunda yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler sırasıyla, yüzde 43,88 ile mobilya ve ev aletleri, yüzde 40,40 ile gıda ve alkolsüz içecekler ve yüzde 34,86 ile ulaştırma kalemleridir. 2018 yılı Aralık sonu itibarıyla en düşük fiyat artışı ise yüzde 12,92 ile lokanta ve oteller kaleminde gerçekleşmiştir.

Grafik 2.7: 12 Aylık Birikimli Sektörel Enflasyon Oranları

Kaynak: DPÖ

2016, 2017 ve 2018 yıllarına ait Tüketici Fiyat Endeksi değişim oranları aylık, bir önceki yılsonuna kıyasla ve yıllık olarak Tablo 2.3'te verilmektedir.

Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2015=100) Değişim Oranları (%)

	Aylar	Aylık	Bir Önceki Yılsonuna Göre	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre
2016	Ocak	0,47	0,47	9,25
	Şubat	-0,17	0,31	10,48
	Mart	-0,21	0,09	8,33
	Nisan	0,99	1,09	7,78
	Mayıs	0,76	1,86	6,87
	Haziran	0,46	2,33	6,89
	Temmuz	0,88	3,23	9,18
	Ağustos	0,75	4,00	9,13
	Eylül	0,60	4,63	6,60
	Ekim	1,17	5,85	6,23
	Kasım	1,43	7,36	8,77
	Aralık	2,64	10,19	10,19
2017	Ocak	2,56	2,56	11,64
	Şubat	1,40	4,00	13,85
	Mart	0,59	4,61	15,05
	Nisan	1,85	6,54	16,29
	Mayıs	0,39	6,95	15,94
	Haziran	0,68	7,68	15,02
	Temmuz	1,50	9,29	15,95
	Ağustos	0,42	9,75	15,63
	Eylül	0,51	10,31	15,37
	Ekim	0,92	11,32	16,05
	Kasım	1,31	12,78	16,19
	Aralık	1,69	14,68	14,68
2018	Ocak	-0,22	-0,22	11,57
	Şubat	1,61	1,39	11,80
	Mart	0,87	2,26	12,11
	Nisan	2,75	5,07	13,10
	Mayıs	3,65	8,91	16,78
	Haziran	2,94	12,11	19,41
	Temmuz	2,26	14,64	20,30
	Ağustos	8,42	24,29	29,88
	Eylül	6,20	31,99	37,23
	Ekim	1,58	34,08	38,13
	Kasım	-1,60	31,93	34,16
	Aralık	-1,49	29,96	29,96

Kaynak: DPÖ

3 DIŞ TİCARET VE TURİZM

(KKTC Ticaret Dairesi tarafından hazırlanan Aralık ayına ait ihracat ve ithalat verileri temin edilemediğinden, ilgili dönem için güncelleme yapılamamıştır).

3.1 İHRACAT VE İTHALAT GELİŞMELERİ

Ticaret Dairesi tarafından açıklanan ihracat ve ithalat verilerine göre KKTC'nin 2017 yılı Ekim ve Kasım aylarında ihracat toplamı 10,7 milyon ABD doları iken, 2018 yılının aynı döneminde 9,2 milyon ABD doları olmuştur. İthalat ise, 2018 yılının Ekim ve Kasım

aylarında, 2017 yılının aynı dönemiyle kıyaslandığında yüzde 13 oranında azalmıştır. Ocak – Kasım dönemi toplamlarına bakıldığında, toplam ihracat 2017 yılının aynı dönemine göre yüzde 2,0 azalmış, toplam ithalat ise yüzde 6,2 artmıştır.

Tablo 3.1: İhracat ve İthalat

	İhracat (ABD doları)			İthalat (ABD doları)		
	2017	2018	Yüzde Değişim	2017	2018	Yüzde Değişim
Ocak	7.567.748	10.005.513	32,2	110.035.173	149.257.366	35,6
Şubat	11.372.143	14.786.580	30,0	126.115.804	132.991.642	5,5
Mart	13.489.437	12.136.188	-10,0	132.316.926	168.628.515	27,4
I. Çeyrek	32.429.328	36.928.281	13,87	368.467.903	450.877.523	22,4
Nisan	10.928.228	11.138.772	1,92	130.362.215	161.723.493	24,1
Mayıs	9.359.597	9.388.841	0,31	129.614.563	163.330.750	26,0
Haziran	7.184.406	6.285.919	-12,5	125.894.645	143.888.853	14,3
II. Çeyrek	27.472.231	26.813.532	-2,39	385.871.423	468.943.096	21,5
Temmuz	8.483.460	7.259.446	-14,4	132.399.056	144.402.227	9,1
Ağustos	6.738.866	5.461.530	-18,9	142.747.769	118.239.111	-17,2
Eylül	7.212.368	5.405.404	-25,0	127.157.322	108.084.595	-15,0
III. Çeyrek	22.434.694	18.126.380	-19,2	402.304.147	370.725.933	-7,8
Ekim	5.768.228	4.830.250	-16,2	163.486.230	129.139.330	-21,0
Kasım	4.946.955	4.450.559	-10,0	159.363.299	150.943.972	-5,3
Aralık						
IV. Çeyrek	10.715.183	9.280.809	-13,3	322.849.529	280.083.302	-13,2
Yıl Toplamı (Ocak – Kasım)	93.051.436	91.149.002	-2,0	1.479.493.002	1.570.629.854	6,2

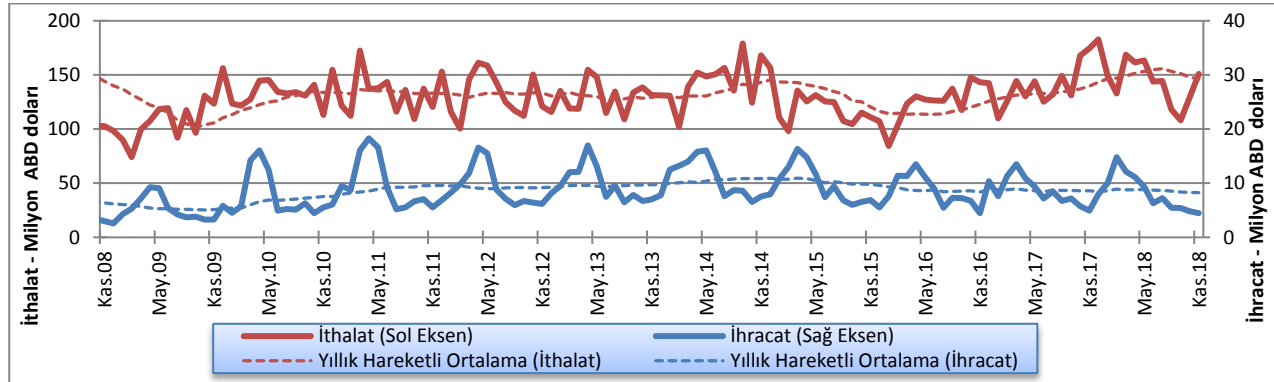
Kaynak: Ticaret Dairesi

- Not: 1) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir.
2) Hidrokarbon ithalatı dâhil değildir.
3) 2018 ithalat ve ihracat rakamları geçici rakamlardır.

KKTC'nin ihracat ve ithalatının Kasım 2008 ve Kasım 2018 dönemleri arasındaki 10 yıllık seyri incelendiği zaman, her yılın ilk yarısında artan ihracat hacminin, ikinci altı ayda düştüğü görülmektedir. Buna karşılık ihracat toplamının yıllık hareketli ortalaması 2010 – 2014 arası dönemde istikrarlı bir artış eğilimi sergilemiş, 2015 yılı Mayıs ayı sonrası dönemde ise düşüşe geçmiş ve yatay bir seyir izlemeye başlamıştır.

İthalatta ise, 2009 yılının Şubat ayından itibaren gerçekleşen en düşük seviye, 2016 yılının Ocak ayında 88 milyon ABD doları ile kaydedilmiştir. İthalat yıllık hareketli ortalamasına bakıldığında, Ocak 2015 sonrası dönemde düşme eğilimine girdiği, fakat Eylül 2016 sonrası dönemde tekrar yükselişe geçtiği ve bu yükselişin 2018 yılında da devam ettiği görülmektedir.

Grafik 3.1: İthalat ve İhracat

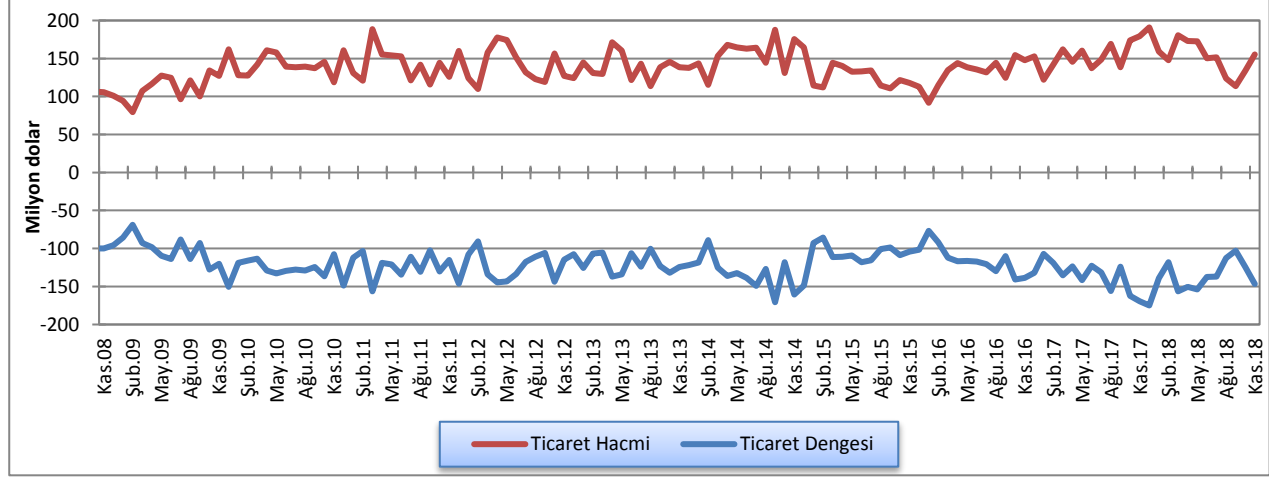

Kaynak: Ticaret Dairesi

İhracatın ithalatı karşılama oranının düşük olması nedeniyle KKTC'nin dış ticaretinin artması, dış ticaret açığının artması anlamına gelmekte ve ülke ekonomisinin dışa bağımlılığına işaret etmektedir. 2018 yılı Kasım ile 2017 yılı Kasım ayları arasında ticaret hacmi 179,4 milyon ABD dolarından 155,4 milyon ABD dolarına gerilemiş, dış ticaret açığı ise sırasıyla 169,6 milyon ve 146,5 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2006 - 2010 yılları arasında ihracatın ithalatı karşılama oranı ortalama olarak yüzde 5 oranında gerçekleşirken, 2011 - 2014 döneminde yüzde 7,3 seviyesine ulaşmıştır. 2015 ve 2017 yıllarında bu oran yüzde 7,1 ve 2018 yılı Ocak - Kasım dönemi ortalaması ise yüzde 5,8 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dengesi (ihracat - ithalat)

Kaynak: Ticaret Dairesi

2017 yılı tamamında Diğer Avrupa Ülkeleri ve Diğer Ülkeler gruplarının toplam ihracat içindeki payında bir önceki yıla kıyasla artış kaydedilirken, Türkiye'nin, AB ülkeleri ve Orta Doğu ve Arap Ülkeleri gruplarının paylarında ise düşüş görülmüştür.

2017 yıl toplamı ile kıyaslandığında, 2018 yılı Ocak - Kasım aylarında, Diğer Avrupa Ülkeleri, Orta Doğu ve Arap Ülkeleri ve Diğer Ülkeler'e yapılan ihracat paylarında artış, Türkiye ve AB Ülkeleri'ne yapılan ihracatın payında ise düşüş gözlenmiştir.

Tablo 3.2: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	47,6	15,0	15,1	17,8	4,5
2007	58,4	15,8	8,8	11,6	5,4
2008	49,9	20,5	5,9	17,0	6,7
2009	54,2	18,5	1,7	19,5	6,1
2010	46,4	12,2	3,6	32,3	5,5
2011	53,3	8,3	1,3	32,0	5,1
2012	51,0	7,7	1,0	35,7	4,6
2013	52,2	7,6	2,3	31,9	6,0
2014	60,1	3,7	0,6	31,1	4,5
2015	56,1	5,2	3,2	30,2	5,3
2016	62,5	10,2	0,9	22,7	3,7
2017	60,4	7,9	1,6	21,1	9,0
2018 (Ocak-Kasım)	55,3	5,1	2,7	26,5	10,4

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin gerçekleştirdiği toplam ithalat içinde en büyük paya sahip olan Türkiye'nin payı 2017 yılsonu itibarıyla yüzde 58,9'dur. Öte yandan, AB ülkelerinden yapılan ithalatın payı, 2017 yılsonu itibarıyla yüzde 0,4 oranında artarak yüzde 21,3'e yükselmiştir. 2017 yılında Türkiye ve Uzak Doğu Ülkeleri'nden yapılan ithalatın payında önceki yıla göre azalış, AB ülkelerinden, diğer ülke gruplarından, diğer Avrupa Ülkeleri'nden Orta Doğu ve Arap Ülkeleri'nden yapılan ithalatın paylarında artış gerçekleşmiştir.

2018 yılının Ocak - Kasım dönemine bakıldığında, Türkiye'nin payı yüzde 62,3, AB ülkelerinden yapılan ithalatın payı ise yüzde 16,1'dir. 2017 yılının aynı dönemi ile kıyaslandığında Türkiye, Uzak Doğu Ülkeleri, Diğer Avrupa Ülkeleri ve Orta Doğu ve Arap Ülkeleri gruplarından yapılan ithalatın payında artış, AB ülkeleri ve Diğer Ülkeler gruplarının paylarında ise azalış görülmektedir.

Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	68,8	18,0	6,0	1,2	4,8	1,2
2007	67,9	16,1	7,3	2,6	4,3	1,8
2008	69,8	14,0	6,5	4,7	3,4	1,6
2009	69,6	15,5	6,6	2,3	4,0	2,0
2010	70,9	15,6	5,7	1,9	4,3	1,6
2011	68,6	16,8	4,9	2,5	5,2	2,0
2012	72,4	14,5	4,8	1,7	4,8	1,8
2013	66,7	15,8	6,6	3,8	5,4	1,7
2014	64,7	15,5	8,1	4,6	4,9	2,2
2015	64,5	18,1	7,7	3,0	4,7	2,0
2016	60,4	20,9	8,7	3,3	4,5	2,2
2017	58,9	21,3	8,0	3,5	5,0	3,3
2018 (Ocak-Kasım)	62,3	16,1	8,5	4,1	5,9	3,1

Kaynak: Ticaret Dairesi

3.2 TURİZM

2017 yılının dördüncü çeyreğinde 439.653 olan toplam gelen yolcu sayısı, 2018 yılının aynı döneminde yüzde 4,4 oranında azalarak 419.928 olmuştur. 2018 yılı son çeyreğinde KKTC'ye gelen T.C. uyruklu yolcu sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 4,3,

3. ülke uyruklu yolcuların sayısı ise yüzde 5,0 azalmıştır. 2018 yılı toplamına bakıldığında zaman, KKTC'ye gelen T.C. uyruklu yolcu sayısının 2017 yılı toplamına göre yüzde 2,7 oranında, toplam gelen yolcu sayısının ise yüzde 1,5 oranında arttığı görülmektedir.

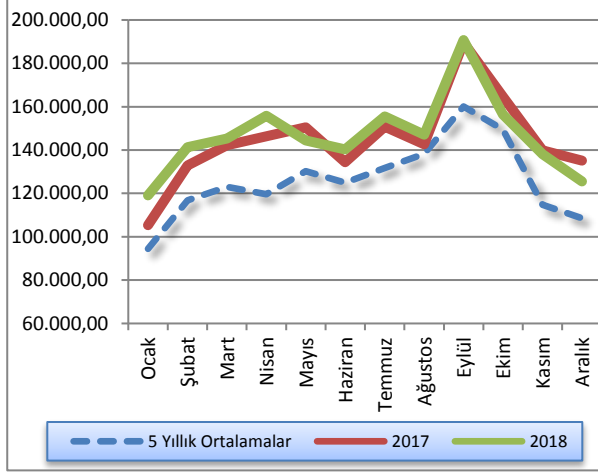
Tablo 3.4: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı

Dönem	T.C. Uyruklu			3. Ülke Uyruklu			Toplam		
	2017	2018	Yüzde Değişim	2017	2018	Yüzde Değişim	2017	2018	Yüzde Değişim
Ocak	85.102	97.305	14,3	20.242	21.783	7,6	105.344	119.088	13,0
Şubat	101.113	108.195	7,0	31.737	33.105	4,3	132.850	141.300	6,4
Mart	101.949	108.825	6,7	40.252	36.534	-9,2	142.201	145.359	2,2
I. Çeyrek	288.164	314.325	9,0	92.231	91.422	-0,9	380.395	405.747	6,7
Nisan	111.236	121.905	9,6	35.119	33.919	-3,4	146.355	155.824	6,5
Mayıs	121.019	113.104	-6,5	29.421	31.320	6,5	150.440	144.424	-4,0
Haziran	102.804	110.425	7,4	31.575	29.852	-5,5	134.379	140.277	4,4
II. Çeyrek	335.059	345.434	3,0	96.115	95.091	-1,1	431.174	440.525	2,2
Temmuz	113.045	119.565	5,8	37.736	35.983	-4,6	150.781	155.548	3,2
Ağustos	105.107	111.635	6,2	37.593	35.512	-5,5	142.700	147.147	3,1
Eylül	145.894	146.028	0,1	43.733	44.702	2,2	189.627	190.730	0,6
III. Çeyrek	364.046	377.228	3,6	119.062	116.197	-2,4	483.108	493.425	2,1
Ekim	117.996	115.111	-2,4	46.645	41.235	-1,3	164.641	156.346	-5,0
Kasım	105.986	104.610	-1,3	33.892	33.436	3,1	139.878	138.046	-1,3
Aralık	112.997	102.712	-9,1	22.137	22.824	-2,4	135.134	125.536	-7,1
IV. Çeyrek	336.979	322.433	-4,3	102.674	97.495	-5,0	439.653	419.928	-4,4
Yıl Toplamı	1.324.248	1.359.420	2,7	410.082	400.205	-2,4	1.734.330	1.759.625	1,5

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2018 yılının dördüncü çeyreğinde gelen yolcu sayısı bir önceki yıl ve son beş yılın ortalamalarıyla karşılaştırıldığı zaman 2018 yılının son çeyreğinde gelen toplam yolcu sayısının, 2017 yılının altında ve son 5 yıl ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir.

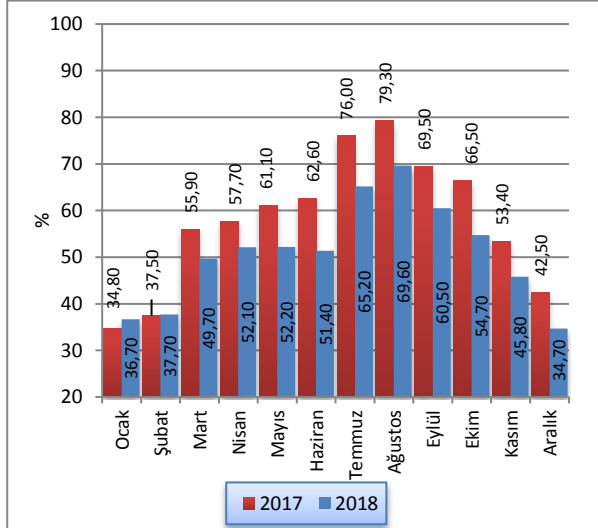
Grafik 3.3: 2018 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2017 Yılı ve Son 5 Yıllık Ortalamalarıyla Karşılaştırılması

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Ülkemizde bulunan turistik tesislerin 2017 ve 2018 yılları itibarıyla doluluk oranları incelendiği zaman 2018 yılı son çeyrek doluluk oranının bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında daha düşük olduğu gözlenmiştir. 2017 yılı tamamında yüzde 58,5 olarak gerçekleşen doluluk oranı 2018 yılında gerileyerek yüzde 51,3 olmuştur. Yaşanan bu düşüşte 2018 Nisan ayından sonra açılan yeni tesislerin etkisi de olmuştur.

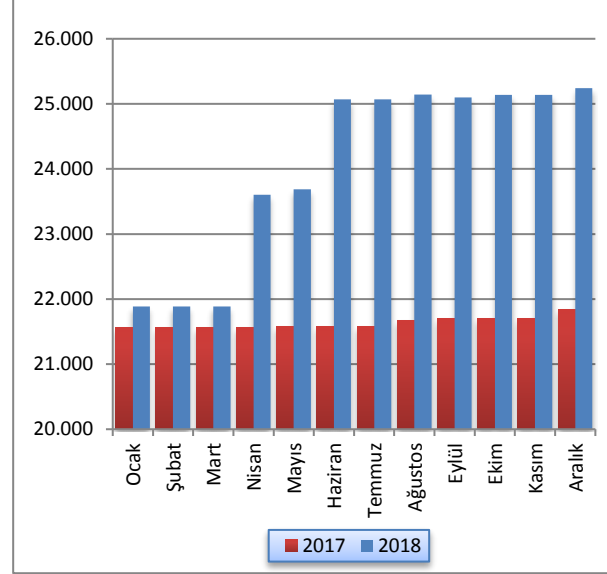
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Sektörün toplam yatak kapasitesindeki gelişim 2017 ve 2018 yılları itibarıyla karşılaştırıldığı zaman 2017 dördüncü çeyreğinde 21.845 olan yatak kapasitesinin 2018 yılsonu itibarıyla 25.241'e ulaştığı görülmektedir.

Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Aralık 2016 ve Aralık 2018 tarihleri arasında kara kapılarından KKTC'ye yapılan girişler incelendiğinde, Güney Kıbrıs'tan yapılan girişlerin 2018 yılının ikinci çeyreğinden itibaren yükselmeye başladığı görülmektedir.

Son 12 aya bakıldığında ise, toplam girişlerin istikrarlı bir şekilde arttığı ancak 2018 yılı Ekim ayından itibaren düşüşe geçtiği gözlenmektedir.

Tablo 3.5: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler

Uyruk	KKTC		Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Ocak	129.118	142.730	80.377	93.241	72.680	82.017	282.175	317.988
Şubat	138.795	149.291	73.454	83.267	79.881	88.643	292.130	321.201
Mart	138.767	152.981	83.589	97.704	108.142	120.484	330.498	371.169
Nisan	139.860	139.336	96.135	106.602	131.646	137.044	367.641	382.982
Mayıs	155.035	146.289	91.321	110.945	137.291	151.169	383.647	408.403
Haziran	168.077	156.475	93.088	123.941	136.067	151.981	397.232	432.397
Temmuz	155.398	153.821	94.096	133.585	148.958	162.629	398.452	450.035
Ağustos	158.436	135.096	110.566	180.729	168.191	191.970	437.193	507.795
Eylül	173.445	140.318	88.392	186.477	149.585	192.924	411.422	519.719
Ekim	155.237	146.145	88.610	183.490	154.650	195.681	398.497	525.316
Kasım	141.249	148.467	91.536	178.571	115.170	156.019	347.955	483.057
Aralık	154.671	164.720	106.561	188.539	92.128	130.285	353.360	483.544
Toplam	1.808.088	1.775.669	1.097.725	1.667.091	1.494.389	1.760.846	4.400.202	5.203.606

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

4 BÜTÇE GELİŞMELERİ

4.1 2018 YILI DÖRDÜNCÜ ÇEYREK SONUÇLARI

2018 mali yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla, KKTC bütçe gelir toplamında yüzde 1,1 düşüş olurken gider toplamında yüzde 1,7 artış olmuştur. Bu değişimlerin ardından bütçe gelirleri ve bütçe giderleri 2018 yılı dördüncü çeyreğinde 1.683,7 ve 1.804,0 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılının dördüncü çeyreğinde 71,9 milyon TL açık veren kamu maliyesi, 2018 yılının aynı döneminde 120,3 milyon TL açık vermiştir. Bütçe açığı bu çeyrekte bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 67,3 büyümüştür.

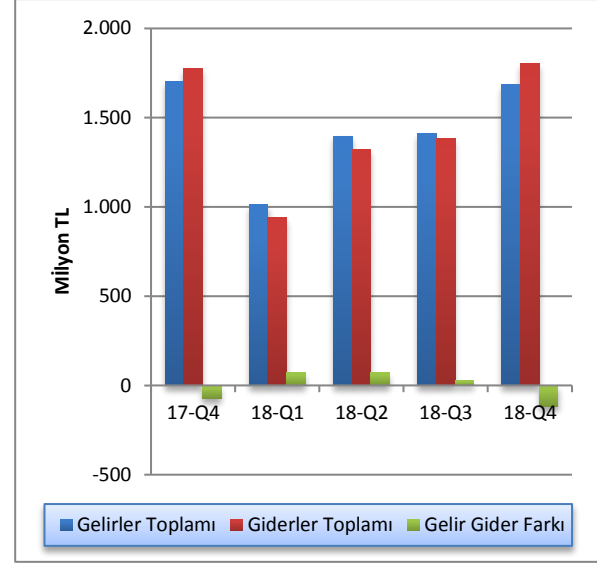
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)

	2017		2018		% Değişim
	Yıllık Gerçekleşme	Ekim-Aralık Gerçekleşme	Yıllık Gerçekleşme	Ekim-Aralık Gerçekleşme	
Bütçe Gelirleri	5.102,1	1.702,3	5.502,4	1.683,7	-1,1
Bütçe Giderleri	5.023,6	1.774,2	5.452,3	1.804,0	1,7
Bütçe Dengesi	78,5	-71,9	50,1	-120,3	67,3

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2017 yılının tamamında elde edilen 5.102,1 milyon TL tutarındaki bütçe gelirleri toplamının yüzde 33,4'ü dördüncü çeyrek içinde tahsil edilmiştir. 2018 yılında elde edilen toplam bütçe gelirlerinin ise yüzde 30,6'sı dördüncü çeyrekte tahsil edilmiştir. 2018 yılı içinde hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılan 5.452,3 milyon TL'nin yüzde 33,1'i dördüncü çeyrek içinde kullanılmıştır. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 35,3 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.2 GELİRLER

2018 mali yılı dördüncü çeyreği itibarıyla bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre 18,6 milyon TL düşüş göstererek 1.683,7 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi toplamı 2018 yılı dördüncü çeyreği içinde 1.123,7 milyon TL olmuştur. Vergi gelirleri toplamı 2017 yılının aynı döneminde 906,2 milyon TL idi. Bütçe gelirleri içinde ikinci en yüksek paya sahip olan vergi dışı gelirler kalemi 2018 yılı dördüncü çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 11,1 artış göstermiş ve 295,3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılı dördüncü çeyreği içinde alınan bağış, yardım ve krediler kalemi ise önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 55,1 düşüş göstermiş ve 224,3 milyon TL olmuştur.

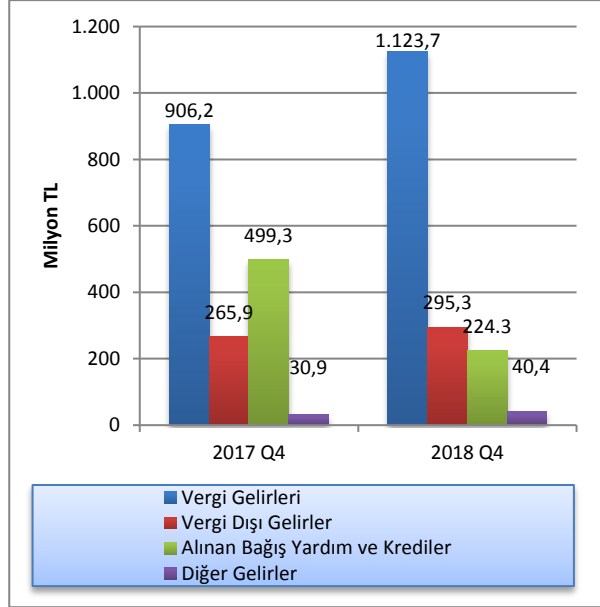
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)

	2017	2018	% Değişim
	Ekim-Aralık	Ekim-Aralık	
Vergi Gelirleri	906,2	1.123,7	24,0
Vergi Dışı Gelirler	265,9	295,3	11,1
Alınan Bağış Yardım ve Krediler	499,3	224,3	-55,1
Diğer Gelirler	30,9	40,4	30,7
Toplam	1.702,3	1.683,7	-1,1

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2017 yılının dördüncü çeyreğinde alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 29,3 iken, 2018 yılı aynı döneminde yüzde 13,3 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemler içinde vergi gelirleri kaleminin payı yüzde 53,2 iken yüzde 66,7, vergi dışı gelirler kaleminin payı yüzde 15,6 iken, yüzde 17,5, diğer gelirler kaleminin payı ise yüzde 1,8 iken, yüzde 2,4 oranında gerçekleşmiştir.

Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.3 GİDERLER

2018 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla bütçe giderleri toplamı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 1,7 artış göstermiş ve 1.774,2 milyon TL'den 1.804 milyon TL'ye ulaşmıştır. Söz konusu dönemlerde, cari transferler, mal - hizmet alım giderleri ile personel gideri kalemlerinde sırasıyla yüzde -1,4, 42,4 ve 2,8 oranlarında değişim olmuştur.

KKTC bütçesinin cari transferler gider kalemi, 2018 yılı dördüncü çeyreğinde 784,2 milyon TL olmuştur. Bu dönemde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 2,8 artış gösteren personel giderleri kalemi, 593,6 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Sermaye giderleri ve transferler kalemi de aynı dönemler içinde yüzde 9,8 düşüş göstermiş ve 2018 yılı dördüncü çeyreğinde 214,1 milyon TL olmuştur.

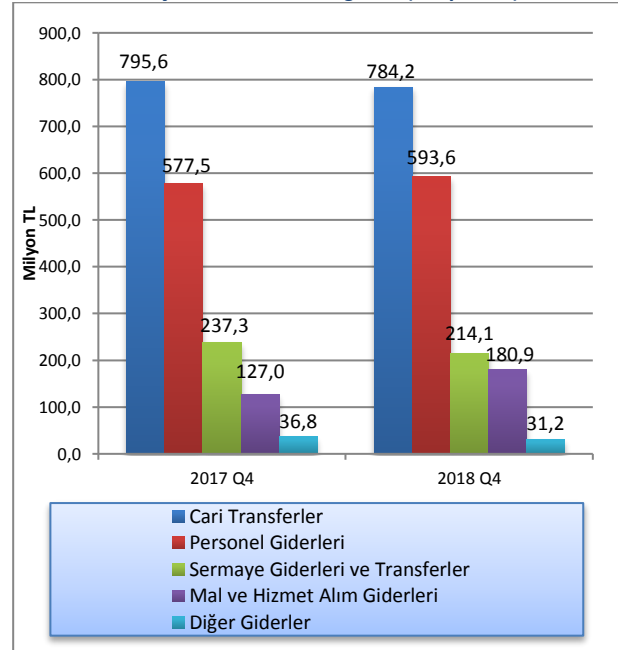
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)

	2017 Ekim-Aralık	2018 Ekim-Aralık	% Değişim
Cari Transferler	795,6	784,2	-1,4
Personel Giderleri	577,5	593,6	2,8
Sermaye Giderleri ve Transferler	237,3	214,1	-9,8
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	127,0	180,9	42,4
Diğer Giderler	36,8	31,2	-15,2
Toplam	1.774,2	1.804,0	1,7

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Personel giderleri kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2017 yılı dördüncü çeyreği içinde yüzde 32,5 iken, 2018 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 32,9 olmuştur. 2017 yılı dördüncü çeyreğinde bütçe giderleri toplamının yüzde 44,8'ini oluşturan cari transferler kaleminin payı, 2018 yılı dördüncü çeyreğinde düşüş göstermiş ve yüzde 43,5 olmuştur. Personel giderleri ile cari transferler kalemleri toplamının bütçe giderleri içindeki payı, 2017 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 77,4 iken 2018 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 76,4 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.4 BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI

2018 yılı tamamında bütçe giderleri ve gelirleri toplamları sırasıyla 5.452,3 milyon TL ve 5.502,4 milyon TL olmuştur. Bu rakamlarla birlikte 2017-2018 yılları arasında bütçe gelirleri yüzde 7,85 artış gösterirken, bütçe giderlerindeki artış yüzde 8,53 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bütçe gelirleri içerisinde en yüksek paya sahip vergi gelirleri kalemi 2018 yılında 2017 yılına göre yüzde 23,90 artış göstermiş ve 3.775,4 milyon TL'ye ulaşmıştır. 2017 yılı tamamında bütçe gelirleri içerisindeki en yüksek ikinci paya sahip vergi dışı gelirler kalemi 2018 yılında yüzde 5,67 artış göstererek 1.107,5 milyon TL seviyesine yükselmiştir.

2017 yılında 930,8 milyon TL olarak gerçekleşen alınan bağış, yardım ve krediler kalemi toplamı, 2018 sonu itibarıyla önceki yıla göre yüzde 47,63 düşüş gösterecek 487,5 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılı tamamında bütçe giderleri içerisinde en yüksek paya sahip cari transferler kalemi yüzde 9,21 artış göstermiş ve 2018 yılında 2.577,3 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Bütçe giderleri içerisinde en yüksek artışı yüzde 13,53 seviyesinde artışla mal ve hizmet alım giderleri kalemi gerçekleştirmiştir.

Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)

	2017 Yılı Gerçekleşme	2018 Yılı Gerçekleşme	2017 – 2018 Değişim (%)	
Gelirler	Vergi Gelirleri	3.047,1	3.775,4	23,90
	Vergi Dışı Gelirler	1.048,1	1.107,5	5,67
	Alınan Bağış Yardım Krediler	930,8	487,5	-47,63
	Diğer Gelirler	76,1	132,0	73,46
	Genel Toplam	5.102,1	5.502,4	7,85
Giderler	Cari Transferler	2.360,0	2.577,3	9,21
	Personel Giderleri	1.768,8	1.995,0	12,79
	Sermaye Giderleri ve Transferleri	406,5	339,5	-16,48
	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	371,1	421,3	13,53
	Diğer Giderler	117,2	119,2	1,71
	Genel Toplam	5.023,6	5.452,3	8,53

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.5 FINANSMAN DENGESİ

Bütçe gelirlerinden T.C. kredileri ve iç borçlanma kalemlerinin çıkarılması suretiyle elde edilen toplam gelir rakamı ile bütçe giderleri arasındaki farka eşit olan finansman dengesi, 2018 yılı dördüncü çeyreğinde 2017 yılının aynı dönemine göre yüzde 21,7 azalarak -151,5 milyon TL olmuştur. Bu çeyrekte gerçekleşen açığın kapatılması için finansman kaynağı olarak kullanılan T.C. kredileri toplamı ise, önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 74,3 azalarak 121,6 milyon TL'den 31,2 milyon TL'ye gerilemiştir.

Vergi gelirleri ve vergi dışı gelirler kalemlerinde, 2018 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla 217,5 ve 29,4 milyon TL artmıştır. Bu değişimlere göre, yerel gelirler kalemi ise yüzde 21,3 artmış ve 1.459,4 milyon TL'ye ulaşmıştır.

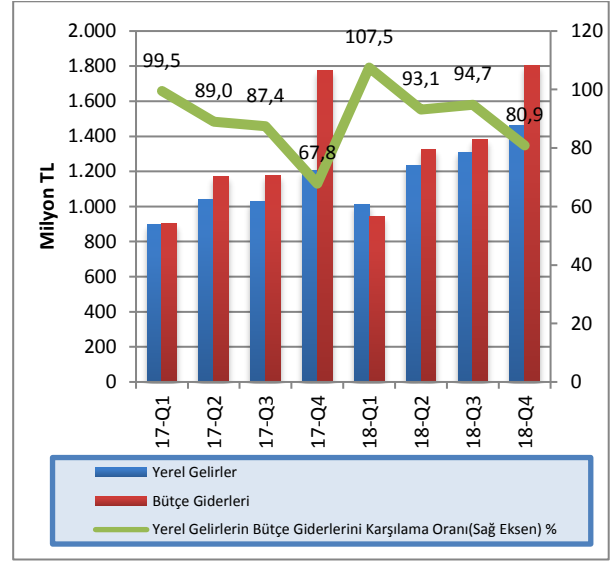
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)

	2017	2018
	Ekim – Aralık	Ekim – Aralık
Bütçe Gelirleri - (T.C. Kredi + İç Borçlanma)	1.580,7	1.652,5
1. Yerel Gelirler	1.203,0	1.459,4
Vergi Gelirleri	906,2	1.123,7
Vergi Dışı Gelirler	265,9	295,3
Diğer Gelirler	30,9	40,4
2. Dış Yardımlar	377,7	193,1
T.C. Yardımları	377,7	193,1
Bütçe Giderleri	1.774,2	1.804,0
Personel Giderleri	577,5	593,6
Cari Transferler	795,6	784,2
Sermaye Giderleri	237,3	214,1
Diğer Giderler	163,8	212,1
Finansman Dengesi	-193,5	-151,5
Finansman	121,6	31,2
T.C. Kredileri	121,6	31,2
İç Borçlanma	0,0	0,0

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2018 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla oluşan bütçe rakamlarına göre, yerel gelirlerimizle bütçe giderlerini karşılama oranı yüzde 80,9 olmuştur. Aynı oran 2017 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 67,8 idi.

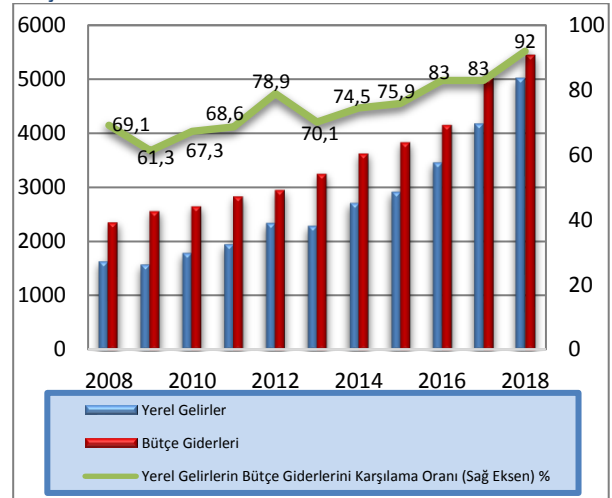
Grafik 4.4: Çeyrekler İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Bütçe gelirlerinden T.C. yardım ve kredilerinin çıkarılması sonucu oluşan yerel gelir toplamının bütçe giderlerini karşılama oranı son 10 yılda yüzde 69 seviyelerinden yüzde 83 seviyelerine gelmiştir. Bu oran 2018 bütçesinde yüzde 92 seviyesinde gerçekleşmiştir. Yerel gelirler ile bütçe giderleri arasındaki açığın finansmanı için en önemli finansman kaynağı olan T.C. yardım ve krediler rakamının son 10 yıllık dönemde bütçe giderleri içindeki payı ise yüzde 30 seviyelerinden yüzde 20 seviyelerine gerilediği ve 2018 yılında ise yüzde 8,9 seviyesinde gerçekleştiği görülmektedir. Yerel gelirlerimizle bütçe giderlerini karşılama anlamında son 10 yıllık dönemde olumlu bir tablo ortaya çıksa da, gelirler bütçe giderlerinin tamamını karşılayamamakta ve bütçe açığı sorunu yaşanmaya devam etmektedir.

Grafik 4.5: Yıllar İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

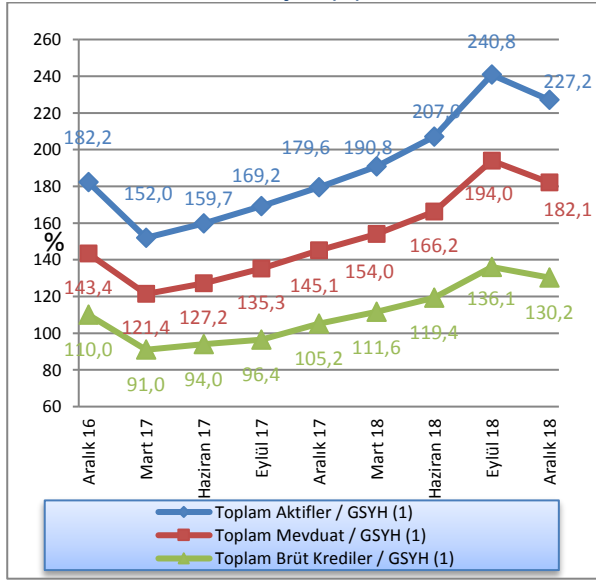
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER

5.1 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ

5.1.1 FİNANSAL DERİNLEŞME

2018 yılı dördüncü çeyrek finansal derinleşme rakamları bir önceki çeyreğe göre azalış göstermiştir. Toplam brüt kredilerin GSYH'ye oranı yüzde 136,1'den yüzde 130,2'ye, toplam aktiflerin GSYH'ye oranı yüzde 240,8'den yüzde 227,2'ye ve toplam mevduatın GSYH'ye oranı yüzde 194'ten yüzde 182,1'e gerilemiştir.

Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)

Kaynak: KKTCCMB, DPÖ

Not: (1) 2018 yılı için DPÖ'nün GSYH tahmin rakamları kullanılmıştır.

5.1.2 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN PERFORMANS RASYOLARI

Sektörde, nakit ve nakit benzeri kalemlerin toplam aktifler içindeki payı 2018 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 30,14'e yükselmiştir. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 27,42 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2017 Aralık sonu itibarıyla yüzde 17,3 olan SYSR, 2018 yılının dördüncü çeyreğinde 0,56 puan artarak yüzde 17,86'ya yükselmiştir.

TGA'nın brüt krediler içindeki payı, 2018 yılının Aralık ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 4,97'den yüzde 5,53'e yükselmiştir.

Mevduatın krediye dönüşüm oranını gösteren brüt kredilerin mevduata oranı, 2018 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki döneme göre 1,36 puan artmış ve yüzde 71,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2017 yılı Aralık ayında yüzde 58,61 seviyesinde olan brüt kredilerin aktif toplamı içerisindeki payı, 2018 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 57,33 seviyesine gerilemiştir. Bir önceki çeyrek döneme göre ise 0,82 puan artmıştır.

Brüt kredilerde 2018 yılı dördüncü çeyrekte bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 4,28 azalış gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı döneminde brüt kredilerde yüzde 9,11 oranında artış olmuştur.

2018 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 16,71 artan mevduat, dördüncü çeyrekte yüzde 6,11'lik düşüş göstermiştir.

2018 Eylül sonu itibarıyla 10,62 olan finansal kaldıraç oranı, 2018 yılının dördüncü çeyreğinde 9,66 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.1: Performans Rasyoları

	2017		2018		
	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler / Top. Aktifler (%)	27,42	26,37	26,69	27,64	30,14
SYSR (%)	17,30	17,40	17,57	18,19	17,86
TGA / Brüt Krediler (%)	5,72	5,72	5,46	4,97	5,53
Brüt Krediler / Top. Mevduat (%)	72,55	72,45	71,82	70,14	71,50
Brüt Krediler / Top. Aktifler (%)	58,61	58,47	57,67	56,51	57,33
Brüt Kredilerdeki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	9,11	5,81	7,01	13,98	-4,28
Mevduattaki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	7,24	5,95	7,96	16,71	-6,11
Finansal Kaldıraç¹	9,99	10,01	10,18	10,62	9,66

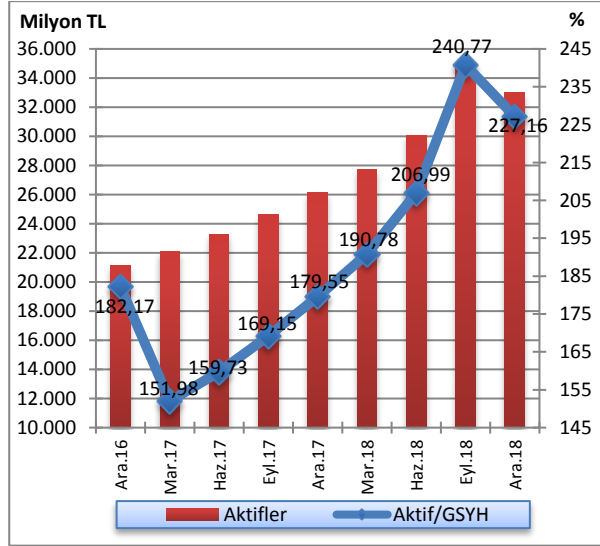
Kaynak: KKTCCMB

Not: (1)Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar

5.1.3 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

2018 yılının Aralık ayı sonunda bankacılık sektörü bilanço büyüklüğünün GSYH'ye oranı yüzde 227,16'ya gerilemiştir. Bunun sebebi, 2018 yılının dördüncü çeyreğinde döviz kurunda yaşanmış olan dengelenmedir. Bu dengelenme ile birlikte yabancı para kalemleri kaynaklı bankacılık sektörü aktiflerinde azalış meydana gelmiştir.

Grafik 5.2: Bankacılık Sektörünün Gelişimi

Kaynak: KKTCCMB, DPÖ Not: (1) 2018 yılı için DPÖ'nün GSYH tahmin rakamları kullanılmıştır.

5.1.4 BANKACILIK SEKTÖRÜNDE YOĞUNLAŞMA

Bankacılık sektöründe yoğunlaşma incelendiği zaman, 2018 yılı dördüncü çeyrekte aktif büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 55,07, ilk on bankanın toplam aktifler içindeki payı ise yüzde 78,54 olarak gerçekleşmiştir.

Aynı dönemde brüt krediler büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 56,9, ilk on bankanın payı ise yüzde 81,58 düzeyindedir.

Mevduat büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın toplam mevduatlar içindeki payı yüzde 56,54, ilk on bankanın payı ise yüzde 79,8 seviyesindedir.

Söz konusu dönemde özkaynaklar büyüklüğü açısından ilk beş bankanın toplam özkaynaklar içindeki payı yüzde 51,9, ilk on bankanın payı ise yüzde 79,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bankalara borçlar kaleminin büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 63,07, ilk on bankanın payı ise yüzde 91,84 düzeyindedir.

Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)

İlk Beş Bankanın Sektör İçindeki Payları	2017		2018		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Aktifler	55,15	55,23	54,62	54,96	55,07
Brüt Krediler	57,01	56,22	55,44	55,57	56,90
Mevduat	56,80	56,87	56,49	56,51	56,54
Bankalara Borçlar	58,42	61,62	63,73	63,37	63,07
Özkaynaklar	50,38	49,75	50,52	52,35	51,90
İlk On Bankanın Sektör İçindeki Payları					
Aktifler	78,47	78,56	78,02	78,34	78,54
Brüt Krediler	81,11	80,64	80,11	80,40	81,58
Mevduat	80,07	79,91	79,40	79,55	79,80
Bankalara Borçlar	90,64	92,81	91,47	92,39	91,84
Özkaynaklar	78,36	78,27	78,58	79,63	79,80

Kaynak: KKTCCMB

5.1.5 BANKA, ŞUBE VE PERSONEL SAYISI

Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 2018 yılı Aralık ayı sonunda 21'dir. Sektördeki 21

bankanın 2'si kamu eliyle yönetilen banka, 14'ü özel sermayeli banka ve 5'i şube bankasıdır.

Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler

	Ara.16	Mar.17	Haz.17	Eyl.17	Ara.17	Mar.18	Haz.18	Eyl.18	Ara.18
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Özel Sermayeli Bankalar	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Şube Bankaları	6	6	6	6	5	5	5	5	5
Toplam	22	22	22	22	21	21	21	21	21

Kaynak: KKTCMB

Sektörde hizmet sunum birimi olan banka şubesi sayısı, 2018 yılının son çeyreğinde 229'dur. Şube sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında, toplam şube sayısının yüzde 68,56'sının özel sermayeli

bankalara, yüzde 17,03'ünün şube bankalarına, yüzde 14,41'inin ise kamu eliyle yönetilen bankalara ait olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi

Şube Sayısının Gelişimi (adet)										
	Ara.16	Mar.17	Haz.17	Eyl.17	Ara.17	Mar.18	Haz.18	Eyl.18	Ara.18	
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	36	36	36	34	33	32	33	33	33	
Özel Sermayeli Bankalar	151	152	153	156	161	161	160	159	157	
Şube Bankaları	45	44	45	43	39	39	39	39	39	
Toplam	232	232	234	233	233	232	232	231	229	

Personel Sayısının Gelişimi (kişi)										
	Ara.16	Mar.17	Haz.17	Eyl.17	Ara.17	Mar.18	Haz.18	Eyl.18	Ara.18	
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	548	564	559	565	558	554	550	547	546	
Özel Sermayeli Bankalar	1.934	1.924	1.927	1.965	2.024	2.038	2.042	2.062	2.075	
Şube Bankaları	562	564	564	570	524	519	528	531	527	
Toplam	3.044	3.052	3.050	3.100	3.106	3.111	3.120	3.140	3.148	

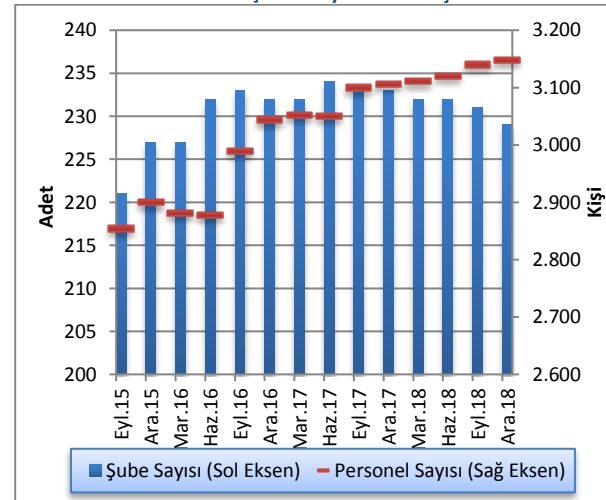
Kaynak: KKTCMB

Sektörde istihdam edilen personel sayısı, Eylül 2018 - Aralık 2018 döneminde 8 kişi artarak 3.140'dan 3.148'e yükselmiştir. Söz konusu personelin 546'sı kamu eliyle yönetilen bankalarda, 2.075'i özel sermayeli bankalarda ve 527'si şube bankalarında çalışmaktadır. Bu dönemde, özel sermayeli bankalardaki personel sayısı 2.062'den 2.075'e yükselmiş, şube bankalarının personel sayısı 531'den 527'ye, kamu eliyle yönetilen bankalardaki personel sayısı ise 547'den 546'ya gerilemiştir.

Aralık 2017 - Aralık 2018 döneminde bankacılık sektöründe çalışan personel sayısı, 42 kişi artarak 3.106'dan 3.148'e ulaşmıştır. Söz konusu dönemde personel sayısındaki değişim banka grupları bazında incelendiğinde, özel sermayeli bankalarda 51 kişi, şube bankalarında 3 kişi artarken, kamu eliyle yönetilen bankalarda 12 kişi azalmıştır.

2018 yılının dördüncü çeyreğinde sektörde çalışan personelin yüzde 17,34'ünün kamu eliyle yönetilen bankalara, yüzde 65,92'sinin özel sermayeli bankalara, yüzde 16,74'ünün ise şube bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Grafik 5.3: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi

Kaynak: KKTCMB

5.2 BANKACILIK SEKTÖRÜ KONSOLİDE BİLANÇOSU

2018 yılı Eylül ayı sonunda 34.956,5 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2018 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 5,65 azalarak 32.980,2 milyon TL'ye gerilemiştir. İlgili dönemde, nakit ve nakit benzeri kalemlerde yüzde 2,89 artış, brüt kredilerde yüzde 4,28, MDC'de yüzde 21,76, diğer aktiflerde ise yüzde 28,69 azalış görülmüştür. Bu azalışın nedeni döviz kurunda yaşanan dengelenmenin yabancı para kalemler kaynaklı bilançoya yansımadır.

Aralık 2017 - Aralık 2018 döneminde sektörün toplam aktifleri yüzde 26,29 oranında artmıştır. Aynı dönemde nakit ve nakit benzeri kalemler yüzde 38,8, brüt krediler yüzde 23,52, MDC yüzde 19,88 artış gösterirken; mevduat yüzde 25,33, özkaynaklar ise yüzde 30,22 artmıştır.

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, Eylül 2018 - Aralık 2018 döneminde yüzde 6,11 azalmış, özkaynaklar ise yüzde 2,89 artmıştır.

Tablo 5.5: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2017		2018		Yüzde Değişim		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2018 - 12/2018	12/2017 - 12/2018
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	7.161,8	7.303,9	8.021,5	9.661,8	9.940,9	2,89	38,80
MDC	1.704,6	1.980,8	2.140,2	2.611,7	2.043,4	-21,76	19,88
Toplam Brüt Krediler	15.306,2	16.195,6	17.330,4	19.752,4	18.906,1	-4,28	23,52
Diğer Aktifler	1.942,7	2.218,3	2.559,8	2.930,6	2.089,8	-28,69	7,57
Aktif/Pasif Toplamı	26.115,3	27.698,6	30.051,9	34.956,5	32.980,2	-5,65	26,29
Mevduat	21.098,1	22.352,7	24.131,2	28.163,1	26.441,8	-6,11	25,33
Bankalara Borçlar	1.637,5	1.638,0	2.004,8	2.328,1	2.028,6	-12,86	23,88
Diğer Pasifler	1.002,9	1.192,2	1.228,7	1.457,2	1.414,7	-2,92	41,06
Özkaynaklar	2.376,8	2.515,7	2.687,2	3.008,1	3.095,1	2,89	30,22

Kaynak: KKTCMB

5.2.1 AKTİF / PASİF YAPISINDAKİ GELİŞMELER

2018 yılının dördüncü çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 57,33 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 30,14'lük payla nakit ve nakit benzeri kalemler, yüzde 6,34 ile diğer aktifler ve yüzde 6,19'luk payla MDC takip etmektedir.

Bankacılık sektörü Aralık 2017 - Aralık 2018 dönemi aktif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde; nakit ve nakit benzeri kalemlerde artış, MDC, brüt krediler ve diğer aktiflerde ise azalış olduğu görülmektedir.

Aralık 2018 itibarıyla, toplam pasifin yüzde 80,17'sini mevduat, yüzde 9,39'unu özkaynaklar, yüzde 6,15'ini bankalara borçlar ve yüzde 4,29'unu diğer pasifler oluşturmaktadır.

Aralık 2017 - Aralık 2018 döneminde bankacılık sektörünün pasif yapısını oluşturan kalemler payları yönünden değerlendirildiğinde, mevduat ve bankalara borçlar kalemlerinin paylarında azalış, diğer pasifler ve özkaynaklar kaleminin paylarında ise artış olduğu görülmektedir.

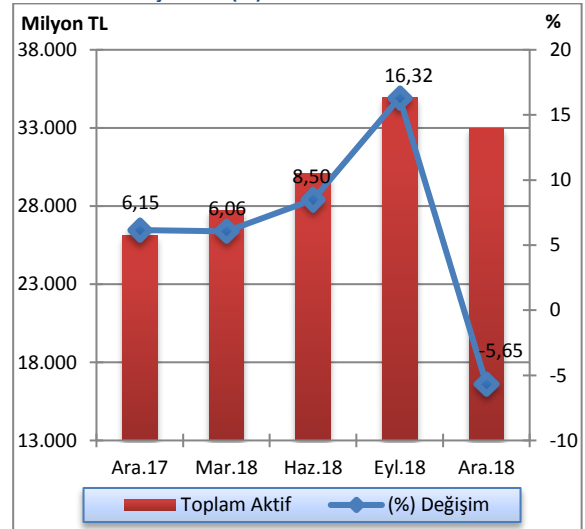
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yapısal Yüzde Dağılımı (%)

Aktif	2017		2018		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	27,42	26,37	26,69	27,64	30,14
MDC	6,53	7,15	7,12	7,47	6,19
Toplam Brüt Krediler	58,61	58,47	57,67	56,51	57,33
Diğer Aktifler	7,44	8,01	8,52	8,38	6,34
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pasif					
Toplam Mevduat	80,79	80,70	80,30	80,57	80,17
Bankalara Borçlar	6,27	5,91	6,67	6,66	6,15
Diğer Pasifler	3,84	4,31	4,09	4,16	4,29
Özkaynaklar	9,10	9,08	8,94	8,61	9,39
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: KKTCCMB

Aralık 2017 - Eylül 2018 aralığındaki tüm dönemlerde büyüyen bankacılık sektörünün toplam aktifi, 2018 yılının son çeyreği itibarıyla yüzde 5,65 oranında azalmıştır. Bu azalışta, yabancı para kalemlerde döviz kuru kaynaklı yaşanan dengelenme etkili olmuştur. Toplam aktiflerde, 2017 yılının son çeyreğinde yüzde 6,15, 2018 yılının birinci, ikinci ve üçüncü çeyreklerinde sırasıyla yüzde 6,06, yüzde 8,5 ve yüzde 16,32 artış gerçekleşmiştir.

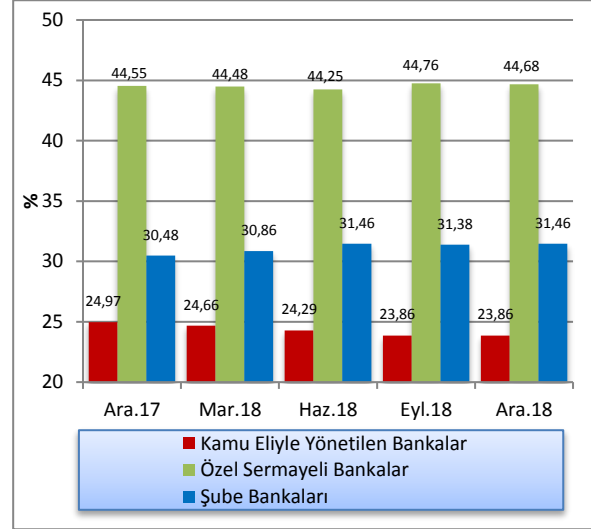
Grafik 5.4: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)

Kaynak: KKTCCMB

2018 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla banka gruplarının aktif toplamındaki payları, özel sermayeli bankalar grubunda yüzde 44,76'dan yüzde 44,68'e gerilemiş, kamu eliyle yönetilen bankalar grubunda yüzde 23,86 ile aynı oranda kalmış, şube bankaları grubunda ise yüzde 31,38'den yüzde 31,46 düzeyine yükselmiştir. Aralık 2017 – Aralık 2018 döneminde ise, kamu eliyle yönetilen bankalar grubunda küçülme, özel sermayeli bankalar ve şube bankaları grubunda büyüme görülmüştür.

Grafik 5.5: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)

Kaynak: KKTCCMB

2018 yılının dördüncü çeyreğinde, bir önceki çeyrek döneme göre, kamu eliyle yönetilen bankalar aktif toplamında yüzde 5,65, özel sermayeli bankalarda yüzde 5,83 ve şube bankalarında yüzde 5,41 oranlarında azalış olmuştur. Bir önceki yılın aynı

dönemine göre ise, aktif toplamı kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 20,63, özel sermayeli bankalarda yüzde 26,66, şube bankalarında ise yüzde 30,39 oranlarında artmıştır.

Tablo 5.7: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2017		2018		Yüzde Değişim		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2018-12/2018	12/2017-12/2018
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	6.523,2	6.834,2	7.299,1	8.339,9	7.868,9	-5,65	20,63
Özel Sermayeli Bankalar	11.633,4	12.316,3	13.297,4	15.646,4	14.734,3	-5,83	26,66
Şube Bankaları	7.958,7	8.548,1	9.455,4	10.970,2	10.377,0	-5,41	30,39
Toplam	26.115,3	27.698,6	30.051,9	34.956,5	32.980,2	-5,65	26,29

Kaynak: KKTCCMB

2018 Aralık ayı itibarıyla net kredilerin TP ve YP dağılımına bakıldığında zaman TP kredilerin payı bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 43,39'dan yüzde 48,39'a yükselmiş, YP kredilerin payı ise yüzde 56,61'den yüzde 51,61'e gerilemiştir. TP mevduat toplamının payı Aralık 2018 itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 36,16'dan yüzde 40,1'e yükselmiş, YP mevduatının payı ise yüzde 63,84'ten yüzde 59,9'a gerilemiştir.

TP mevduat ve kredilerin payında artış yaşanırken, YP mevduat ve kredilerin payında düşüş meydana gelmiştir. Bunun sebebi son çeyrekte döviz kurunda yaşanan düşüştür. Böylece, mevduat ve kredilerde yabancı para kalemlerdeki döviz kuru kaynaklı artış toparlanma sürecine girmiş ve TP-YP dağılımında Haziran 2018 değerlerine yaklaşılmıştır.

Tablo 5.8: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)

	2017				2018					
	Aralık		Mart		Haziran		Eylül		Aralık	
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP
Krediler (Net)	54,65	45,35	52,55	47,45	50,31	49,69	43,39	56,61	48,39	51,61
Mevduat	45,42	54,58	43,54	56,46	40,79	59,21	36,16	63,84	40,10	59,90

Kaynak: KKTCCMB

5.2.2 NAKİT VE NAKİT BENZERİ KALEMLER

Bankacılık sektörü nakit ve nakit benzeri kalemlerini oluşturan nakit değerler, bankalardan alacaklar, merkez bankasından alacaklar ve BPP işlemlerinden alacaklar kalemlerinin toplamı, 2018 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 2,89 artarak 9.661,8 milyon TL'den 9.940,9 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bu dönemde, merkez bankasından alacaklar kaleminde 307,2 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kaleminde 96,6 milyon TL artış, nakit değerler kaleminde 58,9

milyon TL, bankalardan alacaklar kaleminde ise 65,8 milyon TL azalış gerçekleşmiştir.

2017 yılı Aralık ayı sonunda 7.161,8 milyon TL olan nakit ve nakit benzeri kalemler, 2018 yılı Aralık ayı sonunda 9.940,9 milyon TL seviyesine yükselmiştir. Anılan dönemde, nakit değerler 81,2 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kalemi 1.242,2 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kalemi 636,3 milyon TL ve bankalardan alacaklar kalemi 819,4 milyon TL artmıştır.

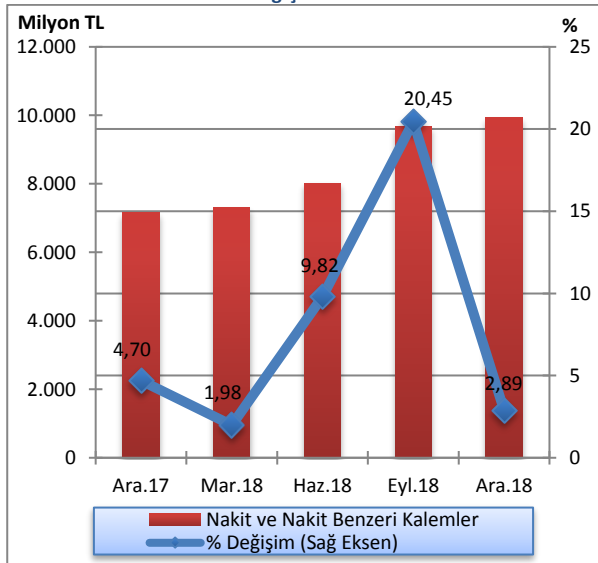
Tablo 5.9: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

	2017		2018		Yüzde Değişim	
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2018 - 12/2018
Nakit Değerler	216,4	217,4	239,3	356,5	297,6	-16,52
Merkez Bankasından Alacaklar	2.562,1	2.687,4	2.959,3	3.497,1	3.804,3	8,78
BPP İşlemlerinden Alacaklar	1.499,1	1.495,6	1.686,5	2.038,8	2.135,4	4,74
Bankalardan Alacaklar	2.884,2	2.903,5	3.136,4	3.769,4	3.703,6	-1,75
Toplam	7.161,8	7.303,9	8.021,5	9.661,8	9.940,9	2,89

Kaynak: KKTCMB

Nakit ve nakit benzeri kalemler 2017 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 4,7 artış göstermiştir. Nakit ve nakit benzeri kalemlerde, 2018 yılı ilk çeyrek itibarıyla yüzde 1,98, ikinci çeyrek itibarıyla yüzde 9,82, üçüncü çeyrek itibarıyla yüzde 20,45, son çeyrek itibarıyla ise yüzde 2,89 oranında artış meydana gelmiştir.

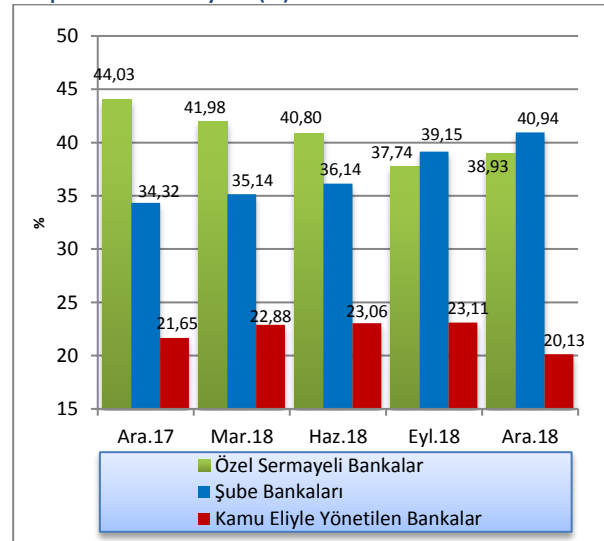
Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTCMB

2018 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla, özel sermayeli bankaların ve şube bankalarının nakit ve nakit benzeri kalemlerinin paylarında artış, kamu eliyle yönetilen bankaların nakit ve nakit benzeri kalemlerinin payında ise azalış gerçekleşmiştir. Aralık 2017 - Aralık 2018 döneminde de şube bankaları grubunda artış olurken, özel sermayeli bankalar ve kamu eliyle yönetilen bankalar gruplarında ise düşüş gerçekleşmiştir.

Grafik 5.7: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

5.2.3 KREDİLER

2018 yılı Aralık ayı itibarıyla 11.285,8 milyon TL olan işletme kredileri, geçmiş dönemlerde olduğu gibi krediler toplamı içinde birinci sırada yer almaktadır. Bunu, 4.524,6 milyon TL ile tüketici kredileri izlemektedir.

Aralık 2017 - Aralık 2018 döneminde işletme kredileri 8.406,5 milyon TL'den 11.285,8 milyon TL'ye, tüketici kredileri ise, 4.152,9 milyon TL'den 4.524,6 milyon TL'ye yükselmiştir.

Tablo 5.10: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)

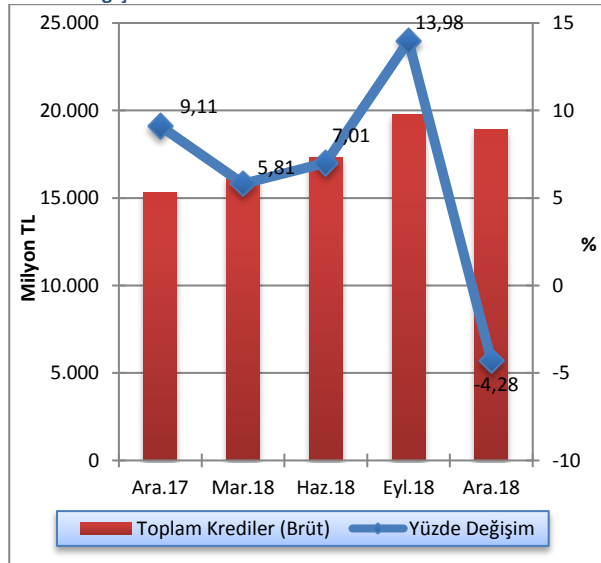
	2017		2018		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
İşletme Kredileri	8.406,5	8.907,5	9.710,9	11.604,1	11.285,8
Tüketici Kredileri	4.152,9	4.255,4	4.462,5	4.946,8	4.524,6
Kredi Kartları	394,7	392,4	421,6	444,7	457,3
İskonto ve İştirak Senetleri	195,0	206,2	220,3	248,1	236,6
Diğer Yatırım Kredileri	112,0	102,9	104,1	109,5	98,0
İthalat Kredileri	3,7	4,2	4,2	4,7	3,8
Fon Kaynaklı Krediler	17,1	17,0	18,4	22,4	19,2
İhtisas Kredileri	21,2	22,1	16,3	15,1	32,7
İhracat Kredileri	6,1	5,2	6,9	4,9	2,9
KKTCMB Kaynaklı Krediler	5,7	0,0	6,9	9,1	7,9
KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	0,1	0,2	0,5	0,7	0,5
İhracat Garantili Yatırım Kredileri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Krediler	1.116,3	1.356,4	1.411,3	1.359,7	1.192,2
Toplam Krediler	14.431,3	15.269,5	16.383,9	18.769,8	17.861,5

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Sektörün brüt kredilerinde, çeyrek bazda 2017 yılı Aralık ayı sonunda yüzde 9,11 oranında artış gerçekleşmiştir. Brüt krediler, 2018 yılı Mart ayı itibarıyla yüzde 5,81, Haziran ayı itibarıyla yüzde 7,01, Eylül ayı itibarıyla ise yüzde 13,98 oranında artış göstermiş, son çeyrek itibarıyla ise yüzde 4,28 oranında azalmıştır.

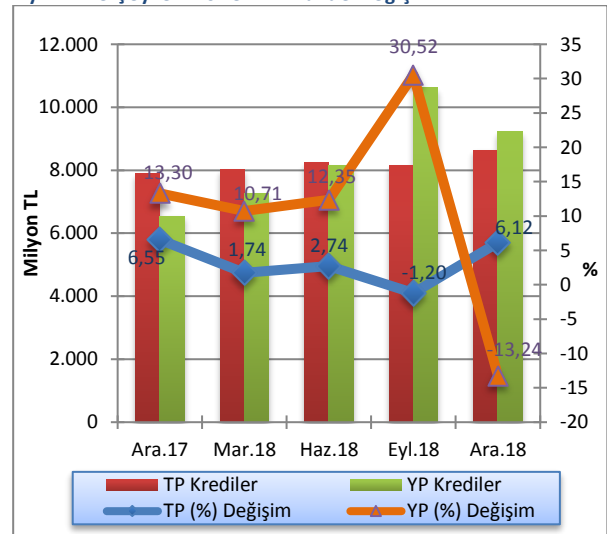
Grafik 5.8: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

2018 yılının dördüncü çeyreğinde kredilerin 8.643,2 milyon TL'si TP cinsinden, 9.218,3 milyon TL'si YP cinsindedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden kredilerde yüzde 6,12 artış, YP cinsinden kredilerde ise yüzde 13,24 oranında düşüş gerçekleşmiştir. Bu düşüş döviz kurunda yaşanan dengelenmeye bağlı olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 5.9: Bankacılık Sektörü Kredileri (Net) TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

2018 yılının dördüncü çeyreğinde kamu eliyle yönetilen bankalar brüt kredilerinde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden yüzde 16,06 artış, YP cinsinden ise yüzde 8,51 azalış olmuştur. Özel sermayeli bankaların brüt kredileri TP cinsinden yüzde 1,87 artış, YP

cinsinden ise yüzde 11,96 oranında azalış göstermiştir. Şube bankalarının brüt kredileri söz konusu dönemde TP cinsinden binde 2,9 artmış, YP cinsinden ise yüzde 17,99 oranında azalmıştır.

Tablo 5.11: Banka Grupları İtibarıyla Brüt Kredilerin Gelişimi (Milyon TL)

	Eylül 2018			Aralık 2018			Yüzde Değişim		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	2.935,6	1.691,6	4.627,2	3.407,1	1.547,6	4.954,7	16,06	-8,51	7,08
Özel Sermayeli Bankalar	3.093,5	6.870,0	9.963,5	3.151,2	6.048,2	9.199,4	1,87	-11,96	-7,67
Şube Bankaları	2.839,8	2.321,9	5.161,7	2.847,9	1.904,1	4.752,0	0,29	-17,99	-7,94
Toplam Krediler (Brüt)	8.868,9	10.883,5	19.752,4	9.406,2	9.499,9	18.906,1	6,06	-12,71	-4,28

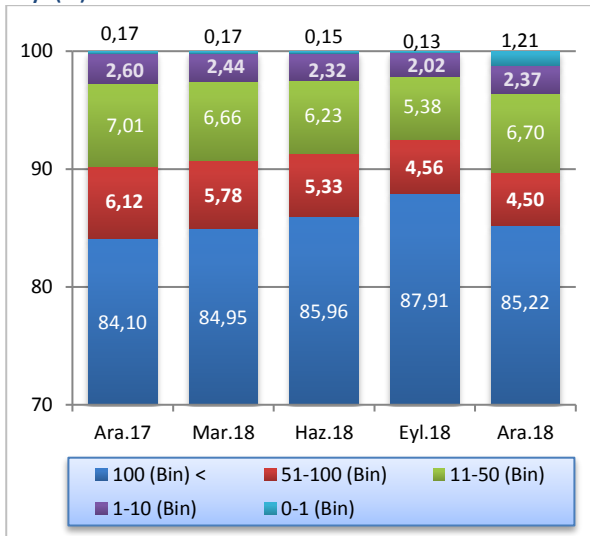
Kaynak: KKTÇMB

2018 yılı dördüncü çeyreği sonunda 100 bin TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 85,22 olmuştur.

Söz konusu dönemde, kredi büyüklüklerinde ikinci sırayı yüzde 6,7'lik payla 11-50 bin TL dilimindeki krediler almaktadır. 51-100 bin TL ve 1-10 bin TL tutarlarındaki krediler ise, toplam kredilerin sırasıyla yüzde 4,5 ve yüzde 2,37'sini oluşturmaktadır. Sektördeki en düşük kredi kullanımı ise, yüzde 1,21'lik payla bin TL'ye kadar olan krediler diliminde gerçekleşmiştir.

Aralık 2017 – Aralık 2018 döneminde; kredi büyüklüklerinin toplam krediler içindeki yüzdelik payı itibarıyla 100 bin TL'den büyük kredilerde ve 0-1 bin TL dilimindeki kredilerde artış, 51-100 bin TL, 11-50 bin TL ve 1-10 bin TL dilimindeki kredilerde ise düşüş olmuştur.

Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)

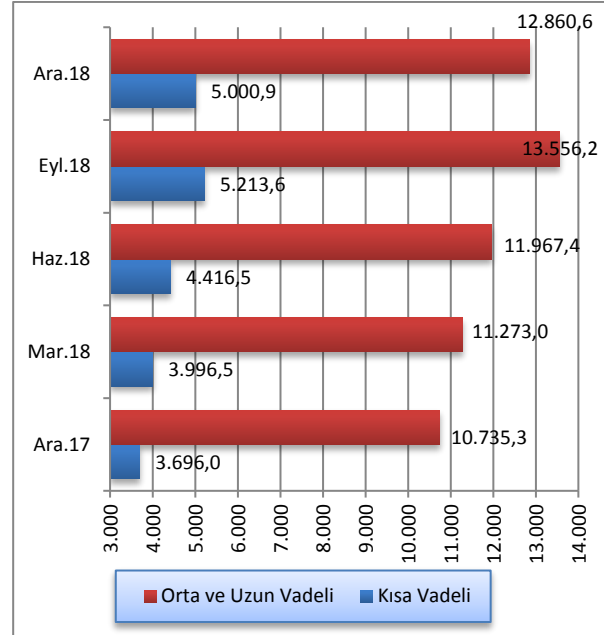

Kaynak: KKTÇMB

Not: TGA dâhil değildir.

Kısa vadeli krediler, 2018 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 5.213,6 milyon TL'den 5.000,9 milyon TL'ye, orta ve uzun vadeli krediler ise 13.556,2 milyon TL'den 12.860,6 milyon TL'ye gerilemiştir. Aralık 2017 - Aralık 2018 döneminde kısa vadeli kredilerde yüzde 35,31, orta ve uzun vadeli kredilerde ise yüzde 19,8 oranında artış olmuştur.

Grafik 5.11: Kredilerde (Net) Vade Yapısı (Milyon TL)

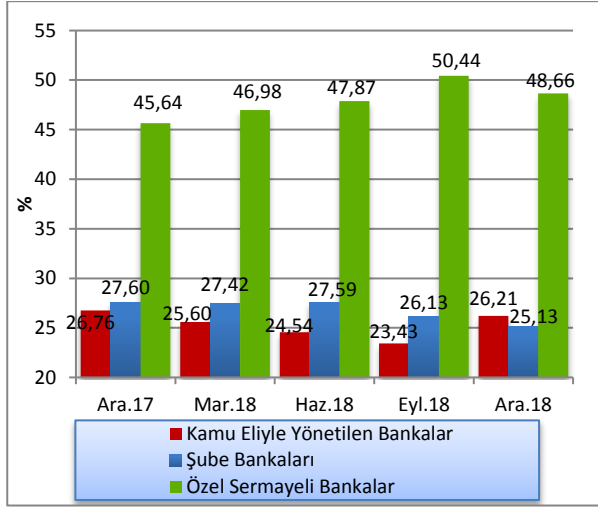

Kaynak: KKTÇMB

Not: Vadesi 1 yıla kadar olan krediler kısa vadeli olarak sınıflandırılmaktadır.

Brüt kredilerin banka gruplarına göre payları incelendiğinde, 2018 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 23,43'ten yüzde 26,21'e yükselmiştir. Özel sermayeli bankaların kullandığı kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 50,44'ten yüzde 48,66'ya, şube bankalarının payı ise yüzde 26,13'ten yüzde 25,13'e gerilemiştir. Aralık 2017 - Aralık 2018 döneminde şube bankalarının ve kamu eliyle yönetilen bankaların kullandıkları kredilerin toplam krediler içindeki paylarında azalış, özel sermayeli bankaların payında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.12: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)

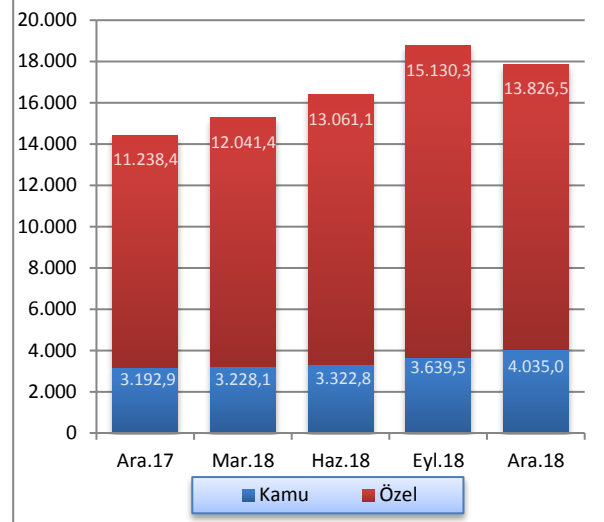

Kaynak: KKTCCMB

2018 yılı Aralık ayı itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin yüzde 77,41'ini özel sektöre, yüzde 22,59'unu ise kamu sektörüne kullanmıştır. Söz konusu dönemde kamu kesiminin kullandığı krediler bir önceki çeyreğe göre 3.639,5 milyon TL'den 4.035 milyon TL'ye yükselmiş, özel kesim kredileri ise 15.130,3 milyon TL'den 13.826,5 milyon TL'ye gerilemiştir.

Aralık 2017 - Aralık 2018 döneminde kamu tarafından kullanılan kredilerin artış oranı yüzde 26,37, özel kesime kullanılan kredilerin artış oranı ise yüzde 23,03'tür.

Grafik 5.13: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)

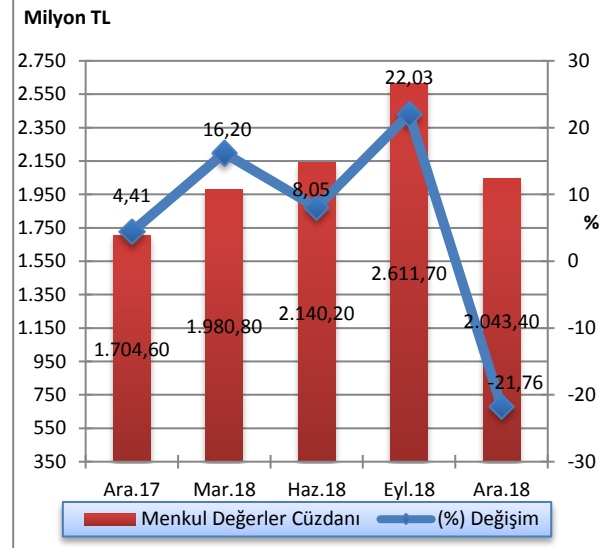

Kaynak: KKTCCMB

5.2.4 MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

MDC toplamı, 2018 yılı Aralık ayı itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 21,76 oranında azalmıştır. MDC, 2017 yılı Aralık ayı itibarıyla yüzde 4,41, 2018 yılı Mart, Haziran ve Eylül ayları itibarıyla çeyrek bazda sırasıyla yüzde 16,2, yüzde 8,05 ve yüzde 22,03 oranında artmıştır.

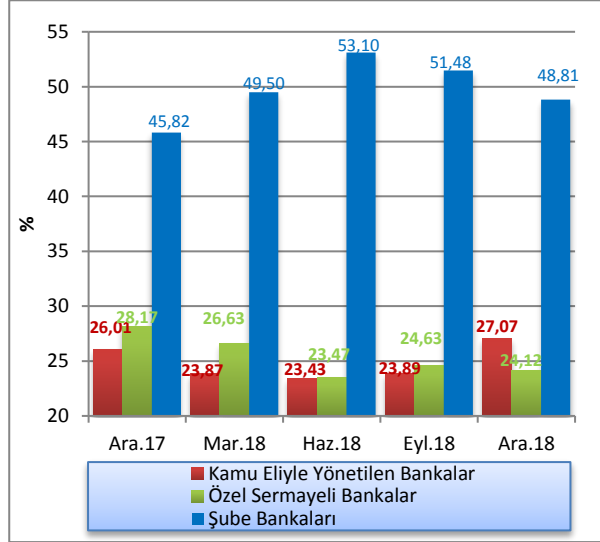
Grafik 5.14: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCCMB

2018 yılının dördüncü çeyreği sonu itibarıyla bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların toplam MDC'deki payı yüzde 23,89'dan yüzde 27,07'ye yükselmiş, şube bankalarının payı yüzde 51,48'den yüzde 48,81'e, özel sermayeli bankaların payı ise yüzde 24,63'ten yüzde 24,12 seviyesine gerilemiştir. Aralık 2017 - Aralık 2018 döneminde özel sermayeli bankalar grubunda azalış, kamu eliyle yönetilen bankalar ve şube bankaları gruplarında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.15: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)

	2017		2018		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Tasarruf	15.380,3	16.210,0	17.357,3	20.093,4	19.010,8
Ticari	3.942,5	4.270,9	4.686,0	5.620,5	4.922,5
Resmi	1.499,0	1.504,5	1.730,4	1.990,1	1.917,8
Diğer	276,3	367,3	357,5	459,1	590,7
Toplam Mevduat	21.098,1	22.352,7	24.131,2	28.163,1	26.441,8
Bankalara Borçlar	1.637,5	1.638,0	2.004,8	2.328,1	2.028,6
Bankalara Borçlar Dâhil Toplam Mevduat	22.735,6	23.990,7	26.136,0	30.491,2	28.470,4

Kaynak: KKTCMB

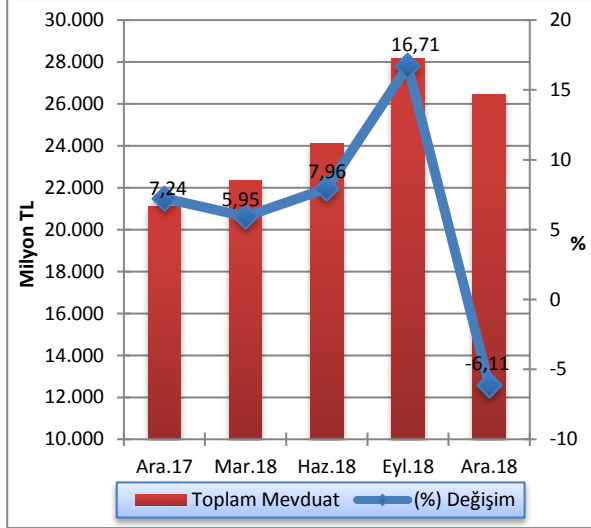
5.2.5 MEVDUAT

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, bir önceki çeyreğe göre yüzde 6,11 azalmıştır. Mevduat bir yıllık dönemde yüzde 25,33 oranında artış göstermiş ve 2018 yılı Aralık ayı sonunda 26.441,8 milyon TL olmuştur.

2018 yılı Aralık sonu itibarıyla, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, en büyük payın 19.010,8 milyon TL ile tasarruf mevduatına ait olduğu gözlemlenmektedir. Bunu sırasıyla 4.922,5 milyon TL ile ticari mevduat, 1.917,8 milyon TL ile resmi mevduat izlemektedir. Aralık 2017 – Aralık 2018 döneminde; tasarruf mevduatında yüzde 23,6, ticari mevduatta yüzde 24,86 ve resmi mevduatta yüzde 27,94 oranında artış gerçekleşmiştir.

Toplam mevduat 2017 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 7,24 oranında artış göstermiştir. Toplam mevduatta 2018 yılının birinci çeyreğinde yüzde 5,95, ikinci çeyreğinde yüzde 7,96, üçüncü çeyreğinde yüzde 16,71 oranında artış, son çeyreğinde ise yüzde 6,11 oranında düşüş gerçekleşmiştir.

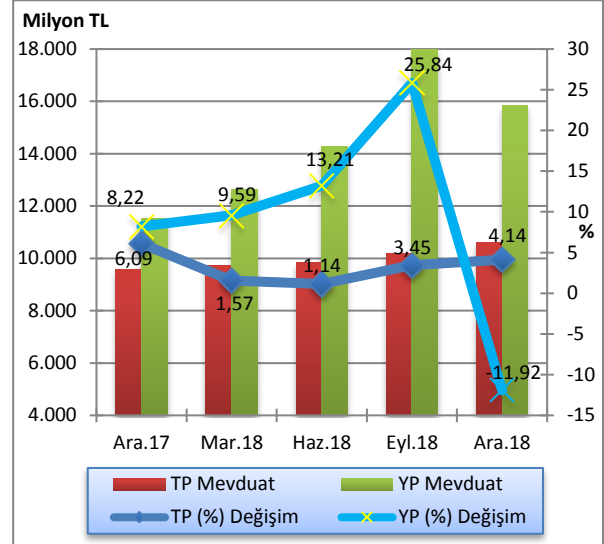
Grafik 5.16: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%)

Kaynak: KKTCMB

2018 yılının dördüncü çeyreğinde mevduatın 10.604,5 milyon TL'sinin TP cinsinden, 15.837,3 milyon TL'sinin ise YP cinsinden oluştuğu gözlemlenmektedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden mevduatta yüzde 4,14 artış, YP cinsinden mevduatta ise yüzde 11,92 düşüş gerçekleşmiştir.

Grafik 5.17: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTCMB

2018 yılı Aralık ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre kamu eliyle yönetilen bankaların TP mevduatında yüzde 6,52 artış, YP mevduatında yüzde 14,07 azalış, özel sermayeli bankaların TP mevduatında yüzde 5,04 artış, YP mevduatında ise yüzde 10,9 oranında azalış gerçekleşmiştir. Aynı dönemde şube bankalarının TP mevduatında binde 6,9 artış, YP mevduatında ise yüzde 12,24 oranında düşüş görülmüştür. 2018 yılı dördüncü çeyreğinde döviz kurunda yaşanan düşüş, yabancı para mevduatındaki azalışın en önemli sebebidir.

Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)

	Eylül 2018			Aralık 2018			Yüzde Değişim 09/2018-12/2018		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	3.358,3	3.769,9	7.128,2	3.577,4	3.239,6	6.817,0	6,52	-14,07	-4,37
Özel Sermayeli Bankalar	3.556,2	9.491,0	13.047,2	3.735,5	8.456,4	12.191,9	5,04	-10,90	-6,56
Şube Bankaları	3.268,9	4.718,8	7.987,7	3.291,6	4.141,3	7.432,9	0,69	-12,24	-6,95
Toplam Mevduat	10.183,4	17.979,7	28.163,1	10.604,5	15.837,3	26.441,8	4,14	-11,92	-6,11

Kaynak: KKTCMB

Sektör mevduatındaki vade yoğunluğu, önceki dönemlerde olduğu gibi, yüzde 51,97'lik oranla bir ay vadeli mevduat toplamındadır. Bir ay vadeli mevduatı, yüzde 18,72'lik payla üç ay vadeli, yüzde 13,99'luk payla vadesiz, yüzde 10,47'lik payla bir yıl vadeli ve yüzde 4,85'lik payla 6 ay vadeli mevduat izlemektedir.

Mevduatın vade dağılımı bir önceki çeyrek dönemle kıyaslandığında, 1 ay vadeli mevduatta 3,62 puan, 6 ay

vadeli mevduatta 0,71 puan artış, vadesiz, 3 ay vadeli ve 1 yıl vadeli mevduatlarda sırasıyla 0,93, 2,61, 0,79 puan düşüş gerçekleşmiştir.

Aralık 2017 - Aralık 2018 döneminde 1 ay vadeli, 6 ay vadeli ve 1 yıl vadeli mevduatlarda sırasıyla 0,74, 0,49 ve 1,03 puan artış, vadesiz ve 3 ay vadeli mevduatta sırasıyla 0,79 ve 1,47 puan düşüş olmuştur.

Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)

	2017		2018		Aralık	Değişim (Puan)	
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül		09/2018-12/2018	12/2017-12/2018
Vadesiz	14,78	13,86	14,84	14,92	13,99	-0,93	-0,79
1 Ay Vadeli	51,23	52,97	49,65	48,35	51,97	3,62	0,74
3 Ay Vadeli	20,19	18,96	21,06	21,33	18,72	-2,61	-1,47
6 Ay Vadeli	4,36	4,08	3,98	4,14	4,85	0,71	0,49
1 Yıl Vadeli	9,44	10,13	10,47	11,26	10,47	-0,79	1,03
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		

Kaynak: KKTÇMB

Bankacılık sektöründe mevduatın büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığında zaman Aralık 2018 sonu itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre 0-5 Bin TL arası mevduat 314,5 milyon TL'den 319,3 milyon TL'ye, 5-10 Bin TL arası mevduat 358,9 milyon TL'den 375,2 milyon TL'ye, 10-50 Bin TL arası mevduat 2.396,3 milyon TL'den 2.453,7 milyon TL'ye, 50-100 Bin TL arası mevduat

3.666,1 milyon TL'den 3.885,2 milyon TL'ye yükselirken, 100 Bin TL üzeri mevduat 21.427,3 milyon TL'den 19.408,4 milyon TL'ye gerilemiştir. 2018 yılının dördüncü çeyreğinde, 100 Bin TL üzeri mevduatın toplam mevduat içindeki payı yüzde 73,4, 50-100 Bin TL arası mevduatın toplam mevduat içindeki payı ise yüzde 14,69 olarak gerçekleşmiştir.

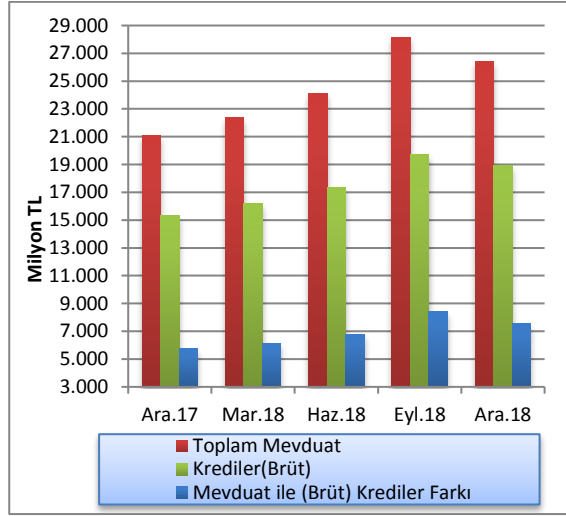
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Milyon TL)

	2017		2018		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
0-5 Bin TL	329,4	318,2	312,2	314,5	319,3
5-10 Bin TL	338,9	332,2	351,1	358,9	375,2
10-50 Bin TL	2.476,8	2.439,5	2.445,8	2.396,3	2.453,7
50-100 Bin TL	3.837,2	3.993,0	4.028,1	3.666,1	3.885,2
100 Bin TL Üzeri	14.115,8	15.269,8	16.994,0	21.427,3	19.408,4
Toplam Mevduat	21.098,1	22.352,7	24.131,2	28.163,1	26.441,8

Kaynak: KKTÇMB

Toplam mevduat ile brüt krediler arasında Eylül 2018 sonunda 8.410,7 milyon TL olan fark, 2018 yılı Aralık ayı sonunda 875 milyon TL azalmış ve 7.535,7 milyon TL'ye gerilemiştir.

Grafik 5.18: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark

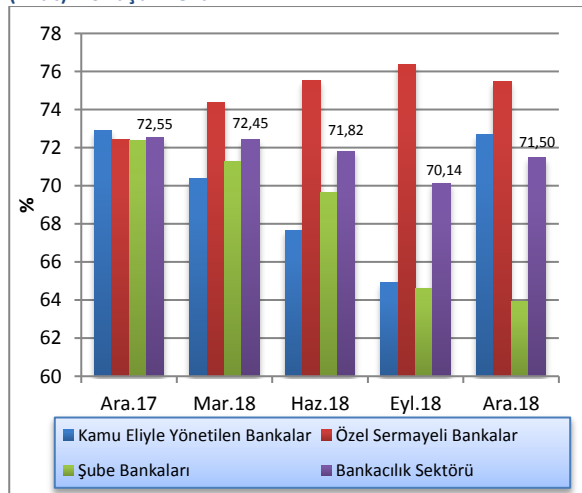

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektörünün derinliği ile aracılık fonksiyonunun göstergelerinden biri olan kredilerin toplam mevduata oranı, 2018 yılının Eylül ayı sonunda yüzde 70,14 oranında gerçekleşmiş ve 2018 yılının Aralık ayı sonunda yüzde 71,5 seviyesine yükselmiştir. Kredilerin toplam mevduata oranı bir yıllık dönemde 1,05 puan azalmıştır.

2018 yılının Aralık ayı sonunda mevduatın kredilere dönüşüm oranı banka grupları bazında incelendiği zaman, özel sermayeli bankalar yüzde 75,45 ile birinci sırada yer almaktadır. Özel sermayeli bankaları yüzde 72,68 oranla kamu eliyle yönetilen bankalar takip etmektedir. Şube bankaları ise yüzde 63,93 dönüşüm oranına sahiptir.

Grafik 5.19: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTCMB

5.2.6 ÖZKAYNAKLAR

Sektörün istikrarı ve sağlıklı gelişmesi açısından büyük önem taşıyan özkaynaklar, bir önceki çeyreğe göre yüzde 2,89 oranında artarak 2018 yılının dördüncü çeyreği sonunda 3.095,1 milyon TL düzeyine yükselmiştir.

Özkaynaklar Aralık 2017 - Aralık 2018 döneminde ise yüzde 30,22 oranında artış göstermiştir. Bir yıllık dönemde sektörün ödenmiş sermayesi 162,8 milyon TL, yedek akçeler ise 184,3 milyon TL artmıştır.

Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

	2017		2018		
	Ara.	Mar.	Haz.	Eylül	Aralık
Ödenmiş Sermaye	1.099,6	1.153,7	1.180,3	1.181,6	1.262,4
Yedek Akçeler	409,6	572,8	616,8	618,7	593,9
Sabit Kıymet					
Yeniden Değerleme Fonu	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Menkul Değerler Değer Artış Fonu					
Dönem Kârı (Zararı)	407,5	123,1	316,1	596,1	689,8
Geçmiş Yıllar Kârı (Zararı)	358,1	555,2	449,1	447,2	407,4
Toplam	2.376,8	2.515,7	2.687,2	3.008,1	3.095,1

Kaynak: KKTCMB

5.3 PARA ARZI

En dar tanımlı para arzı M1, 2018 yılının Eylül ayına göre 2018 yılı Aralık ayı sonunda yüzde 8,58 oranında azalmış, 6.038,8 milyon TL seviyesinden 5.520,8 milyon TL'ye gerilemiştir. M1 para arzında bir yıllık dönemde yüzde 25,38 oranında artış olmuştur.

Eylül 2018 sonunda 28.359,8 milyon TL düzeyinde olan M2 tanımlı para arzı, 2018 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 6,06 oranında azalarak 26.641,1 milyon TL'ye gerilemiştir. M2 para arzı bir yıllık dönemde yüzde 25,78 oranında artmıştır.

M2 para arza resmi mevduat ve KKTC Merkez Bankası nezdindeki diğer mevduatın ilave edilmesiyle bulunan en geniş tanımlı para arzı M3, 2018 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 6 oranında azalarak 30.493,1 milyon TL'den 28.662,5 milyon TL seviyesine gerilemiştir. M3'te bir önceki yılın aynı dönemine göre meydana gelen artış oranı ise yüzde 25,77'dir.

Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)

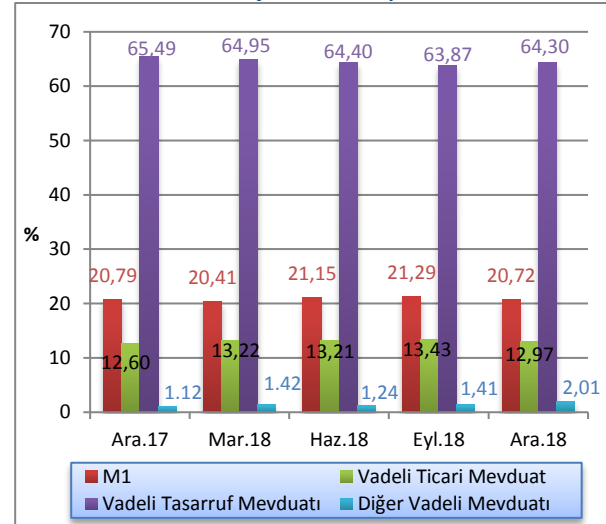
Yıllar	Dönem	M1	Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	M2	Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	M3	Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim
2015	I	2.338,5	5,77	12.470,8	4,97	13.249,2	4,65
	II	2.532,7	8,30	13.211,3	5,94	14.056,5	6,09
	III	2.829,9	11,73	14.279,2	8,08	15.106,4	7,47
	IV	2.841,2	0,40	14.215,8	-0,45	15.109,8	0,02
2016	I	2.797,9	-1,53	14.340,3	0,88	15.181,6	0,48
	II	2.976,9	6,40	14.620,3	1,95	15.593,1	2,71
	III	3.158,0	6,08	15.285,2	4,55	16.319,0	4,66
	IV	3.544,1	12,23	16.946,4	10,87	17.996,6	10,28
2017	I	3.754,8	5,95	18.019,6	6,33	19.209,2	6,74
	II	3.906,7	4,05	18.670,5	3,61	20.066,2	4,46
	III	4.126,2	5,62	19.847,4	6,30	21.240,3	5,85
	IV	4.403,3	6,71	21.181,5	6,72	22.789,8	7,29
2018	I	4.620,3	4,93	22.638,7	6,88	24.286,7	6,57
	II	5.136,5	11,17	24.283,6	7,27	26.135,3	7,61
	III	6.038,8	17,57	28.359,8	16,79	30.493,1	16,67
	IV	5.520,8	-8,58	26.641,1	-6,06	28.662,5	-6,00

Kaynak: KKTCCMB

Önceki dönemlerde olduğu gibi, Aralık 2018 itibarıyla M2'deki en büyük payın yüzde 64,3 ile vadeli tasarruf mevduatında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yüzde 20,72'lik payla M1, yüzde 12,97 ile vadeli ticari mevduat ve yüzde 2,01'lik oranla diğer vadeli mevduat izlemektedir.

M2 içinde en büyük payı oluşturan vadeli tasarruf mevduatı, Aralık 2017 - Aralık 2018 döneminde oransal olarak 1,19 puan azalarak yüzde 64,3'e gerilemiştir. Söz konusu dönemde, M2'nin diğer alt bileşenlerinden M1 yüzde 20,79'dan yüzde 20,72'ye gerilemiş, diğer vadeli mevduat yüzde 1,12'den yüzde 2,01'e, vadeli ticari mevduat ise yüzde 12,6'dan yüzde 12,97'e yükselmiştir.

Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları

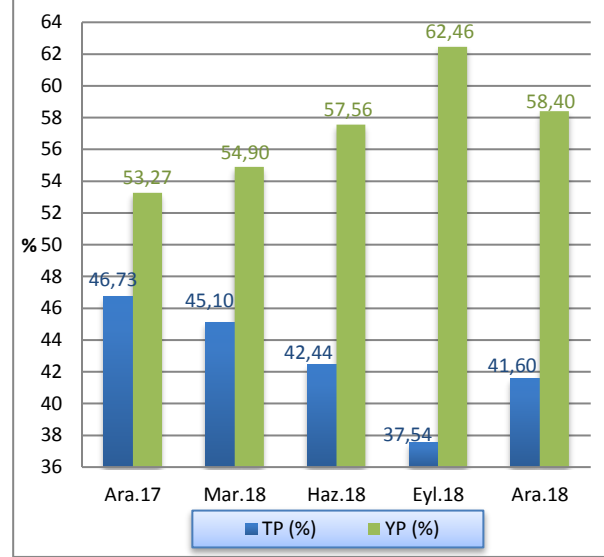
Kaynak: KKTCCMB

M3 tanımlı para arzının TP-YP yüzde dağılımı Aralık 2018 itibarıyla incelendiğinde, TP mevduatın M3 içindeki payının yüzde 41,6, YP mevduatın ise yüzde 58,4 oranında olduğu görülmektedir. Bu paylar Aralık 2017 sonunda TP'de yüzde 46,73, YP'de ise yüzde 53,27 seviyesinde idi.

5.4 BANKALARARASI PARA PİYASASI GENEL GÖRÜNÜM

2018 yılı dördüncü çeyrek itibarıyla TL'de 820, ABD dolarında 384, avroda 163 ve sterlinde 566 adet gerçekleşen işlem bulunmaktadır. Söz konusu dönemde, TP cinsinden 31.095 milyon TL, YP cinsinden, ABD dolarında 598 milyon ABD doları, avroda 7.398 milyon avro ve sterlinde 5.544 milyon sterlin tutarında işlem gerçekleşmiştir.

Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı

Kaynak: KKTCCMB

Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi

	TL		₺		€		£	
	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim
2017 - Q3	633	9.554.550	167	177.450	220	5.263.225	716	5.715.425
2018 - Q4	708	15.421.800	197	314.050	251	7.011.600	574	5.731.125
2018 - Q1	948	16.733.550	163	409.500	272	7.738.650	579	5.729.025
2018 - Q2	779	16.336.150	121	241.600	366	8.451.450	540	5.447.950
2018 - Q3	639	20.611.650	202	292.500	223	6.730.700	527	5.171.325
2018 - Q4	820	31.094.550	384	598.325	163	7.398.150	566	5.544.400

Kaynak: KKTCCMB

2018 yılı dördüncü çeyrekte gerçekleşen işlemlerin hacim dağılımlarına bakıldığında, TL'de yüzde 95,53, ABD dolarında yüzde 98,04, avroda yüzde 99,99 ve sterlinde yüzde 99,63 oranlarında gecelik vadede işlem gerçekleştiği görülmektedir. TL'de 1 haftalık işlemler yüzde 4,4, ABD dolarında ise binde 6,8 oranında

gerçekleşmiştir. 2 haftalık işlemler, ABD dolarında binde 3 oranında, 3 haftalık işlemler ise ABD dolarında binde 2,5 oranında tercih edilmiştir. 1 aylık işlemler, TL'de binde 0,7, ABD dolarında binde 7,3, avroda binde 0,1, sterlinde ise binde 3,7 oranında gerçekleşmiştir.

Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x 1.000)

	TL		₺		€		£	
	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)
2017 Q4	15.421.800		314.050		7.011.600		5.731.125	
G	14.986.600	97,18	273.950	87,23	7.009.200	99,97	5.731.125	100,00
1H	404.700	2,62						
1A	22.500	0,14	39.100	12,45	2.400	0,03		
3A	4.000	0,03	1.000	0,32				
6A	4.000	0,03						
2018 Q1	16.733.550		409.500		7.738.650		5.729.025	
G	16.000.450	95,62	372.900	91,06	7.732.850	99,93	5.722.025	99,88
1H	653.000	3,90			600	0,01		
1A	71.000	0,42	36.100	8,82	5.200	0,06	5.000	0,09
3A	9.100	0,06					2.000	0,03
6A			500	0,12				
2018 Q2	16.336.150		241.600		8.451.450		5.447.950	
G	15.303.650	93,68	227.550	94,18	8.449.950	99,98	5.429.600	99,66
1H	928.000	5,68						
1A	91.500	0,56	14.050	5,82	1.500	0,02	18.350	0,34
3A	13.000	0,08						
6A								
2018 Q3	20.611.650		292.500		6.730.700		5.171.325	
G	19.981.650	96,94	281.800	96,34	6.728.400	99,97	5.158.975	99,76
1H	540.000	2,62	4.900	1,68			500	0,01
2H	84.000	0,41	3.600	1,23				
3H							500	0,01
1A	6.000	0,03	2.200	0,75	2.300	0,03	11.350	0,22
2018 Q4	31.094.550		598.325		7.398.150		5.544.400	
G	29.705.550	95,53	586.575	98,04	7.397.150	99,99	5.523.800	99,63
1H	1.369.000	4,40	4.100	0,68				
2H			1.800	0,30				
3H			1.500	0,25				
1A	20.000	0,07	4.350	0,73	1.000	0,01	20.600	0,37

Kaynak: KKTCCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

2018 yılı dördüncü çeyreğinde gerçekleşen gecelik vadeli işlemlerde ortalama faiz oranları TL'de yüzde 18,25, ABD dolarında yüzde 1,25, avroda yüzde 0,5, sterlinde ise yüzde 0,75'tir. Haftalık işlemlerin faiz oranları TL'de yüzde 19,75, ABD dolarında yüzde 3,25 olarak gerçekleşmiştir. 2 haftalık işlemlerin ortalama

faiz oranları ABD dolarında yüzde 3,33, 3 haftalık işlemlerin ortalama faiz oranları ABD dolarında yüzde 3,67'dir. 1 ay vadeli işlemlerin ortalama faiz oranları TL'de yüzde 22,14, ABD dolarında yüzde 3,75, avroda yüzde 2,38, sterlinde ise yüzde 2,95 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)

	TL						₺						€			£						
	G	1H	2H	1A	3A	6A	G	1H	2H	3H	1A	3A	6A	G	1H	1A	G	1H	3H	1A	3A	
2017 Q4	7,75	9,75		10,02	10,06	10,63	0,50				1,61	2,00		0,50	1,38		0,76					
2018 Q1	7,75	9,75		10,00	10,33		0,50				1,72		2,25	0,50	0,75	0,86	0,75				1,25	1,25
Q2	8,99	10,88		10,24	10,50		0,55				1,72			0,50	0,75		0,75					1,34
Q3	12,59	14,67	13,50	16,75			1,04	3,11	3,06		2,45			0,50	1,90		0,75	2,00	1,75	2,14		
Q4	18,25	19,75		22,14			1,25	3,25	3,33	3,67	3,75			0,50	2,38		0,75					2,95

Kaynak: KKTCCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

5.5 KREDİ KARTLARI AZAMI FAİZ ORANLARI

20 Kasım 2014 tarih, 232 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 58/2014 Sayılı “Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası”, kredi kartları işlemlerinde uygulanacak azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını belirleme görev ve yetkisini KKTC Merkez Bankası’na vermiştir.

KKTC Merkez Bankası bu çerçevede kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını ilk kez 2 Ocak 2015 tarihinde yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

KKTC Merkez Bankası tarafından belirlenerek yayımlanan kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarına ilişkin bilgi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	TP		YP	
	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme
02/10/2015 (RG 144)	1,89	2,39	1,30	1,80
04/01/2016 (RG 1)	1,96	2,46	1,29	1,79
01/04/2016 (RG 41)	2,09	2,59	1,27	1,77
01/07/2016 (RG 85)	2,14	2,64	1,26	1,76
01/10/2016 (RG 123)	2,12	2,62	1,24	1,74
02/01/2017 (RG 2)	2,06	2,56	1,23	1,73
03/04/2017 (RG 61)	2,00	2,50	1,21	1,71
03/07/2017 (RG 113)	1,97	2,47	1,20	1,70
02/10/2017 (RG 161)	2,00	2,50	1,18	1,68
02/01/2018 (RG 1)	2,06	2,56	1,17	1,67
02/04/2018 (RG 303)	2,16	2,66	1,16	1,66
02/07/2018 (RG 102)	2,26	2,76	1,15	1,65
01/10/2018 (RG 143)	2,54	3,04	1,18	1,68
02/01/2019 (RG 1)	3,40	3,90	1,18	1,68

Kaynak: KKTMB

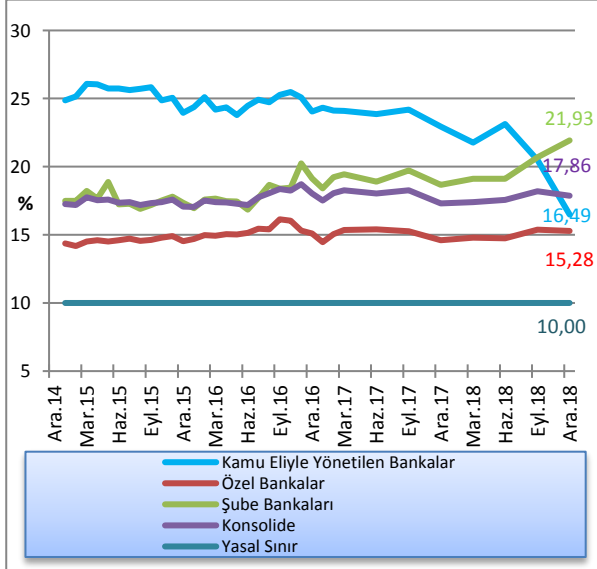
6 FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ

6.1 SERMAYE YETERLİLİĞİ

2018 yılının dördüncü çeyreğinde sektörün sermaye yeterliliği standart rasyosu bir önceki çeyreğe göre 0,33 puan azalarak yüzde 10 olan yasal sınırın üzerinde, yüzde 17,86 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Aralık 2018 itibarıyla banka grupları bazında SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 16,49, özel sermayeli bankalarda yüzde 15,28 ve şube bankalarında yüzde 21,93 olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılının Eylül ayı itibarıyla bu oranlar sırasıyla yüzde 20,51, 15,38 ve 20,68 seviyesinde idi. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, SYSR kamu eliyle yönetilen bankalarda 6,46 puan azalmış, özel sermayeli bankalarda 0,67 puan, şube bankalarında ise 3,26 puan artmıştır.

Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu

Kaynak: KKTÇMB

Sektörün risk ağırlıklı varlıklarının 2018 yılı Aralık sonunda 2018 yılı Eylül ayına göre kıyaslandığında, yüzde 0 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 4,31, yüzde 20 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 20,05, yüzde 50 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 5,43 oranında arttığı, yüzde 100 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 1,02 oranında azaldığı görülmüştür. İlgili dönemde piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir önceki döneme göre 546,5 milyon TL artarak 3.661,3 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörün piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir yıllık dönemde (Aralık 2017 - Aralık 2018) 1.033,3 milyon TL artmıştır. Sektörün yüzde 0 ve yüzde

20 Risk ağırlıklı varlıklarında meydana gelen büyük değişim, 1 Temmuz 2018 tarihi itibarıyla Bankalar Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesine ilişkin Tebliğ'de meydana gelen değişiklikten kaynaklanmaktadır.

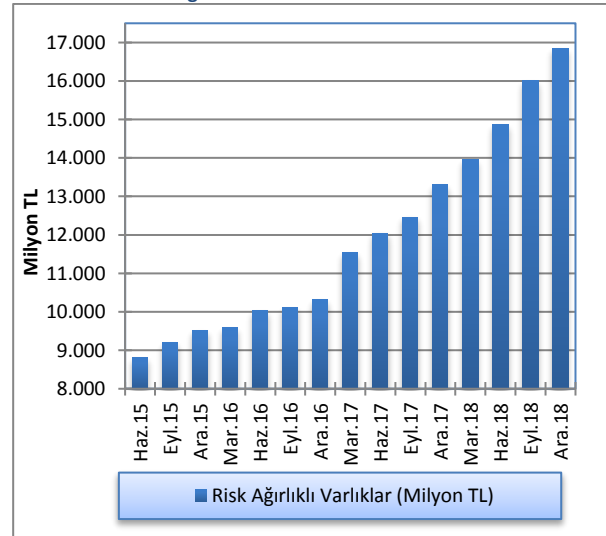
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar

	Ara. 2017	Mar. 2018	Haz. 2018	Eyl. 2018	Ara. 2018	Yüzde Değişim (09/18-12/18)
% 0	11.589,1	12.190,3	13.303,1	11.422,1	11.915,1	4,31
% 20	2.544,7	2.783,8	2.910,2	4.988,2	5.988,4	20,05
% 50	5.569,0	6.084,1	6.860,4	6.900,4	7.275,3	5,43
% 100	7.390,3	7.672,3	8.050,8	8.443,5	8.357,1	-1,02
Piyasa Riski + Operasyonel Risk	2.628,0	2.677,6	2.800,5	3.114,8	3.661,3	17,54

Kaynak: KKTÇMB

2018 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, risk ağırlıklı varlıklarda yüzde 17,86 oranında artış olmuştur. 2018 Eylül ayı itibarıyla 16.006,1 milyon TL olan risk ağırlıklı varlıkların ağırlıklandırılmış toplamı, 2018 yılının Aralık ayı sonunda 847,5 milyon TL artarak 16.853,6 milyon TL düzeyine yükselmiştir. Sektörün risk ağırlıklı varlıkları Aralık 2017 - Aralık 2018 döneminde yüzde 26,61 artmıştır.

Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar

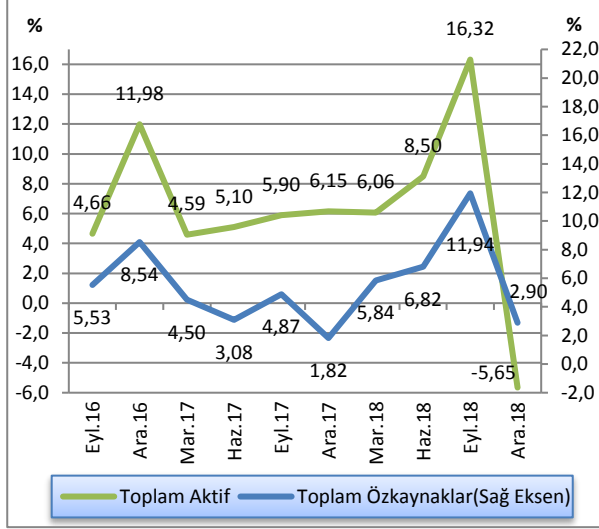

Kaynak: KKTÇMB

2018 yılının Aralık ayı sonu itibarıyla 2018 yılı Eylül ayına göre toplam aktifler yüzde 5,65 azalmış, toplam özkaynaklar ise yüzde 2,9 artmıştır. Toplam aktifler ve özkaynaklar önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla, yüzde 26,29 ve yüzde 30,22 artmıştır.

2018 yılı Eylül ayı ile 2018 yılı Aralık ayı arasında aktif toplamında yaşanan düşüş, döviz kurunda yaşanan gerilemeden kaynaklanmaktadır.

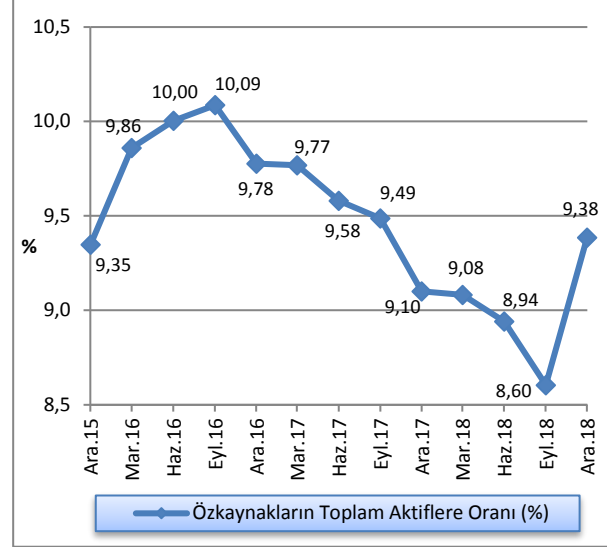
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektöründeki toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, 2017 yılının ilk çeyreğinde yüzde 9,77, yılın ikinci çeyreğinde yüzde 9,58, üçüncü çeyreğinde yüzde 9,49 ve son çeyrekte ise yüzde 9,1 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2018 yılında bu oran ilk üç çeyrekte gerileyerek ilk çeyrekte yüzde 9,08, ikinci çeyreğinde yüzde 8,94, üçüncü çeyrekte ise yüzde 8,6 seviyesinde gerçekleşmiş, dördüncü çeyrekte ise artarak 9,38 seviyesine yükselmiştir. 2018 yılı Eylül ayı ile 2018 yılı Aralık ayı bankacılık sektörünün özkaynaklarının toplam aktiflere oranında yaşanan artış döviz kurunda gerçekleşen gerilemeden kaynaklanmaktadır.

Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı

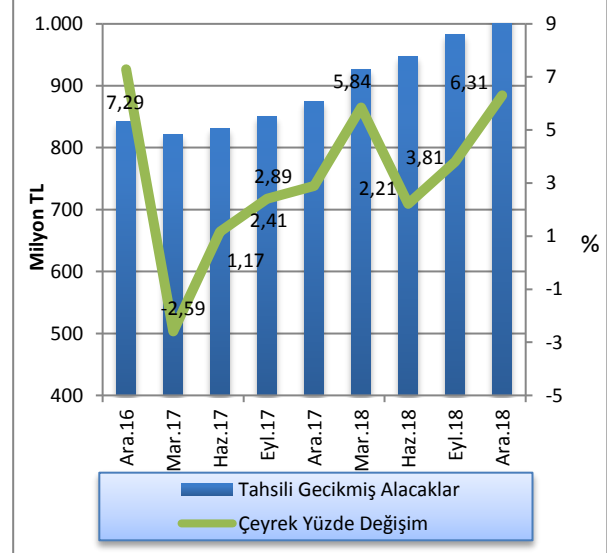

Kaynak: KKTCMB

6.2 TAHSİLİ GECİKMiŞ ALACAKLAR

2018 yılının Eylül ayı sonu itibarıyla 982,6 milyon TL olan sektörün toplam tahsili gecikmiş alacakları, 2018 Aralık ayı sonu itibarıyla yüzde 6,31 oranında artarak 1.044,6 milyon TL'ye yükselmiştir. Tahsili gecikmiş alacaklar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 19,4 oranında artmıştır.

Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi

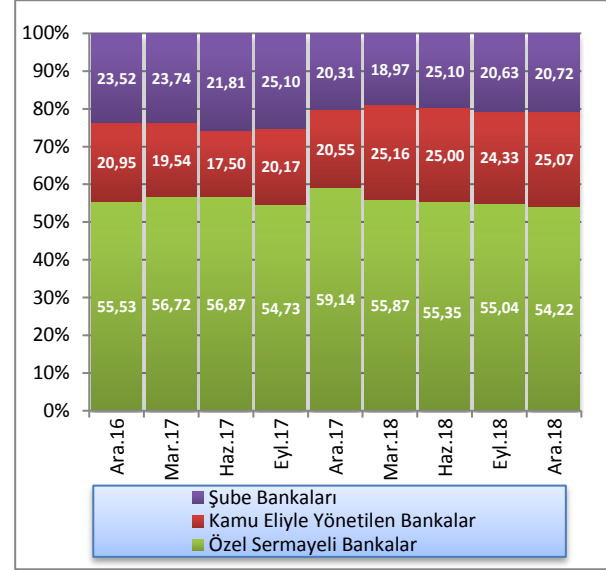

Kaynak: KKTCMB

2018 yılı dördüncü çeyrek sonu itibarıyla özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki paylarında bir önceki çeyreğe göre azalış, kamu eliyle yönetilen bankalar ve şube bankalarının payında ise artış olduğu görülmektedir. Buna göre, Eylül 2018 - Aralık 2018 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 55,04'ten yüzde 54,22'ye gerilemiş, kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 24,33'ten yüzde 25,07'ye, şube bankalarının toplam TGA içindeki payı ise yüzde 20,63'ten yüzde 20,72'ye yükselmiştir. Aralık 2017 – Aralık 2018 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 59,14'ten yüzde 54,22'ye gerilemiştir. Aynı dönemde kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 20,55'ten yüzde 25,07'ye, şube bankalarının payı yüzde 20,31'den, yüzde 20,72'ye yükselmiştir.

2018 yılı dördüncü çeyreğinde, toplam aktifler 32.980,2 milyon TL, toplam brüt krediler 18.906,1 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiş, TGA'lar 1.044,7 milyon TL, özel karşılıklar 713,6 milyon TL olmuştur. Banka grupları bazında incelendiğinde, 2018 yılı Aralık ayı itibarıyla kamu eliyle yönetilen bankalarda toplam aktifler 7.868,9 milyon TL, toplam brüt krediler 4.954,7 milyon TL, TGA'lar 261,8 milyon TL, özel karşılıklar ise 226,3 milyon TL seviyesindedir.

Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı

Kaynak: KKTÇMB

Özel sermayeli bankalarda toplam aktifler 14.734,3 milyon TL, toplam brüt krediler 9.199,4 milyon TL, TGA'lar 566,4 milyon TL, özel karşılıklar 313,2 milyon TL düzeyindedir. Şube bankalarında ise toplam aktifler 10.377 milyon TL, toplam brüt krediler 4.752 milyon TL, TGA'lar 216,4 milyon TL, özel karşılıklar 174,1 milyon TL seviyesindedir.

Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

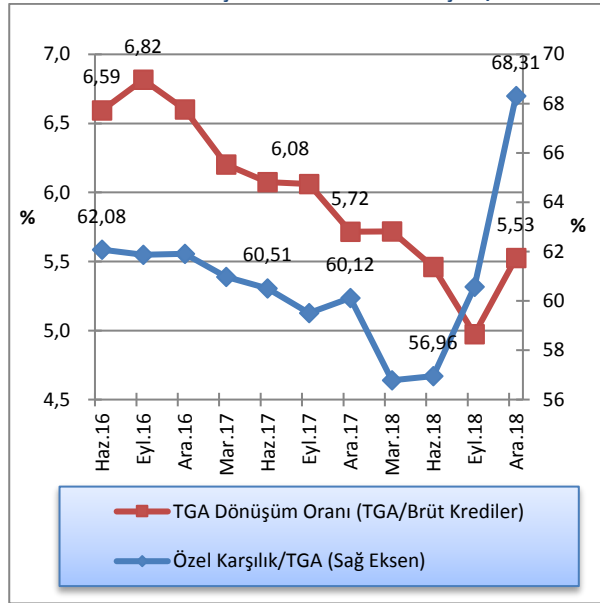
	Toplam Aktifler			Toplam Brüt Krediler			TGA			Özel Karşılıklar		
	Haz.18	Eyl.18	Ara.18	Haz.18	Eyl.18	Ara.18	Haz.18	Eyl.18	Ara.18	Haz.18	Eyl.18	Ara.18
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	7.299,1	8.339,9	7.868,9	4.253,7	4.627,2	4.954,7	236,7	239,1	261,8	103,9	140,2	226,3
Özel Sermayeli Bankalar	13.297,3	15.646,4	14.734,3	8.295,7	9.963,5	9.199,4	523,9	540,8	566,4	282,3	292,9	313,2
Şube Bankaları	9.455,4	10.970,2	10.377,0	4.780,9	5.161,7	4.752,0	185,9	202,7	216,4	152,9	162,1	174,1
Toplam	30.051,8	34.956,5	32.980,2	17.330,3	19.752,4	18.906,1	946,5	982,6	1.044,6	539,1	595,2	713,6

Kaynak: KKTÇMB

2016 yılı Eylül ayı itibarıyla yüzde 6,82 olan TGA dönüşüm oranı bu tarihten sonra düşüş trendine girmiş ve Eylül 2018 'e kadar düşüşüne devam ederek yüzde 4,97 seviyesine gerilemiştir. 2018 yılı Aralık sonu itibarıyla tekrar yükselen TGA dönüşüm oranı yüzde 5,53 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bir yıllık dönemde TGA dönüşüm oranında (Aralık 2017 - Aralık 2018) 0,19 puan düşüş yaşanmıştır.

TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı, 2018 Eylül sonu itibarıyla yüzde 60,57 iken, Aralık 2018'de 7,74 puan artarak yüzde 68,31'e yükselmiştir. Aralık 2017 - Aralık 2018 döneminde TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı 8,19 puan yükselmiştir.

Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA

Kaynak: KKTCMB

6.3 AKTİF VE ÖZKAYNAK KÂRLILIĞI

2018 Eylül ayı sonunda yüzde 2,42 olan sektör aktif kârlılığı, 2018 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 2,23'e, yüzde 27,31 olan özkaynak kârlılığı yüzde 24,96'ya gerilemiş, net faiz marjı ise yüzde 3,51'den yüzde 3,82'ye yükselmiştir. Aralık 2017 - Aralık 2018 döneminde sektör aktif kârlılığı yüzde 1,72'den yüzde 2,23'e, özkaynak kârlılığı yüzde 18,1'den yüzde 24,96'ya, net faiz marjı ise yüzde 3,16'dan yüzde 3,82'ye yükselmiştir.

Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları

Açıklama	2017		2018		Ara.
	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.	
Aktif Kârlılığı¹	1,72	1,71	2,02	2,42	2,23
Özkaynak Kârlılığı²	18,10	18,25	22,06	27,31	24,96
Net Faiz Marjı³	3,16	3,20	3,28	3,51	3,82

Kaynak: KKTCMB

Not: 1. Aktif Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Aktif

2. Özkaynak Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Özkaynak

3. (Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı+TGA Özel Provizyonu) / Toplam Aktif

- Net Kâr: 12 aylık kümülatif toplam
- Toplam Aktif: 12 aylık ortalama
- Toplam Özkaynak: 12 aylık ortalama
- Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu: 12 aylık kümülatif toplam

EK A. EKONOMİK KARARLAR

Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası

Konu	Tebliğ, Genelge ve Resmi Gazete’de Yayımlanan Yönetim Kurulu Kararları		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Kredi Kartları yeni dönem azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarının belirlenmesi			01.10.2018	143
Yabancı Para Net Pozisyon Oranı Tebliği	14.12.2018	1026	27.12.2018	194
KKTC Merkez Bankası Kredi Kartlarına Uygulanacak Azami Aylık ve Azami Aylık Gecikme Faiz Oranlarının Belirlenmesi			03.01.2019	1
Üstlenilen Risklere İlişkin (Değişiklik) Tebliği	24.01.2019	1028	05.02.2019	15

Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler

Konu	Yasa/Yasa Tasarısı		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Yasalar				
Gelir Vergisi Yasası (Değişiklik)			04.10.2018	145
Yasa Tasarıları				
Kredi Kartı ve Debit Kart ile Yapılan Perakende Mal ve Hizmet Alımlarına İade Yapılması Hakkında Yasa Tasarısı			14.02.2019	19

EK B. İSTATİSTİKİ VERİLER

Tablo B.1: KKTOMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)

Tarih	Likit Varlıklar	Krediler	Diğer Aktifler	Aktif Toplamı	Özkaynaklar	Mevduatlar	Yasal Karşılıklar	Diğer Pasifler	Pasif Toplamı
31 Mar. 2014	3.079.515.185	147.484.184	1.728.249	3.228.727.618	245.971.070	1.675.102.982	876.948.620	430.704.946	3.228.727.618
30 Haz. 2014	3.270.433.195	121.218.064	1.804.149	3.393.455.408	247.254.958	1.792.772.785	890.156.351	463.271.314	3.393.455.408
30 Eyl. 2014	3.511.228.059	119.312.114	1.752.480	3.632.292.653	248.132.449	1.917.060.863	938.524.944	528.574.397	3.632.292.653
31 Ara. 2014	3.645.697.257	171.220.524	25.331.106	3.842.248.887	258.929.182	1.493.119.701	954.982.558	1.135.217.446	3.842.248.887
31 Mar. 2015	3.739.517.315	115.254.133	2.248.301	3.857.019.749	276.152.356	1.408.442.288	1.006.554.132	1.165.870.973	3.857.019.749
30 Haz. 2015	4.297.312.709	132.031.767	18.942.188	4.448.286.664	276.996.548	1.482.713.730	1.062.691.010	1.625.885.376	4.448.286.664
30 Eyl. 2015	4.883.071.770	133.138.667	2.280.396	5.018.490.833	278.408.386	1.554.299.105	1.159.694.120	2.026.089.222	5.018.490.833
31 Ara. 2015	4.820.323.929	184.465.057	20.635.529	5.025.424.515	400.156.276	1.597.089.925	1.143.470.037	1.884.708.277	5.025.424.515
31 Mar. 2016	4.759.331.238	177.928.840	2.511.781	4.939.771.859	317.637.476	1.368.093.189	1.158.875.053	2.095.166.141	4.939.771.859
30 Haz. 2016	4.743.182.458	213.175.830	2.640.121	4.958.998.409	318.658.983	1.476.230.465	1.172.163.993	1.991.944.968	4.958.998.409
30 Eyl. 2016	5.466.386.701	186.416.180	2.729.886	5.655.532.767	319.829.286	1.706.384.976	1.233.282.326	2.396.036.179	5.655.532.767
31 Ara. 2016	6.362.944.796	67.051.670	22.187.719	6.452.184.185	465.169.093	2.083.019.935	1.359.700.420	2.544.294.737	6.452.184.185
31 Mar. 2017	6.764.573.400	101.158.224	3.401.183	6.869.132.807	365.686.916	2.121.997.651	1.448.684.018	2.932.764.222	6.869.132.807
30 Haz. 2017	6.981.906.564	134.992.949	2.841.955	7.119.741.468	367.060.935	2.317.720.970	1.512.813.049	2.922.146.514	7.119.741.468
30 Eyl. 2017	7.630.043.970	191.469.924	2.907.269	7.824.421.163	368.577.947	2.505.097.829	1.615.196.100	3.335.549.287	7.824.421.163
31 Ara. 2017	8.118.080.496	114.227.729	3.260.499	8.235.568.724	384.891.701	2.681.914.710	1.729.000.717	3.574.231.898	8.370.039.032
31 Mar. 2018	8.545.422.968	219.540.337	4.339.065	8.769.302.370	436.642.697	2.870.588.126	1.851.557.638	3.610.513.909	8.769.302.370
30 Haz. 2018	9.341.542.297	155.660.857	2.673.006	9.499.876.160	439.621.419	3.105.622.819	1.993.912.015	3.960.719.907	9.499.876.160
30 Eyl. 2018	11.073.132.669	172.557.057	2.684.160	11.248.373.886	445.771.689	3.717.146.751	2.052.867.163	5.032.588.283	11.248.373.886
31 Ara. 2018	10.499.595.834	61.335.607	294.637.228	10.855.568.669	480.942.598	3.917.979.147	1.885.311.620	4.571.335.304	10.855.568.669

Kaynak: KKTOMB

Not: Mevduat toplamına bankalara borçlar kalemi dâhildir.

Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)

Tarih	Nakit Değerler	Altın Deposu	Bankalar Nezdindeki Mevduat (TP)	Bankalar Nezdindeki Mevduat (YP)	Yurt Dışı Bankalar	MDC	Toplam
31 Mar. 2014	57.681.769	2.146.362	1.068.596.270	1.717.402.462	35.043.690	198.644.632	3.079.515.185
30 Haz. 2014	37.813.934	2.146.362	1.173.711.609	1.837.164.805	51.540.117	168.056.368	3.270.433.195
30 Eyl. 2014	63.855.297	2.146.362	1.167.075.364	1.915.670.506	63.391.520	299.089.010	3.511.228.059
31 Ara. 2014	59.575.201	2.341.331	1.307.875.937	1.925.886.634	60.933.484	289.084.670	3.645.697.257
31 Mar. 2015	93.270.862	2.341.331	1.456.217.149	1.979.335.666	48.438.307	159.914.000	3.739.517.315
30 Haz. 2015	82.385.984	2.341.331	1.467.167.127	2.411.582.643	113.843.324	219.992.300	4.297.312.709
30 Eyl. 2015	140.974.336	2.341.331	1.467.337.337	2.899.368.703	114.480.913	258.569.150	4.883.071.770
31 Ara. 2015	87.625.194	2.611.239	1.402.006.529	2.945.775.755	55.692.162	326.613.050	4.820.323.929
31 Mar. 2016	117.668.364	2.611.239	1.499.576.679	2.952.607.384	77.638.972	109.228.600	4.759.331.238
30 Haz. 2016	90.757.864	2.611.239	1.614.592.023	2.855.674.301	33.822.031	145.725.000	4.743.182.458
30 Eyl. 2016	238.570.625	2.611.239	2.029.877.829	3.097.871.008	0	97.456.000	5.466.386.701
31 Ara. 2016	216.724.660	3.440.019	2.260.530.677	3.687.779.940	0	194.469.500	6.362.944.796
31 Mar. 2017	165.588.687	3.440.019	2.101.326.259	4.030.683.635	0	463.534.800	6.869.132.807
30 Haz. 2017	171.906.834	3.440.019	1.823.606.608	4.299.854.053	0	683.099.050	6.981.906.564
30 Eyl. 2017	275.459.595	3.440.019	1.842.387.496	4.739.760.510	0	768.996.350	7.630.043.970
31 Ara. 2017	257.360.230	3.997.999	1.728.967.292	5.187.178.813	0	903.656.300	8.081.160.634
31 Mar. 2018	382.362.841	3.997.999	1.705.665.243	5.630.492.210	0	822.904.675	8.545.422.968
30 Haz. 2018	281.516.845	3.997.999	1.845.209.663	6.467.950.290	0	742.867.500	9.341.542.297
30 Eyl. 2018	701.495.845	3.997.999	2.827.946.391	7.539.692.434	0	0	11.073.132.669
31 Ara. 2018	596.636.956	5.503.526	2.886.583.754	6.838.280.699	0	172.590.899	10.499.595.834

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.3: KKTCCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler (TL)

Tarih	Tarım	Ticari	Sanayi	İhracat	Küçük Esnaf	Turizm	Eğitim	Toplam
31 Mar. 2014							2.431.745	2.431.745
30 Haz. 2014							2.381.303	2.381.303
30 Eyl. 2014							2.580.963	2.580.963
31 Ara. 2014								-
31 Mar. 2015							4.466.517	4.466.517
30 Haz. 2015							4.642.279	4.642.279
30 Eyl. 2015							5.311.384	5.311.384
31 Ara. 2015								-
31 Mar. 2016								-
30 Haz. 2016							4.083.448	4.083.448
30 Eyl. 2016							4.270.101	4.270.101
31 Ara. 2016							5.065.643	5.065.643
31 Mar. 2017								-
30 Haz. 2017							4.943.377	4.943.377
30 Eyl. 2017							5.415.736	5.415.736
31 Ara. 2017							5.807.899	5.807.899
31 Mar. 2018							5.789.550	5.789.550
30 Haz. 2018							6.912.450	6.912.450
30 Eyl. 2018							9.112.800	9.112.800
31 Ara. 2018							7.933.350	7.933.350

Kaynak: KKTCCMB

Not: Rakamlara faiz gelir reeskontları dâhil edilmiştir.

Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat (TL)

Tarih	Kamu Mevduatı		Bankalar				Diğer		Toplam
			A-Serbest		B-Zorunlu Karşılıklar				
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	
31 Mar. 2014	38.950.361	43.565.188	472.182.955	1.094.180.494	491.575.544	385.373.076	438.945	25.785.039	2.552.051.602
30 Haz. 2014	53.919.830	11.982.605	466.591.523	1.122.184.360	499.327.153	390.829.198	17.474.716	120.619.751	2.682.929.136
30 Eyl. 2014	69.233.058	18.698.887	502.033.797	1.136.473.300	526.918.645	411.606.299	27.425.327	163.196.494	2.855.585.807
31 Ara. 2014	17.094.271	9.256.228	567.445.436	868.076.651	532.525.648	422.456.910	629.724	30.617.391	2.448.102.259
31 Mar. 2015	10.753.910	21.354.653	497.415.629	849.731.141	555.437.616	451.116.516	441.602	28.745.353	2.414.996.420
30 Haz. 2015	18.278.584	34.669.328	421.856.540	988.595.032	565.747.200	496.943.810	428.189	18.886.057	2.545.404.740
30 Eyl. 2015	14.819.534	30.301.580	346.773.076	1.141.287.770	578.364.670	581.329.450	396.168	20.720.977	2.713.993.225
31 Ara. 2015	57.528.409	19.608.857	377.112.293	1.111.941.851	583.627.835	559.842.202	751.281	30.147.234	2.740.559.962
31 Mar. 2016	6.022.339	9.748.736	300.772.726	1.024.849.739	596.821.843	562.053.210	529.628	26.170.021	2.526.968.242
30 Haz. 2016	78.931.631	12.662.410	294.047.768	975.886.690	606.507.229	565.656.764	479.769	114.222.197	2.648.394.458
30 Eyl. 2016	51.544.433	68.733.216	389.781.881	1.098.732.181	622.344.234	610.938.092	527.417	97.065.848	2.939.667.302
31 Ara. 2016	29.069.115	35.483.804	459.264.539	1.442.174.000	652.163.031	707.537.389	794.582	116.233.895	3.442.720.355
31 Mar. 2017	58.041.406	24.242.055	461.185.477	1.467.785.063	691.268.617	757.415.401	624.885	110.118.765	3.570.681.669
30 Haz. 2017	78.704.320	22.436.407	374.581.174	1.734.713.467	710.390.248	802.422.801	573.332	106.712.270	3.830.534.019
30 Eyl. 2017	15.915.165	32.448.413	425.277.954	1.918.976.979	734.899.763	880.296.337	760.406	111.718.912	4.120.293.929
31 Ara. 2017	42.219.684	73.593.138	490.652.950	1.955.533.333	781.455.275	947.545.441	1.072.860	118.842.745	4.410.915.426
31 Mar. 2018	76.501.751	66.921.045	471.340.988	2.111.203.615	804.457.502	1.047.100.136	1.011.021	143.609.706	4.722.145.764
30 Haz. 2018	91.040.695	30.311.907	417.186.670	2.414.035.090	768.010.729	1.225.901.286	985.662	152.062.795	5.099.534.834
30 Eyl. 2018	62.415.658	80.786.260	405.694.465	3.028.839.065	704.301.812	1.348.565.351	843.643	138.567.660	5.770.013.914
31 Ara. 2018	51.246.900	52.306.160	706.945.906	2.976.986.010	707.399.584	1.177.912.036	1.128.634	129.365.537	5.803.290.767

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.5: KKTOMB D6vz Kurları (Ay Sonu)

Yıllar	Aylar	ABD doları		EURO		GBP	
		Alış	Satış	Alış	Satış	Alış	Satış
2012		1,7826	1,7912	2,3517	2,3630	2,8708	2,8858
2013		2,1343	2,1381	2,9365	2,9418	3,5114	3,5297
2014		2,3189	2,3230	2,8207	2,8258	3,5961	3,6149
2015		2,9076	2,9128	3,1776	3,1833	4,3007	4,3231
2016		3,5192	3,5255	3,7099	3,7166	4,3189	4,3414
2017		3,7719	3,7787	4,5155	4,5237	5,0803	5,1068
2018	1	3,7795	3,7863	4,6824	4,6908	5,3025	5,3301
	2	3,7833	3,7901	4,6646	4,6730	5,2749	5,3024
	3	3,9489	3,9560	4,8673	4,8761	5,5385	5,5674
	4	4,0535	4,0608	4,8961	4,9049	5,5937	5,6229
	5	4,4834	4,4914	5,2064	5,2158	5,9433	5,9743
	6	4,5607	4,5690	5,3092	5,3188	5,9810	6,0122
	7	4,8850	4,8938	5,7034	5,7137	6,3977	6,4310
	8	6,4063	6,4178	7,4735	7,4869	8,2341	8,2770
	9	5,9902	6,0010	6,9505	6,9631	7,8079	7,8486
	10	5,5203	5,5303	6,2734	6,2847	7,0360	7,0727
	11	5,1649	5,1742	5,8737	5,8843	6,5977	6,6321
	12	5,2609	5,2704	6,0280	6,0388	6,6528	6,6875

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.6: Çapraz Kurlar

Yıllar	Aylar	Yabancı Para / ABD doları	
		£	€
2012		1,6111	1,3192
2013		1,6480	1,3759
2014		1,5535	1,2164
2015		1,4817	1,0929
2016		1,2293	1,0542
2017		1,3492	1,1972
2018	1	1,4054	1,2389
	2	1,3967	1,2330
	3	1,4049	1,2326
	4	1,3823	1,2079
	5	1,3279	1,1613
	6	1,3137	1,1641
	7	1,3119	1,1675
	8	1,2875	1,1666
	9	1,3057	1,1603
	10	1,2767	1,1364
	11	1,2796	1,1372
	12	1,2667	1,1458

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.7: KKTCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	\$	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz				
05.02.2008	15,00	3,00	2,25	4,25	05.02.2008	635	19.02.2008	32
29.02.2008	14,75	2,10	2,25	4,00	29.02.2008	640	13.03.2008	50
25.03.2008	14,75	1,50	2,25	4,00	25.03.2008	646	03.04.2008	59
22.05.2008	15,25	1,25	2,25	3,75	22.05.2008	652	16.06.2008	113
26.06.2008	15,75	1,25	2,25	3,75	26.06.2008	662	02.07.2008	124
30.07.2008	16,25	1,25	2,25	3,75	30.07.2008	666	15.08.2008	153
17.10.2008	16,25	0,75	2,00	3,25	16.10.2008	673	22.10.2008	187
14.11.2008	16,25	0,25	1,75	2,25	13.11.2008	676	26.11.2008	207
28.11.2008	15,75	0,25	1,75	2,25	27.11.2008	679	16.12.2008	217
22.12.2008	14,50	0,05	1,25	1,00	19.12.2008	682	25.12.2008	223
19.01.2009	12,60	0,05	1,25	0,75	16.01.2009	691	23.01.2009	18
20.02.2009	11,25	0,05	1,25	0,50	20.02.2009	698	04.03.2009	47
20.03.2009	10,25	0,05	1,25	0,50	20.03.2009	708	27.03.2009	58
17.04.2009	9,50	0,05	1,00	0,50	17.04.2009	712	27.04.2009	78
08.05.2009	9,50	0,05	0,75	0,50	08.05.2009	718	18.05.2009	85
15.05.2009	9,00	0,05	0,75	0,50	15.05.2009	720	28.05.2009	92
17.06.2009	8,50	0,05	0,75	0,50	17.06.2009	725	22.06.2009	107
17.07.2009	8,00	0,05	0,75	0,50	17.07.2009	729	03.08.2009	133
19.08.2009	7,50	0,05	0,75	0,50	19.08.2009	734	03.09.2009	152
18.09.2009	7,00	0,05	0,75	0,50	18.09.2009	738	06.10.2009	170
16.10.2009	6,50	0,05	0,75	0,50	16.10.2009	741	22.10.2009	182
07.12.2009	6,25	0,05	0,75	0,50	04.12.2009	749	15.12.2009	211
17.09.2010	6,00	0,05	0,75	0,50	17.09.2010	786	29.09.2010	167
15.10.2010	5,50	0,05	0,75	0,50	15.10.2010	788	25.10.2010	183
27.12.2010	5,00	0,05	0,75	0,50	24.12.2010	796	31.12.2010	220
01.01.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	20.12.2012	835	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,05	0,75	0,50	09.05.2013	847	16.05.2013	85
01.09.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	22.08.2013	853	29.08.2013	138
03.02.2014	5,00	0,25	0,75	0,50	30.01.2014	869	04.02.2014	26
01.04.2014	7,00	0,25	0,75	0,50	20.03.2014	876	27.03.2014	70
01.03.2015	6,50	0,25	0,25	0,50	10.02.2015	900	17.02.2015	25
03.04.2017	7,00	0,40	0,25	0,50	23.03.2017	947	03.04.2017	61
05.06.2018	11,00	0,40	0,25	0,50	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	11,00	0,75	0,25	0,50	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
24.09.2018	17,25	1,00	0,25	0,50	20.09.2018	1014	26.09.2018	140

Kaynak: KKTCMB

Not: Vadesiz Türk Lirası ve döviz mevduatına uygulanan faiz oranları, vadeli mevduat için de geçerlidir.

Tablo B.8: KKTCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
09.07.2003	12,00	0,25	0,50	1,25	02.07.2003	498	09.07.2003	79
01.09.2004	12,00	0,50	0,50	1,75	25.08.2004	531	01.09.2004	127
01.04.2005	10,00	0,75	0,50	1,75	29.03.2005	549	31.03.2005	47
01.11.2005	10,00	1,25	0,75	2,00	27.10.2005	567	08.11.2005	197
01.02.2006	10,00	2,00	1,00	2,00	31.01.2006	577	10.02.2006	27
03.07.2006	12,00	2,00	1,00	2,00	29.06.2006	587	14.07.2006	119
26.10.2007	11,75	2,00	1,00	2,00	26.10.2007	620	06.11.2007	197
22.11.2007	11,25	2,00	1,00	2,00	22.11.2007	622	04.12.2007	214
14.12.2007	10,75	2,00	1,00	2,00	14.12.2007	627	19.12.2007	224
18.01.2008	10,50	1,50	1,00	2,00	18.01.2008	632	24.01.2008	17
05.02.2008	10,50	1,00	1,00	2,00	05.02.2008	636	19.02.2008	32
29.02.2008	10,25	1,00	1,00	2,00	29.02.2008	638	13.03.2008	50
25.03.2008	10,25	0,50	1,00	2,00	25.03.2008	647	03.04.2008	59
22.05.2008	10,75	0,50	1,00	2,00	22.05.2008	653	16.06.2008	113
30.07.2008	11,00	0,50	1,00	2,00	30.07.2008	665	15.08.2008	153
17.10.2008	11,00	0,25	1,00	1,75	16.10.2008	674	22.10.2008	187
14.11.2008	11,00	0,10	1,00	1,25	13.11.2008	675	26.11.2008	207
28.11.2008	10,75	0,10	1,00	1,25	27.11.2008	680	16.12.2008	217
22.12.2008	9,75	0,00	0,75	0,50	19.12.2008	683	25.12.2008	223
19.01.2009	8,00	0,00	0,75	0,25	16.01.2009	692	23.01.2009	18
20.02.2009	6,50	0,00	0,75	0,25	20.02.2009	699	04.03.2009	47
08.05.2009	6,50	0,00	0,50	0,25	08.05.2009	719	18.05.2009	85
17.07.2009	6,00	0,00	0,50	0,25	17.07.2009	730	03.08.2009	133
19.08.2009	5,50	0,00	0,50	0,25	19.08.2009	735	15.09.2009	157
16.10.2009	5,25	0,00	0,50	0,25	16.10.2009	742	22.10.2009	182
07.12.2009	5,00	0,00	0,50	0,25	04.12.2009	750	15.12.2009	211
01.01.2013	4,00	0,00	0,50	0,25	20.12.2012	836	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,00	0,50	0,25	09.05.2013	849	16.05.2013	85
01.03.2015	3,50	0,00	0,00	0,00	10.02.2015	899	17.02.2015	25
01.02.2018	5,00	0,20	0,125	0,25	25.01.2018	979	31.01.2018	9
05.06.2018	7,50	0,20	0,125	0,25	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	7,50	0,40	0,125	0,25	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
15.08.2018	9,00	0,40	0,125	0,25	14.08.2018	1004	31.08.2018	127
24.09.2018	13,00	0,65	0,125	0,25	20.09.2018	1014	26.09.2018	140

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarih	Para Cinsi																
	TL					₺				€				£			
	Tic.	San. Tur. Tar. Eğt.	İhr.	Esn.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs
06.02.04	55	42	40	35	35	10	6	6	8	10	6	6	8	11	7	7	9
10.12.04	42	32	30	28	28	10	6	6	8	10	6	6	8	11	7	7	9
04.02.05	35	30	28	26	26	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.04.05	33	28	26	24	24	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
03.06.05	30	26	24	22	22	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.11.05	26	24	22	20	20	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.06.06	26	24	22	20	20	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
03.07.06	33	28	26	24	24	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
21.09.07	30	26	24	22	22	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
26.10.07	30	26	24	22	22	10,5	6,5	6,5	6,5	10	6	6	6	11	7	7	7
29.02.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
25.03.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
29.12.08	22	19	19	18	19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
02.03.09	20	17	17	16	16	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.06.09	17	15	15	14	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
27.12.10	14	12	12	11	11	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.01.13	11	8	8	8	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.06.13	11	7	7	7	7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
05.06.18	17,5	14,5	14,5	13,5	13,5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.09.18	23,75	20,75	20,75	19,75	19,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)

Yürürlüğe Giriş Tarihi	Açıklama	Türk Parası Yükümlülüklerde	Yabancı Para Yükümlülüklerde
30.06.2002		15	16
30.11.2002		14	15
30.04.2003		13	14
30.10.2003		12	13
31.01.2004		11	12
31.07.2004		10	11
31.12.2005		10	11
30.06.2006		9	10
30.09.2007		9	9
31.12.2008		8	8
31.07.2012	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	8	8
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	7	8
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	6	8
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	5	8
	Mevduat hariç diğer yükümlülüklerde	8	8
	Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	0	0
28.02.2014	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	8	8
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	7	7
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	6	6
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	5	5
	Mevduat hariç diğer yükümlülüklerde	8	8
	Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	0	0
15.08.2018	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	7	7
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	6	6
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	5	5
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	4	4
	Mevduat hariç diğer yükümlülüklerde	7	7
	Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	0	0

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.11: Karşılıksız Çekler

Yıllar	Aylar	Çek Kullanmaktan Men Edilenler (Kişi)	
		Aylık Toplam	Kümülatif Toplam
2012			3.842
2013			2.910
2014			3.366
2015			3.699
2016			2.977
2017	1	347	347
	2	197	544
	3	182	726
	4	174	900
	5	341	1.241
	6	182	1.423
	7	155	1.578
	8	173	1.751
	9	170	1.921
	10	196	2.117
	11	171	2.288
	12	181	2.469
2018	1	153	153
	2	125	278
	3	164	442
	4	162	604
	5	152	756
	6	105	861
	7	150	1.011
	8	107	1.118
	9	237	1.355
	10	255	1.610
	11	310	1.920
	12	454	2.374

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)

Tarih	Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	Menkul Değerler Cüzdanı	Mevduat Munzam Karşılıkları	Brüt Krediler	Ayrılan Karşılıklar	Diğer	Aktif Toplamı	Mevduat	Diğer	Özkaynak	Pasif Toplamı
31 Mar. 2015	3.380,1	768,2	1.002,9	9.969,9	-381,5	610,2	15.349,8	12.258,1	1.527,7	1.564,0	15.349,8
30 Haz. 2015	3.364,5	1.039,2	1.059,3	10.349,0	-396,4	1.335,3	16.075,9	13.000,0	1.543,7	1.532,2	16.075,9
30 Eyl. 2015	3.879,7	1.033,9	1.151,8	10.891,5	-429,1	770,1	17.297,9	14.007,8	1.699,5	1.590,6	17.297,9
31 Ara. 2015	3.953,2	1.031,3	1.141,5	11.168,1	-475,4	490,9	17.309,6	13.950,5	1.741,1	1.618,0	17.309,6
31 Mar. 2016	3.872,0	1.223,0	1.152,5	11.115,4	-485,4	630,1	17.507,6	14.024,1	1.757,3	1.726,2	17.507,6
30 Haz. 2016	3.871,0	1.314,7	1.166,8	11.420,4	-467,5	727,1	18.032,5	14.300,5	1.928,1	1.803,9	18.032,5
30 Eyl. 2016	4.360,1	1.408,8	1.229,1	11.521,2	-485,9	839,7	18.873,0	14.969,8	1.999,6	1.903,6	18.873,0
31 Ara. 2016	5.275,8	1.587,8	1.358,4	12.763,1	-521,6	670,7	21.134,2	16.635,2	2.432,8	2.066,2	21.134,2
31 Mar. 2017	5.589,2	1.596,6	1.445,4	13.231,5	-500,4	742,7	22.105,0	17.652,4	2.293,4	2.159,2	22.105,0
30 Haz. 2017	6.103,5	1.601,3	1.511,6	13.666,3	-502,4	851,8	23.232,1	18.494,1	2.512,2	2.225,8	23.232,1
30 Eyl. 2017	6.840,0	1.632,6	1.606,9	14.028,2	-506,1	1.001,1	24.602,7	19.672,9	2.595,6	2.334,3	24.602,7
31 Ara. 2017	7.161,7	1.704,7	1.729,3	15.306,2	-526,0	739,3	26.115,3	21.098,1	2.640,4	2.376,8	26.115,3
31 Mar. 2018	7.303,9	1.980,8	1.835,4	16.195,6	-525,9	908,8	27.698,6	22.352,7	2.830,2	2.515,7	27.698,6
30 Haz. 2018	8.021,5	2.140,2	1.983,5	17.330,4	-539,1	1.115,4	30.051,9	24.131,2	3.233,5	2.687,2	30.051,9
30 Eyl. 2018	9.661,8	2.611,7	2.019,9	19.752,4	-595,3	1.506	34.956,5	28.163,1	3.785,3	3.008,1	34.956,5
31 Ara. 2018	9.940,9	2.043,4	1.886,4	18.906,1	-713,5	916,9	32.980,2	26.441,8	3.443,3	3.095,1	32.980,2

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2015	98,5	7,4	3,1	0,0	83,1	4.990,4	30,5	14,7	2.936,2	251,4	0,1	4,4	0,0	904,3	9.324,1
30 Haz. 2015	117,1	10,1	3,4	0,0	92,1	5.195,8	15,0	14,5	3.033,7	257,8	0,1	4,6	0,0	929,8	9.674,0
30 Eyl. 2015	133,1	11,8	3,8	0,0	86,1	5.532,5	10,4	15,8	3.152,2	259,9	0,1	5,2	0,0	963,7	10.174,6
31 Ara. 2015	138,5	11,0	3,6	0,0	96,4	5.740,9	15,9	14,8	3.073,4	265,1	0,1	0,0	0,0	1.039,7	10.399,4
31 Mar. 2016	146,2	7,0	3,7	0,0	90,7	5.731,3	17,8	14,2	3.085,4	251,0	0,1	0,0	0,0	999,0	10.346,4
30 Haz. 2016	161,7	2,1	3,0	0,0	96,6	5.987,6	13,5	13,8	3.130,1	279,9	0,1	4,1	0,0	974,9	10.667,4
30 Eyl. 2016	161,0	4,5	2,3	0,0	93,5	6.022,0	12,2	13,5	3.222,1	289,8	0,1	4,2	0,0	910,7	10.735,9
31 Ara. 2016	165,8	3,8	3,7	0,0	102,4	6.910,7	16,5	14,9	3.411,8	324,8	0,1	4,9	0,0	961,2	11.920,6
31 Mar. 2017	179,5	5,6	3,8	0,0	112,6	7.206,5	22,8	14,4	3.514,1	358,9	0,1	0,0	0,0	992,5	12.410,8
30 Haz. 2017	180,0	6,0	3,2	0,0	91,3	7.475,2	20,3	14,2	3.642,2	379,2	0,1	5,3	0,0	1.019,0	12.836,0
30 Eyl. 2017	178,0	6,9	3,5	0,0	111,2	7.598,6	16,7	15,9	3.815,2	391,6	0,1	5,4	0,0	1.034,9	13.178,0
31 Ara. 2017	195,0	6,1	3,6	0,0	111,9	8.406,5	21,2	17,1	4.152,0	394,7	0,1	5,7	0,0	1.116,3	14.431,3
31 Mar. 2018	206,2	5,2	4,2	0,0	102,9	8.907,5	22,1	17,0	4.255,4	392,4	0,2	0,0	0,0	1.356,4	15.269,5
30 Haz. 2018	220,3	6,9	4,2	0,0	104,1	9.710,9	16,3	18,4	4.462,5	421,6	0,5	6,9	0,0	1.411,3	16.383,9
30 Eyl. 2018	248,1	4,9	4,7	0,0	109,5	11.604,2	15,1	22,4	4.946,8	444,7	0,7	9,1	0,0	1.359,6	18.769,8
31 Ara. 2018	236,6	2,9	3,8	0,0	98,0	11.285,8	32,7	19,2	4.524,6	457,3	0,5	7,9	0,0	1.192,2	17.861,5

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2015	72,0	0	0,1	0	63,7	2.898,1	30,5	5,8	2.036,9	250,6	0,1	0	0	592,5	5.950,3
30 Haz. 2015	90,2	0	0,1	0	68,0	2.897,1	15,0	5,4	2.084,3	257,0	0,1	0	0	613,4	6.030,6
30 Eyl. 2015	101,5	0	0,1	0	59,1	2.926,8	10,4	5,4	2.135,7	257,9	0,1	0	0	6.11,7	6.108,7
31 Ara. 2015	107,3	0	0,1	0	64,9	3.161,8	16,0	5,4	2.139,0	264,3	0,1	0	0	695,5	6.454,4
31 Mar. 2016	114,4	0	0,4	0	62,1	3.238,7	17,9	5,1	2.166,9	250,1	0	0	0	691,6	6.547,2
30 Haz. 2016	126,0	2,1	0,1	0	57,6	3.311,3	13,5	4,5	2.212,4	278,9	0	0	0	678,0	6.684,4
30 Eyl. 2016	123,0	4,4	0,1	0	52,9	3.296,1	12,1	4,0	2.243,5	288,2	0,1	0	0	644,8	6.669,2
31 Ara. 2016	117,6	3,8	0,3	0	53,2	3.575,9	16,5	3,8	2.270,9	323,1	0,1	0	0	644,9	7.010,1
31 Mar. 2017	127,2	5,6	0,5	0	61,7	3.637,1	22,8	3,5	2.310,6	356,9	0,1	0	0	675,1	7.201,1
30 Haz. 2017	131,8	6,1	0,1	0	60,2	3.664,0	20,3	3,8	2.401,9	376,9	0,1	0	0	698,8	7.364,0
30 Eyl. 2017	135,3	6,9	0,2	0	74,4	3.631,2	16,7	5,3	2.457,6	389,1	0,1	0	0	684,7	7.401,6
31 Ara. 2017	140,4	6,1	0,1	0	75,9	3.918,0	21,2	5,9	2.627,5	392,6	0,1	0	0	698,4	7.886,4
31 Mar. 2018	149,1	5,2	0,5	0	69,3	3.973,9	22,1	5,8	2.566,2	390,3	0,2	0	0	840,8	8.023,4
30 Haz. 2018	156,9	6,9	0,1	0	68,3	4.053,6	16,3	5,5	2.640,4	419,1	0,5	0	0	875,4	8.243,1
30 Eyl. 2018	166,2	4,9	0,1	0	62,5	4.130,1	15,1	5,7	2.617,2	441,9	0,7	0	0	700,0	8.144,4
31 Ara. 2018	170,5	2,9	0,1	0	58,5	4.700,1	32,7	4,3	2.548,2	454,4	0,4	0	0	670,9	8.643,1

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2015	26,6	7,5	3,1	0	19,4	2.092,3	0	9,0	899,5	0,1	0	4,5	0	311,8	3.373,8
30 Haz. 2015	26,9	10,1	3,4	0	24,2	2.298,8	0	9,0	949,4	0,7	0	4,5	0	316,4	3.643,4
30 Eyl. 2015	31,7	11,7	3,5	0	27,1	2.605,7	0	10,3	1.016,7	2,0	0	5,1	0	352,1	4.065,9
31 Ara. 2015	31,2	11,0	3,2	0	31,5	2.579,1	0	9,4	934,4	1,0	0	0	0	344,2	3.945,0
31 Mar. 2016	31,8	7,0	3,3	0	28,6	2.492,6	0	9,1	918,5	1,0	0	0	0	307,3	3.799,2
30 Haz. 2016	35,6	0	2,9	0	39,0	2.676,3	0	9,3	917,7	1,0	0	4,1	0	297,1	3.983,0
30 Eyl. 2016	38	0	2,7	0	40,6	2.725,8	0	9,5	978,5	1,5	0	4,2	0	265,9	4.066,7
31 Ara. 2016	48,2	0	3,3	0	49,1	3.334,8	0	11,1	1.141	1,7	0	5,0	0	316,3	4.910,5
31 Mar. 2017	52,3	0	3,3	0	51,0	3.569,4	0	11,0	1.203,5	1,9	0	0	0	317,3	5.209,7
30 Haz. 2017	48,2	0	3,1	0	31,1	3.811,2	0	10,4	1.240,3	2,2	0	5,3	0	320,2	5.472,0
30 Eyl. 2017	42,7	0	3,3	0	36,8	3.967,3	0	10,6	1.357,6	2,5	0	5,4	0	350,2	5.776,4
31 Ara. 2017	54,5	0	3,6	0	36,0	4.488,4	0	11,1	1.525,4	2,1	0	5,7	0	417,8	6.544,8
31 Mar. 2018	57,1	0	3,7	0	33,6	4.933,6	0	11,2	1.689,3	2,1	0	0	0	515,5	7.246,1
30 Haz. 2018	63,4	0	4,1	0	35,7	5.657,2	0	12,9	1.822,1	2,5	0	6,9	0	535,9	8.140,8
30 Eyl. 2018	81,9	0	4,6	0	47,0	7.474,0	0	16,8	2.329,6	2,8	0	9,1	0	659,6	10.625,4
31 Ara. 2018	66,1	0	3,7	0	39,5	6.585,7	0	14,9	1.976,4	2,9	0	7,9	0	521,2	9.218,3

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)

Tarih	Kısa Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Orta ve Uzun Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Mar. 2015	4.163,4	2,12	5.160,7	6,11	9.324,1	4,29
30 Haz. 2015	4.240,8	1,86	5.433,2	5,28	9.674,0	3,75
30 Eyl. 2015	4.384,3	3,38	5.790,3	6,6	10.174,6	5,17
31 Ara. 2015	4.602,5	4,98	5.796,8	0,11	10.399,4	2,21
31 Mar. 2016	4.535,0	-1,47	5.811,4	0,25	10.346,4	-0,51
30 Haz. 2016	5.034,6	11,02	5.632,8	-3,08	10.667,4	3,11
30 Eyl. 2016	5.012,0	-0,45	5.723,9	1,62	10.735,9	0,64
31 Ara. 2016	5.660,9	12,95	6.259,7	9,36	11.920,6	11,03
31 Mar. 2017	5.889,9	4,05	6.520,9	4,17	12.410,8	4,11
30 Haz. 2017	3.331,8	-43,43	9.504,2	45,75	12.836,0	3,43
30 Eyl. 2017	3.414,7	2,49	9.763,3	2,73	13.178,0	2,66
31 Ara. 2017	3.696,0	8,24	10.735,3	9,95	14.431,3	9,51
31 Mar. 2018	3.996,5	8,13	11.273,0	5,00	15.269,5	5,81
30 Haz. 2018	4.416,5	10,51	11.967,4	6,16	16.383,9	7,30
30 Eyl. 2018	5.213,6	18,05	13.556,2	13,28	18.769,8	14,56
31 Ara. 2018	5.000,9	-4,08	12.860,6	-5,13	17.861,5	-4,84

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL)

Tarih	Kamu Kredileri	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Özel Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Mar. 2015	2.442,9	1,07	6.881,2	5,48	9.324,1	4,29
30 Haz. 2015	2.411,2	-1,29	7.262,8	5,55	9.674,0	3,75
30 Eyl. 2015	2.484,0	3,02	7.690,6	5,89	10.174,6	5,17
31 Ara. 2015	2.692,1	8,38	7.707,3	0,22	10.399,4	2,21
31 Mar. 2016	2.679,4	-0,47	7.667,0	-0,52	10.346,4	-0,51
30 Haz. 2016	2.662,4	-0,63	8.005,0	4,41	10.667,4	3,10
30 Eyl. 2016	2.656,7	-0,21	8.079,2	0,93	10.735,9	0,64
31 Ara. 2016	2.995,6	12,76	8.925,0	10,47	11.920,6	11,03
31 Mar. 2017	3.005,0	0,31	9.405,8	5,39	12.410,8	4,11
30 Haz. 2017	2.948,7	-1,87	9.887,3	5,12	12.836,0	3,43
30 Eyl. 2017	2.874,9	-2,50	10.303,1	4,21	13.178,0	2,66
31 Ara. 2017	3.192,9	11,06	11.238,4	9,08	14.431,3	9,51
31 Mar. 2018	3.228,1	1,10	12.041,4	7,15	15.269,5	5,81
30 Haz. 2018	3.322,8	2,93	13.061,1	8,47	16.383,9	7,30
30 Eyl. 2018	3.639,5	9,53	15.130,3	15,84	18.769,8	14,56
31 Ara. 2018	4.035,0	10,87	13.826,5	-8,62	17.861,5	-4,84

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.18: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)

Tarih	100 Bin TL'den Büyük Krediler	51-100 Bin TL Arasındaki Krediler	11-50 Bin TL Arasındaki Krediler	1 - 10 Bin TL Arasındaki Krediler	Bin TL'den Küçük Krediler	Genel Toplam
31 Mar. 2015	7.074,3	787,4	1.017,0	429,6	15,8	9.324,1
30 Haz. 2015	7.428,9	768,4	1.023,5	437,4	15,8	9.674,0
30 Eyl. 2015	7.912,1	780,3	1.024,0	443,8	14,4	10.174,6
31 Ara. 2015	8.154,1	780,1	1.017,5	432,5	15,2	10.399,4
31 Mar. 2016	8.137,3	776,4	1.025,0	392,7	15,0	10.346,4
30 Haz. 2016	8.422,4	772,3	1.038,8	408,5	25,4	10.667,4
30 Eyl. 2016	8.520,5	797,2	1.002,0	395,1	21,4	10.735,9
31 Ara. 2016	9.711,1	801,8	998,2	388,2	21,3	11.920,6
31 Mar. 2017	10.156,3	817,8	984,8	400,1	51,8	12.410,8
30 Haz. 2017	10.547,2	847,3	993,7	423,9	23,9	12.836,0
30 Eyl. 2017	10.861,7	879,5	996,5	416,4	23,9	13.178,0
31 Ara. 2017	12.136,8	882,5	1.011,7	375,0	25,2	14.431,3
31 Mar. 2018	12.971,9	883,1	1.016,5	372,6	25,5	15.269,6
30 Haz. 2018	14.083,6	874,0	1.020,5	380,7	25,1	16.383,9
30 Eyl. 2018	16.499,8	855,7	1.010,4	379,5	24,4	18.769,8
31 Ara. 2018	15.221,9	803,4	1.195,9	423,3	217,0	17.861,5

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

Tarih	Ödenmiş Sermaye	Yedek Akçeler	Sabit Kıymet Yeniden Değ. Fonu	Menkul Değerler Değer Artışı Fonu	Dönem Kârı (Zarar)	Geçmiş yıl Kârı (Zararı)	Toplam
31 Mar. 2015	802,4	307,6	1,6	13,5	79,9	359,1	1.564,1
30 Haz. 2015	771,9	353,8	1,4	14,7	128,4	262,0	1.532,2
30 Eyl. 2015	778,9	355,0	1,4	12,6	185,4	257,3	1.590,6
31 Ara. 2015	791,4	367,3	0,2	12,6	201,8	244,7	1.618,0
31 Mar. 2016	791,8	426,1	0,2	78,7	56,2	373,2	1.726,2
30 Haz. 2016	848,5	425,3	0,3	72,3	156,3	301,2	1.803,9
30 Eyl. 2016	878,5	423,7	0,2	72,7	227,5	301,0	1.903,6
31 Ara. 2016	976,7	426,4	0,3	82,1	306,8	273,9	2.066,2
31 Mar. 2017	992,4	520,0	0,3	86,0	104,7	455,8	2.159,2
30 Haz. 2017	1.011,7	558,0	0,9	88,8	185,4	381,0	2.225,8
30 Eyl. 2017	1.021,4	558,0	0,9	92,6	297,4	364,0	2.334,3
31 Ara. 2017	1.099,6	409,5	0,9	101,1	407,5	358,1	2.376,8
31 Mar. 2018	1.153,7	572,8	0,9	110,0	123,1	555,2	2.515,7
30 Haz. 2018	1.180,3	616,8	0,9	124,0	316,1	449,1	2.687,2
30 Eyl. 2018	1.181,6	618,7	0,9	163,5	596,2	447,2	3.008,1
31 Ara. 2018	1.262,4	593,9	0,9	140,7	689,8	407,4	3.095,1

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Tarih	Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	Özel Sermayeli Bankalar	Şube Bankaları	Bankacılık Sektörü	Yasal Sınır
31 Mar. 2015	26,08	14,51	18,23	17,75	10,00
30 Haz. 2015	25,74	14,61	17,24	17,36	10,00
30 Eyl. 2015	25,83	14,62	17,18	17,33	10,00
31 Ara. 2015	23,95	14,53	17,35	17,06	10,00
31 Mar. 2016	24,19	14,94	17,66	17,39	10,00
30 Haz. 2016	24,48	15,14	16,85	17,18	10,00
30 Eyl. 2016	25,26	16,14	18,38	18,36	10,00
31 Ara. 2016	24,06	15,09	19,15	18,24	10,00
31 Mar. 2017	24,09	15,35	19,45	18,26	10,00
30 Haz. 2017	23,85	15,40	19,00	18,04	10,00
30 Eyl. 2017	24,20	15,26	19,72	18,27	10,00
31 Ara. 2017	22,95	14,61	18,67	17,29	10,00
31 Mar. 2018	21,76	14,80	19,12	17,40	10,00
30 Haz. 2018	23,14	14,74	19,11	17,57	10,00
30 Eyl. 2018	20,51	15,38	20,68	18,19	10,00
31 Ara. 2018	16,49	15,28	21,93	17,86	10,00

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.21: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)

Tarih	Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri	Faiz Dışı Gelirler	Faiz Dışı Giderler	Dönem Net Kâr / Zararı
31 Mar. 2015	330,9	109,3	68,5	110,6	79,9
30 Haz. 2015	672,2	215,3	132,6	228,3	128,4
30 Eyl. 2015	1.028,1	308,5	191,3	354,2	185,4
31 Ara. 2015	1.391,1	378,4	272,9	485,6	201,8
31 Mar. 2016	375,6	118,3	77,8	125,5	56,1
30 Haz. 2016	758,1	252,3	173,5	251,6	156,3
30 Eyl. 2016	1.150,1	373,9	242,0	373,9	227,5
31 Ara. 2016	1.558,7	465,1	334,8	519,3	306,7
31 Mar. 2017	433,5	156,3	92,1	141,5	104,7
30 Haz. 2017	885,7	308,4	195,5	295,1	185,4
30 Eyl. 2017	1.383,6	802,7	298,9	456,9	297,4
31 Ara. 2017	1.891,8	1.101,7	396,9	630,9	407,5
31 Mar. 2018	562,5	329,5	108,4	179,9	123,1
30 Haz. 2018	1.191,7	689,8	226,4	373,1	316,1
30 Eyl. 2018	2.048,5	1.165,0	353,3	580,3	596,2
31 Ara. 2018	2.999,4	1.762,5	500,3	823,5	689,8

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2015	1.480,3	7.034,4	2.043,0	466,5	1.233,8	12.258,0
30 Haz. 2015	1.651,8	7.323,3	2.202,8	526,6	1.295,5	13.000,0
30 Eyl. 2015	1.864,3	7.773,2	2.394,4	598,2	1.377,7	14.007,8
31 Ara. 2015	1.859,2	7.689,2	2.516,1	566,5	1.319,5	13.950,5
31 Mar. 2016	1.750,4	7.918,7	2.488,7	591,5	1.274,8	14.024,1
30 Haz. 2016	1.912,7	7.930,3	2.584,2	603,7	1.269,6	14.300,5
30 Eyl. 2016	2.064,9	8.206,5	2.751,7	608,2	1.338,5	14.969,8
31 Ara. 2016	2.394,0	8.623,1	3.360,7	689,5	1.567,9	16.635,2
31 Mar. 2017	2.480,3	9.674,2	3.161,1	723,8	1.613,0	17.652,4
30 Haz. 2017	2.771,0	9.919,8	3.407,0	736,9	1.659,4	18.494,1
30 Eyl. 2017	2.916,9	10.069,4	4.041,3	862,7	1.782,6	19.672,9
31 Ara. 2017	3.118,5	10.808,9	4.257,6	920,4	1.992,7	21.098,1
31 Mar. 2018	3.098,2	11.840,3	4.238,1	912,5	2.263,6	22.352,7
30 Haz. 2018	3.580,7	11.979,8	5.082,1	961,5	2.527,1	24.131,2
30 Eyl. 2018	4.201,9	13.615,9	6.006,3	1.166,1	3.172,9	28.163,1
31 Ara. 2018	3.698,4	13.742,5	4.950,1	1.282,7	2.768,1	26.441,8

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2015	769,5	4.328,5	1.068,6	213,9	285,6	6.666,1
30 Haz. 2015	821,1	4.403,3	1.137,2	207,8	285,3	6.854,7
30 Eyl. 2015	837,2	4.427,9	1.171,5	202,1	266,5	6.905,2
31 Ara. 2015	865,0	4.452,8	1.259,1	201,5	283,0	7.061,4
31 Mar. 2016	797,1	4.557,7	1.280,1	225,0	261,6	7.121,5
30 Haz. 2016	898,2	4.618,9	1.341,7	221,6	263,3	7.343,7
30 Eyl. 2016	968,4	4.690,1	1.463,3	203,2	258,9	7.583,9
31 Ara. 2016	1.122,6	4.796,3	1.611,5	231,0	297,1	8.058,5
31 Mar. 2017	1.083,7	5.157,3	1.503,4	283,7	274,1	8.302,2
30 Haz. 2017	1.276,2	5.173,5	1.636,5	273,9	282,2	8.642,3
30 Eyl. 2017	1.318,5	5.221,5	1.831,2	358,1	302,8	9.032,1
31 Ara. 2017	1.412,7	5.481,0	1.993,8	381,3	313,4	9.582,3
31 Mar. 2018	1.275,9	5.724,4	2.037,6	385,5	309,1	9.732,5
30 Haz. 2018	1.409,7	5.495,6	2.261,4	383,8	292,9	9.843,4
30 Eyl. 2018	1.418,0	5.669,1	2.512,3	314,7	269,3	10.183,4
31 Ara. 2018	1.427,2	6.123,7	2.315,6	449,6	288,4	10.604,5

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2015	710,8	2.705,9	974,5	252,5	948,2	5.591,9
30 Haz. 2015	830,8	2.919,9	1.065,5	318,8	1.010,3	6.145,3
30 Eyl. 2015	1.027,1	3.345,3	1.222,9	396,1	1.111,2	7.102,6
31 Ara. 2015	994,3	3.236,4	1.256,9	365,0	1.036,5	6.889,1
31 Mar. 2016	953,3	3.361,1	1.208,6	366,5	1.013,0	6.902,5
30 Haz. 2016	1.014,5	3.311,4	1.242,5	382,1	1.006,3	6.956,8
30 Eyl. 2016	1.096,5	3.516,5	1.288,3	405,0	1.079,6	7.385,9
31 Ara. 2016	1.271,4	3.826,8	1.749,2	458,5	1.270,7	8.576,7
31 Mar. 2017	1.396,6	4.516,9	1.657,7	440,1	1.338,9	9.350,2
30 Haz. 2017	1.494,9	4.746,3	1.770,5	463,0	1.377,2	9.851,9
30 Eyl. 2017	1.598,4	4.847,8	2.210,1	504,7	1.479,7	10.640,8
31 Ara. 2017	1.705,8	5.327,8	2.263,8	539,1	1.679,3	11.515,8
31 Mar. 2018	1.822,4	6.115,9	2.200,5	526,9	1.954,5	12.620,2
30 Haz. 2018	2.171,0	6.484,2	2.820,7	577,7	2.234,2	14.287,8
30 Eyl. 2018	2.783,9	7.946,8	3.494,0	851,4	2.903,6	17.979,7
31 Ara. 2018	2.271,3	7.618,8	2.634,6	833,0	2.479,7	15.837,4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2015	746,3	1.854,6	9.366,2	291,0	750,8	13.008,9
30 Haz. 2015	792,2	2.063,5	9.858,0	286,3	805,0	13.805,0
30 Eyl. 2015	787,1	2.408,0	10.576,4	236,3	867,4	14.875,2
31 Ara. 2015	822,7	2.350,4	10.537,9	239,5	961,3	14.911,8
31 Mar. 2016	825,4	2.380,7	10.581,1	236,9	1.024,2	15.048,3
30 Haz. 2016	881,2	2.442,5	10.745,4	231,4	1.025,7	15.326,2
30 Eyl. 2016	913,5	2.744,1	11.022,3	289,9	1.148,4	16.118,2
31 Ara. 2016	991,7	3.040,5	12.287,2	315,8	1.597,8	18.233,0
31 Mar. 2017	1.107,4	3.310,6	12.895,4	339,0	1.460,1	19.112,5
30 Haz. 2017	1.294,5	3.512,2	13.373,9	313,5	1.551,4	20.045,5
30 Eyl. 2017	1.344,5	3.914,2	14.146,6	267,5	1.600,8	21.273,5
31 Ara. 2017	1.499,0	3.942,5	15.380,3	276,3	1.637,5	22.735,6
31 Mar. 2018	1.504,5	4.270,9	16.210,0	367,3	1.638,0	23.990,7
30 Haz. 2018	1.730,4	4.686,0	17.357,3	357,5	2.004,8	26.136,0
30 Eyl. 2018	1.990,1	5.620,5	20.093,4	459,1	2.328,1	30.491,2
31 Ara.2018	1.917,8	4.922,5	19.010,8	590,7	2.028,6	28.470,4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2015	552,5	965,0	5.006,1	142,5	331,0	6.997,1
30 Haz. 2015	588,9	1.015,5	5.120,9	129,4	276,2	7.130,9
30 Eyl. 2015	571,4	1.076,5	5.130,1	127,3	237,6	7.142,9
31 Ara. 2015	614,6	1.110,6	5.193,0	143,2	254,6	7.316,0
31 Mar. 2016	615,7	1.101,8	5.286,0	118,1	285,5	7.407,1
30 Haz. 2016	669,7	1.107,3	5.441,0	125,7	208,8	7.552,5
30 Eyl. 2016	708,4	1.216,8	5.492,2	166,5	227,8	7.811,7
31 Ara. 2016	756,3	1.319,0	5.823,8	159,4	331,8	8.390,3
31 Mar. 2017	809,7	1.352,5	5.963,4	176,8	351,3	8.653,7
30 Haz. 2017	1.022,5	1.368,4	6.116,2	135,1	313,2	8.955,4
30 Eyl. 2017	1.029,4	1.516,0	6.387,8	98,9	319,0	9.351,2
31 Ara. 2017	1.150,6	1.522,5	6.802,0	107,2	279,1	9.861,4
31 Mar. 2018	1.144,2	1.558,4	6.912,0	117,9	302,7	10.035,2
30 Haz. 2018	1.298,4	1.506,7	6.909,0	129,2	404,0	10.247,3
30 Eyl. 2018	1.394,1	1.622,1	7.021,3	145,9	420,4	10.603,8
31 Ara. 2018	1.421,0	1.577,0	7.382,8	223,6	390,5	10.994,9

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2015	193,8	889,5	4.360,2	148,5	419,8	6.011,8
30 Haz. 2015	203,3	1.048,0	4.737,1	156,9	528,8	6.674,1
30 Eyl. 2015	215,8	1.331,5	5.446,3	108,9	629,8	7.732,3
31 Ara. 2015	208,1	1.239,8	5.345,0	96,3	706,6	7.595,8
31 Mar. 2016	209,7	1.279,0	5.295,1	118,8	738,6	7.641,2
30 Haz. 2016	211,6	1.335,2	5.304,3	105,6	817,0	7.773,7
30 Eyl. 2016	205,1	1.527,4	5.530,0	123,4	920,6	8.306,5
31 Ara. 2016	235,4	1.721,5	6.463,4	156,4	1.266,0	9.842,7
31 Mar. 2017	297,7	1.958,2	6.932,1	162,2	1.108,7	10.458,9
30 Haz. 2017	272,0	2.143,8	7.257,6	178,4	1.238,2	11.090,0
30 Eyl. 2017	315,1	2.398,3	7.758,8	168,6	1.281,6	11.922,3
31 Ara. 2017	348,5	2.420,0	8.578,2	169,1	1.358,3	12.874,1
31 Mar. 2018	360,3	2.712,6	9.298,0	249,3	1.335,3	13.955,5
30 Haz. 2018	432,0	3.179,4	10.448,2	228,2	1.600,9	15.888,7
30 Eyl. 2018	596,0	3.998,4	13.072,1	313,2	1.907,7	19.887,4
31 Ara. 2018	496,8	3.345,6	11.628,0	367,0	1.638,1	17.475,5

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL)

Yıl	Çeyrek	M1	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	M2	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	M3	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
2014	I	2.049,8	4,40	10.794,4	2,20	11.601,9	2,26
	II	2.152,4	5,01	11.130,9	3,12	11.957,3	3,06
	III	2.163,0	0,49	11.578,9	4,02	12.433,8	3,99
	IV	2.211,0	2,21	11.880,2	2,60	12.660,2	1,82
2015	I	2.338,5	5,77	12.470,8	4,97	13.249,2	4,65
	II	2.532,7	8,30	13.211,3	5,94	14.056,5	6,09
	III	2.829,9	11,74	14.279,5	8,09	15.106,7	7,47
	IV	2.841,2	0,40	14.215,9	-0,45	15.109,8	0,02
2016	I	2.797,9	-1,53	14.340,3	0,88	15.181,6	0,48
	II	2.976,9	6,40	14.620,3	1,95	15.593,1	2,71
	III	3.158,0	6,08	15.285,2	4,55	16.319,0	4,66
	IV	3.544,1	12,23	16.946,4	10,87	17.996,6	10,28
2017	I	3.754,8	5,95	18.019,6	6,33	19.209,2	6,74
	II	3.906,7	4,05	18.670,5	3,61	20.066,2	4,46
	III	4.126,2	5,62	19.847,4	6,30	21.240,3	5,85
	IV	4.403,3	6,72	21.181,5	6,72	22.789,8	7,30
2018	I	4.620,3	4,93	22.638,7	6,88	24.286,7	6,57
	II	5.136,5	11,17	24.283,6	7,27	26.135,3	7,61
	III	6.038,8	17,57	28.359,8	16,79	30.493,1	16,67
	IV	5.520,8	-8,58	26.641,1	-6,06	28.662,5	-6,00

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.29: Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar

1	KIBRIS VAKIFLAR BANKASI LTD.
2	AKFİNANS BANK LTD.
3	CREDITWEST BANK LTD.
4	NOVA BANK LTD.
5	ASBANK LTD.
6	KIBRIS İKTİSAT BANKASI LTD.
7	KIBRIS TÜRK KOOPERATİF MERKEZ BANKASI LTD.
8	LİMASOL TÜRK KOOPERATİF BANKASI LTD.
9	ŞEKERBANK (KIBRIS) LTD.
10	TÜRK BANKASI LTD.
11	UNIVERSAL BANK LTD.
12	VİYABANK LTD.
13	YAKINDOĞU BANK LTD.
14	KIBRIS KAPİTAL BANK LTD.
15	KIBRIS FAİSAL İSLAM BANKASI LTD.
16	T. GARANTİ BANKASI A.Ş.
17	T. HALK BANKASI A.Ş.
18	T. İŞ BANKASI A.Ş.
19	T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.
20	ALBANK LTD.
21	TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
GSMH (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	4.671,3	5.128,3	5.415,3	5.649,5	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	11.605,5	14.551,8	14.518,4 ^(T)
GSMH (Milyon ABD doları)	3.598,8	3.995,6	3.502,5	3.750,6	3.908,5	3.840,8	3.969,5	4.031,9	3.749,2	3.735,8	3.985,7	3.685,3 ^(T)
Fert Başına GSMH (Cari Fiyatlarla TL)	19.165	20.739	21.538	22.147	25.850	27.077	29.217	33.128	37.456	40.595,2	51.796,7	53.974,1 ^(T)
Fert Başına GSMH (ABD doları)	14.765	16.158	13.930	14.703	15.404	15.038	15.302	15.109	13.721	13.902	14.187	14.942
Enflasyon Oranı (%)	9,4	14,5	5,7	3,3	14,7	3,6	10,2	6,5	7,8	10,2	14,7	29,96
İhracat (Milyon ABD doları) (3)	83,7	83,6	71,1	96,4	119,9	116,3	120,7	134,0	118,1	105,5	105,6	113,0
İthalat (Milyon ABD doları) (4)	1.539,2	1.680,7	1.326,2	1.604,2	1.699,9	1.703,9	1.699,4	1.538,8	1.500,6	1.557,2	1.778,4	1.811,3
Dış Ticaret Dengesi (Milyon ABD doları)	-1.455,5	-1.597,1	-1.255,1	-1.507,8	-1.580,0	-1.587,6	-1.578,7	-1.404,8	-1.382,5	-1.415,2	-1.672,8	-1.698,3
İhracat / İthalat (%)	5,1	4,4	5,4	6,0	9,0	7,2	7,1	7,5	7,9	6,9	6,4	6,2
Gelen Turist Sayısı	791.036	808.682	800.376	902.390	1.022.089	1.166.186	1.232.753	1.366.007	1.483.244	1.577.073	1.734.330	1.759.625
a) Türkiye	634.580	650.405	638.700	741.925	801.326	904.505	923.308	1.020.577	1.110.795	1.218.232	1.324.248	1.359.420
b) Diğer	156.456	158.277	161.676	160.465	220.763	261.681	309.445	345.430	372.449	358.841	410.082	400.205
Net Turizm Geliri (Milyon ABD doları)	381,0	383,7	390,7	405,8	459,4	571,9	613,4	691,6	697,7	714,4	725,8	737,2 ^(T)
İstihdam	89.787	91.223	91.550	93.498	93.470	96.539	97.867	103.149	112.811	118.387	120.999	125.513
İşsiz Sayısı	9.361	9.881	12.941	12.619	9.864	9.174	8.929	9.320	9.043	8.075	7.452	7.305
İşsizlik Oranı (%)	9,4	9,8	12,4	11,9	9,5	8,7	8,4	8,3	7,4	6,4	5,8 ^(T)	5,5
Nüfus (5)	268.011	274.436	283.736	277.680	283.281	292.129	301.988	313.626	326.158	335.455	345.722 ^(T)	n.a
Yıllık Nüfus Artışı (%)	4,0	2,4	3,3	1,1	-1,3	3,1	3,3	3,8	3,9	2,9	3,1 ^(T)	n.a
Yıllık Ortalama 1 ABD Doları = TL	1,2980	1,2835	1,5461	1,5063	1,6782	1,7925	1,9009	2,1879	2,7200	3,0232	3,6489	4,8134

Kaynak: DPÖ, KKTCCMB, Ticaret Dairesi, Turizm Planlama Dairesi.

1) Dış yardımlar dâhil değildir.

2) Güney Kıbrıs'a yapılan ihracat dâhil değildir.

3) Hidrokarbon ithalatı dâhil değildir.

5) 2017-2018 nüfus sayıları projeksiyon verileridir. Fert Başına GSMH hesaplamasında bu nüfus sayıları kullanılmaz. Fert Başına GSMH hesaplamasında kullanılan nüfus: (yıl ortası nüfus) + (yurtdışında okuyan KKTCC'li öğrenciler) - (KKTCC'de okuyan TC uyruklu öğrenciler + diğer ülke vatandaşı öğrenciler)

(T) Tahmin

(n.a.) (Bilgi mevcut değildir.)

Tablo B.31: Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

Sektörler	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^(T)
1. Tarım	288,2	259,2	300,6	330,3	366,4	386,5	405,0	489,3	552,5	647,6	658,8	862,2
2. Sanayi	430,8	542,8	516,7	552,4	558,5	587,1	636,6	779,7	937,7	1.064,7	1.413,3	1.377,1
3. İnşaat	364,4	362,2	346,4	312,1	408,5	335,8	370,7	370,2	480,5	511,6	836,3	685,6
4. Ticaret - Turizm	630,3	721,7	766,3	900,0	1.216,8	1.385,3	1.527,9	1.829,1	2.012,9	2.280,6	2.921,8	2.878,9
5. Ulaştırma - Haberleşme	533,4	614,5	597,3	525,2	553,1	642,9	711,4	788,0	896,6	965,3	1.156,6	1.264,3
6. Mali Müesseseler	309,4	357,8	388,4	404,4	472,6	506,0	579,7	637,4	719,4	887,6	1.007,7	1.006,7
7. Konut Gelirleri	144,2	175,9	202,5	220,6	274,4	305,8	358,2	398,9	456,2	535,3	655,6	655,9
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	493,5	525,2	609,3	652,3	727,5	801,8	891,6	1.026,1	1.422,6	1.679,9	2.289,8	2.160,5
9. Kamu Hizmetleri	1.003,5	1.104,0	1.201,2	1.180,1	1.294,3	1.294,9	1.349,9	1.603,6	1.715,2	1.850,1	2.193	2.244,6
10. İthalat Vergileri	406,7	416,6	447,6	536,3	637,0	709,1	775,9	936,4	971,8	1.178,3	1.411,5	1.382,6
11. GSYH	4.604,3	5.079,9	5.376,3	5.614,1	6.509,0	6.955,1	7.606,9	8.858,6	10.222,5	11.601,2	14.544,8	14.518,4
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	66,9	48,4	38,9	35,4	50,2	-39,3	-27,5	-18,2	-11,7	4,2	6,9	-15,3
GSMH	4.671,2	5.128,3	5.415,3	5.649,5	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	11.605,5	14.187,0	14.503,1

Kaynak: DPÖ
(T)Tahmin

Tablo B.32: Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı

Sektörler	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^(T)
1. Tarım	6,3	5,1	5,6	5,9	5,6	5,6	5,3	5,5	6,0	5,6	4,5	5,9
2. Sanayi	9,4	10,7	9,6	9,8	8,6	8,4	8,4	8,8	9,2	9,2	9,7	9,5
2.1. Taş Ocakçılığı	1,1	0,8	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,9	0,7
2.2. İmalat Sanayi	4,4	4,0	3,2	2,3	2,5	2,8	2,9	3,1	3,7	3,7	3,3	3,9
2.3. Elektrik-Su	3,9	5,9	5,8	6,9	5,3	5,1	4,8	5,1	4,8	4,8	5,5	4,9
3. İnşaat	7,9	7,1	6,5	5,6	6,3	4,8	4,9	4,2	4,7	4,4	5,8	4,7
4. Ticaret - Turizm	13,7	14,2	14,3	16,0	18,7	19,9	20,1	20,6	19,7	19,7	20,1	19,8
4.1. Toptan ve Perakende Ticaret	9,5	9,7	9,0	10,7	11,1	11,4	11,2	12,3	10,7	11,0	11,1	10,5
4.2. Otelcilik ve Lokantacılık	4,2	4,5	5,2	5,4	7,6	8,5	8,9	8,3	9,0	8,7	9,0	9,3
5. Ulaştırma - Haberleşme	11,6	12,1	11,1	9,4	8,5	9,3	9,4	8,9	8,8	8,3	8,0	8,7
6. Mali Müesseseler	6,7	7,1	7,2	7,2	7,2	7,3	7,6	7,2	7,0	7,6	6,9	6,9
7. Konut Sahipliği	3,1	3,5	3,8	3,9	4,2	4,4	4,7	4,5	4,4	4,6	4,5	4,5
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	10,7	10,3	11,3	11,6	11,2	11,5	11,7	11,6	13,9	14,5	15,7	14,9
9. Kamu Hizmetleri	21,8	21,7	22,3	21,0	19,9	18,6	17,7	18,1	16,8	15,9	15,1	15,5
10. İthalat Vergileri	8,8	8,2	8,3	9,6	9,8	10,2	10,2	10,6	9,5	10,2	9,7	9,5
GSYH	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPÖ

Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^(T)
1. Toplam Kaynaklar	4.996,3	5.629,3	5.516,7	6.065,0	6.849,7	7.141,1	7.664,8	8.866,0	9.470,2	10.499,0	12.259,9	13.948,6
2. Toplam Yatırımlar	1.089,2	1.049,1	946,6	1.049,6	1.266,5	1.175,5	1.147,8	1.276,7	1.598,5	1.791,2	2.138,6	2.447,3
3. Toplam Tüketim	3.907,1	4.580,1	4.570,0	5.015,4	5.583,1	5.965,6	6.516,9	7.589,3	7.871,7	8.707,8	10.121,3	11.501,4
4. Kamu Harcanabilir Geliri	904,7	1.105,6	751,9	962,2	1.059,2	1.491,8	1.341,3	1.688,9	2.123,1	2.317,2	2.586,1	2.777,4
5. Özel Harcanabilir Gelir	3.766,5	4.022,7	4.663,3	4.687,3	5.449,9	5.424,0	6.238,1	7.151,5	8.087,7	8.962,7	10.403,0	11.725,7
6. Özel Tasarruf Oranı (%)	29,0	20,1	33,9	26,0	28,0	20,8	25,0	23,3	29,8	29,4	28,1	26,1
7. Toplam Yurt İçi Tasarruflar	764,2	548,2	845,2	634,1	976,1	950,3	1.062,5	1.251,0	2.339,0	2.572,1	2.867,8	3.001,7

Kaynak: DPÖ

(T) Tahmin

Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)

Sektörler	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^(T)
1. Tarım	0,4	-18,2	8,2	10,0	10,8	3,7	-1,6	4,8	14,5	-7,3	4,9	8,5
2. Sanayi	-0,9	-10,3	-9,1	-0,2	3,4	-0,7	1,7	8,5	19,5	7,3	4,4	4,7
3. İnşaat	4,2	-8,0	-18,5	3,8	3,3	-16,0	-0,3	-4,5	6,5	5,7	10,6	3,0
4. Ticaret-Turizm	-2,7	-2,1	-8,7	18,3	6,0	6,1	1,4	8,5	-0,8	4,8	9,0	3,4
5. Ulaştırma-Haberleşme	-3,6	2,2	-2,8	-20,0	-4,3	5,7	2,0	3,2	5,7	1,8	6,9	3,0
6. Mali Müesseseler	6,3	9,6	1,7	0,3	1,4	8,1	7,5	0,8	1,6	2,0	3,1	2,5
7. Konut Sahipliği	4,6	2,7	3,8	4,0	3,9	3,7	3,2	2,6	3,0	3,5	3,8	3,5
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	6,6	4,3	3,4	-5,3	4,3	1,5	2,3	8,8	9,5	3,6	7,7	5,5
9. Kamu Hizmetleri	8,2	1,2	-5,0	0,4	2,8	1,9	1,4	-0,1	0,1	-0,2	-0,8	0,5
10. İthalat Vergileri	12,3	-0,8	-7,1	18,6	3,9	8,9	-2,1	7,9	-9,6	9,0	0,5	3,0
11. GSYH	2,8	-2,9	-5,5	3,7	3,9	1,8	1,1	4,8	4,0	3,6	5,4	3,8
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	-47,3	-36,4	-28,2	-9,8	27,1	-174,5	35,3	40,5	41,9	133,0	37,9	0,0
GSMH	1,5	-3,4	-5,7	3,6	4,0	0,5	1,3	4,9	4,1	3,8	5,5	3,8

Kaynak: DPÖ

(T) Tahmin

Tablo B.35: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^(T)
1. Cari İşlemler Dengesi	-250,4	-390,3	-65,4	-275,8	-173,1	-125,1	-44,7	-11,7	271,6	287,6	294,4	140,7
2. Sermaye Hareketleri Dengesi	335,0	410,5	495,0	438,5	326,5	346,2	259,7	186,9	168,9	71,4	131,4	157,9
3. Rezerv Hareketleri (- Artış, + Azalış)	-41,2	269,5	-172,1	-94,4	-47,3	-340,8	-219,9	-176,7	-75,8	-79,4	-826,6	-298,7
4. Net Hata ve Noksan	-43,4	-289,7	-257,5	-68,3	-106,1	119,7	4,9	1,5	-364,7	-279,6	400,8	0,0

Kaynak: DPÖ
(T) Tahmin

Tablo B.36: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim

Aylar	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ocak	1,8	3,4	0,7	-0,9	1,0	1,3	1,6	-0,1	-0,27	1,39	-0,70	1,00	2,09	-0,88	0,47	2,56	-0,22
Şubat	3,9	6,0	0,3	-0,9	0,7	2,0	2,2	0,1	-0,31	2,10	-0,95	0,46	4,43	-2,14	0,31	4,00	1,39
Mart	6,2	7,9	1,8	-0,9	2,5	3,5	3,8	1,1	0,00	3,88	-0,03	0,66	5,02	-0,41	0,09	4,61	2,26
Nisan	7,3	9,8	2,4	0,5	4,2	4,2	6,3	1,2	0,71	4,85	1,83	1,51	5,38	1,09	1,09	6,54	5,07
Mayıs	7,3	12,9	4,6	-0,2	6,4	4,3	7,9	2,5	0,29	6,46	1,69	1,80	4,56	2,73	1,86	6,95	8,91
Haziran	8,2	9,0	4,2	-0,4	8,5	3,4	9,8	3,2	0,31	5,95	0,73	3,30	4,89	3,18	2,33	7,68	12,11
Temmuz	11,4	6,9	4,2	-0,2	10,2	3,6	11,5	0,8	0,92	7,02	-0,28	3,21	5,15	1,90	3,23	9,29	14,64
Ağustos	15,2	7,1	6,5	0,5	12,6	5,9	11,3	2,6	1,92	9,49	0,84	4,17	5,77	2,72	4,00	9,75	24,29
Eylül	16,9	9,1	8,4	2,0	15,9	7,7	14,3	3,3	2,58	10,39	2,57	6,30	5,84	5,78	4,63	10,31	31,99
Ekim	20,7	10,9	10,3	2,5	18,6	9,3	15,6	4,9	3,61	11,90	3,52	7,89	7,69	7,39	5,85	11,32	34,08
Kasım	21,9	11,7	10,9	2,3	19,0	9,0	16,4	6,0	3,54	13,91	3,61	8,29	6,97	6,38	7,36	12,78	31,93
Aralık	24,5	12,6	11,6	2,7	19,2	9,4	14,5	5,7	3,27	14,72	3,60	10,22	6,49	7,78	10,19	14,68	29,96

Kaynak: DPÖ

Tablo B.37: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları

Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC
1984	70,7	49,7	1998	66,5	69,7	2012	3,60	6,16
1985	43,0	44,2	1999	55,3	68,8	2013	10,22	7,40
1986	48,1	30,7	2000	53,2	39,0	2014	6,49	8,17
1987	43,0	55,1	2001	76,8	68,5	2015	7,78	8,81
1988	62,6	77,1	2002	24,5	29,8	2016	10,19	8,53
1989	51,8	64,3	2003	12,6	18,4	2017	14,68	11,92
1990	69,4	60,4	2004	11,6	9,3	2018	29,96	20,30
1991	46,3	71,1	2005	2,7	7,7			
1992	63,4	66,0	2006	19,2	9,7			
1993	61,2	71,1	2007	9,4	8,4			
1994	215,0	125,5	2008	14,5	10,1			
1995	72,2	76,1	2009	5,7	6,5			
1996	87,5	79,8	2010	3,2	6,4			
1997	81,7	99,1	2011	14,7	10,4			

Kaynak: DPÖ, TCMB

Tablo B.38: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100 Temel Yılı)**Ana Mal ve Hizmet Gruplarının Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranları**

Ana Gruplar	2018											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gıda ve Alkolsüz İçecekler	0,06	0,64	-0,01	1,80	1,45	3,35	2,51	8,38	10,41	2,08	3,99	-2,66
2. Alkollü İçecekler ve Tütün	0,01	0,00	0,01	7,21	0,97	0,29	-0,06	1,39	3,34	1,72	-0,32	-0,21
3. Giyim ve Ayakkabı	-0,13	-0,20	-0,04	13,35	1,52	1,48	-0,49	-3,93	2,23	10,16	7,88	2,90
4. Konut, Su, Elekt., Gaz ve Diğer Yakıtlar	0,01	0,10	0,06	1,27	5,78	2,36	7,92	7,41	2,13	2,16	-0,03	-1,32
5. Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	0,15	0,07	0,15	1,34	4,23	-0,28	0,59	17,67	5,94	5,08	-1,74	-1,14
6. Sağlık	0,04	0,16	0,02	2,17	0,95	3,02	0,22	11,33	2,25	2,00	-0,92	0,52
7. Ulaştırma	-0,01	0,47	0,14	4,64	3,90	3,09	0,79	9,07	15,13	2,94	-6,32	-5,10
8. Haberleşme	-0,01	0,04	0,00	0,13	0,30	0,07	1,56	4,83	2,60	-0,71	-1,72	15,86
9. Eğlence ve Kültür	-0,34	0,19	0,17	3,19	6,02	5,83	2,83	12,08	-1,70	-1,21	-7,73	2,97
10. Eğitim	-0,03	0,08	0,08	2,55	2,45	2,42	0,88	8,23	6,44	-2,00	-2,94	-1,24
11. Lokanta ve Oteller	-0,03	0,03	0,06	1,64	8,81	6,20	0,60	7,73	2,17	-1,85	-3,57	-8,98
12. Çeşitli Mal ve Hizmetler	0,06	0,03	0,23	0,64	1,59	0,85	0,92	3,82	6,33	2,59	0,19	1,26
Genel	-0,22	1,61	0,87	2,75	3,65	2,94	2,26	8,42	6,20	1,58	-1,60	-1,49

Kaynak: DPÖ

Tablo B.39: Asgari Ücret Gelişmeleri

Yıllar	Asgari Ücret (TL)	Uygulama Tarihi
1991	520.000	01.01.1991
1992	806.000	01.01.1992
1993	1.373.000	01.01.1993
1994	3.000.000	01.01.1994
1994	5.000.000	01.08.1994
1995	9.420.000	01.01.1995
1995	11.590.000	01.09.1995
1996	14.800.000	01.01.1996
1997	23.000.000	01.01.1997
1997	33.800.000	01.09.1997
1998	50.250.000	01.01.1998
1998	67.000.000	01.09.1998
1999	85.000.000	01.01.1999
1999	103.000.000	01.01.1999
2000	137.000.000	01.01.2000
2000	160.000.000	01.07.2000
2001	200.000.000	01.01.2001
2001	240.000.000	01.08.2001
2002	320.000.000	01.01.2002
2002	380.000.000	01.10.2002
2003	440.000.000	01.01.2003
2003	500.000.000	01.08.2003
2004	550.000.000	01.03.2004
2004	627.000.000	01.07.2004
2005	720	01.06.2005
2006	780	01.01.2006
2006	860	01.08.2006
2007	950	01.02.2007
2008	1.060	01.01.2008
2008	1.190	01.09.2008
2009	1.237	01.10.2009
2011	1.300	01.01.2011
2013	1.415	01.01.2013
2014	1.560	01.01.2014
2014	1.675	01.11.2014
2015	1.730	01.09.2015
2016	1.834	01.07.2016
2017	2.020	01.02.2017
2017	2.175	01.07.2017
2018	2.365	01.03.2018
2018	2.620	01.09.2018
2019	3.150	01.02.2019

Kaynak: DPÖ

Not: 2005 yılından itibaren TL'den 6 sıfır atılmıştır.

Tablo B.40: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları

Tarih	Kurşunsuz Benzin		Euro Dizel	Motorin	Gazyağı
	95 Oktan	97 Oktan			
21.05.2014	3,63	3,81	3,66	3,26	3,26
12.06.2014	3,63	3,81	3,64	3,25	3,25
03.07.2014	3,76	3,94	3,75	3,35	3,35
24.07.2014	3,74	3,92	3,71	3,31	3,31
14.08.2014	3,70	3,89	3,71	3,31	3,31
26.09.2014	3,69	3,88	3,70	3,29	3,29
17.10.2014	3,64	3,83	3,65	3,24	3,24
07.11.2014	3,49	3,68	3,53	3,12	3,12
28.11.2014	3,42	3,61	3,48	3,07	3,07
19.12.2014	3,18	3,37	3,26	2,86	2,86
14.01.2015	2,99	3,18	3,06	2,67	2,67
04.02.2015	2,95	3,14	2,97	2,58	2,58
25.02.2015	3,04	3,23	3,06	2,67	2,67
18.03.2015	3,13	3,32	3,15	2,76	2,76
01.05.2015	3,31	3,50	3,32	2,93	2,93
23.05.2015	3,40	3,59	3,41	3,02	3,02
07.07.2015	3,40	3,59	3,39	2,99	2,99
28.07.2015	3,30	3,49	3,22	2,82	2,82
18.08.2015	3,27	3,46	3,22	2,82	2,82
09.09.2015	3,27	3,46	3,22	2,85	2,85
30.09.2015	3,29	3,48	3,26	2,92	2,92
21.10.2015	3,27	3,46	3,23	2,92	2,92
16.01.2016	3,18	3,38	3,07	2,86	2,86
23.01.2016	3,18	3,38	2,97	2,86	2,86
06.02.2016	3,12	3,32	2,86	2,86	2,86
19.03.2016	3,20	3,40	2,94	2,94	2,94
05.05.2016	3,27	3,47	3,03	2,94	3,02
26.05.2016	3,39	3,59	3,20	-	3,17
17.06.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
12.07.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
24.08.2016	3,47	3,67	3,30	-	3,26
20.09.2016	3,54	3,74	3,36	-	3,32
11.10.2016	3,57	3,77	3,36	-	3,35
01.11.2016	3,63	3,83	3,45	-	3,41
07.01.2017	3,83	4,03	3,62	-	3,56
11.03.2017	3,76	3,96	3,59	-	3,51
01.04.2017	3,71	3,91	3,51	-	3,43
18.05.2017	3,67	3,87	3,47	-	3,39
29.11.2017	3,67	3,87	3,63	-	3,40
03.02.2018	3,85	4,04	3,78	-	3,55
17.03.2018	3,88	4,07	3,82	-	3,59
11.04.2018	4,19	4,37	4,02	-	3,78
03.05.2018	4,30	4,48	4,13	4,13	3,91
10.07.2018	4,32	4,50	4,13	4,13	4,01
31.07.2018	4,42	4,60	4,18	4,18	4,11
28.08.2018	4,97	5,16	4,76	4,76	4,65
20.09.2018	5,81	6,01	5,76	5,76	5,59
01.11.2018	5,61	5,71	5,55	5,76	5,46
22.11.2018	5,21	5,31	5,15	-	5,06
13.12.2018	5,06	5,16	4,95	-	4,86

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.41: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İhracat
2006	30.875.362	9.708.799	9.805.754	11.543.938	2.933.694	64.867.547
2007	48.907.443	13.225.555	7.369.006	9.702.231	4.480.578	83.684.813
2008	41.770.636	17.147.124	4.953.414	14.220.270	5.572.694	83.664.138
2009	38.482.808	13.156.210	1.206.347	13.833.521	4.384.880	71.063.766
2010	44.741.216	11.816.654	3.475.821	31.104.188	5.282.030	96.419.909
2011	61.333.755	9.515.772	1.514.866	36.886.525	10.645.168	119.896.086
2012	58.878.076	8.678.585	1.014.857	39.821.898	9.873.712	116.267.128
2013	62.969.817	9.145.514	2.733.484	38.472.891	7.359.533	120.681.239
2014	78.446.382	8.304.840	835.323	40.583.800	5.814.745	133.985.090
2015	66.228.637	6.195.715	3.811.828	35.611.170	5.885.294	117.732.644
2016	65.926.162	10.664.066	893.816	23.981.854	4.022.010	105.487.908
2017	63.818.406	8.335.579	1.681.343	22.247.673	9.532.987	105.615.988
2018 (Ocak-Kasım)	50.379.810	4.672.838	2.536.815	24.187.877	9.371.662	91.149.002

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.42: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İthalat
2006	946.978.969	247.072.030	82.977.243	16.460.425	65.267.005	17.464.606	1.376.220.278
2007	1.044.965.855	248.220.981	111.304.222	40.423.905	66.253.726	28.022.604	1.539.191.293
2008	1.172.502.792	236.344.802	109.156.742	78.503.072	56.482.297	27.673.475	1.680.657.180
2009	923.438.219	205.604.209	87.720.997	30.311.431	52.507.371	26.582.965	1.326.165.192
2010	1.137.378.970	251.285.189	90.266.660	29.873.873	69.000.395	26.375.578	1.604.180.665
2011	1.165.712.306	286.204.302	82.493.886	42.982.735	87.880.256	34.654.478	1.699.927.963
2012	1.234.214.030	247.749.409	81.109.808	28.245.460	81.484.144	31.111.112	1.703.913.963
2013	1.155.334.547	257.018.820	113.400.316	59.110.065	86.239.017	28.323.666	1.699.426.431
2014	995.563.199	238.330.438	125.280.677	70.915.525	75.481.630	33.204.743	1.538.776.212
2015	967.563.226	271.360.515	115.042.857	45.084.868	70.781.057	30.744.861	1.500.577.384
2016	940.845.300	326.806.415	133.943.157	51.872.616	69.557.193	34.165.573	1.557.190.254
2017	1.040.958.559	381.381.939	148.683.585	61.153.637	87.579.546	48.692.756	1.768.450.022
2018 (Ocak-Kasım)	979.056.625	252.788.232	133.796.428	65.292.131	92.344.055	47.352.323	1.570.629.854

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

⁽¹⁾2018 yılı Ağustos ayına kadar mevcut olan veriler kullanılmıştır.

Tablo B.43: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı

Yıllar	Ercan	Girne	Gazi Mağusa	Karpaz	Toplam
2014	1.577.347	49.967	18.608	291	1.646.213
2015	1.693.694	60.733	19.196	342	1.773.965
2016	1.785.746	57.513	19.004	295	1.862.558
2017	1.794.483	71.619	21.668	283	1.888.053
2018	1.968.345	84.974	26.260	382	2.079.961

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.44: 2017 - 2018 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Giriş ve Çıkışlar (Kişi Sayısı)

Uyruk	KKTC		Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Ocak	129.118	142.730	80.377	93.241	72.680	82.017	282.175	317.988
Şubat	138.795	149.291	73.454	83.267	79.881	88.643	292.130	321.201
Mart	138.767	152.981	83.589	97.704	108.142	120.484	330.498	371.169
Nisan	139.860	139.336	96.135	106.602	131.646	137.044	367.641	382.982
Mayıs	155.035	146.289	91.321	110.945	137.291	151.169	383.647	408.403
Haziran	168.077	156.475	93.088	123.941	136.067	151.981	397.232	432.397
Temmuz	155.398	153.821	94.096	133.585	148.958	162.629	398.452	450.035
Ağustos	158.436	135.096	110.566	180.729	168.191	191.970	437.193	507.795
Eylül	173.445	140.318	88.392	186.477	149.585	192.924	411.422	519.719
Ekim	155.237	146.145	88.610	183.490	154.650	195.681	398.497	525.316
Kasım	141.249	148.467	91.536	178.571	115.170	156.019	347.955	483.057
Aralık	154.671	164.720	106.561	188.539	92.128	130.285	353.360	483.544
Toplam	1.808.088	1.775.669	1.097.725	1.667.091	1.494.389	1.760.846	4.400.202	5.203.606

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.45: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı

Ülkeler	Kişi Sayısı							
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Türkiye	393.238	459.529	464.397	529.909	588.045	621.819	656.365	776.428
KKTC	45.243	45.175	40.125	49.598	52.335	53.224	42.491	49.344
Diğer	156.381	183.651	209.379	224.881	235.661	266.208	317.984	312.701
Genel Toplam	594.862	688.355	713.901	804.387	876.041	941.251	1.016.840	1.138.473

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

⁽¹⁾2018 yılı Eylül ayına kadar mevcut olan veriler kullanılmıştır.

EK C. NOTLAR

Para Arzı

En geniş anlamıyla 'Para Arzı'; bir ekonomide belirli bir anda dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamını ifade etmektedir. Ülkeden ülkeye

veya zaman içerisinde farklılık gösterse de 'para arzı' likidite derecelerine göre; M1 (Dar Para Arzı), M2 (Ara Para Arzı) ve M3 (Geniş Para Arzı) şeklinde tanımlanmakta ve aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

M1= Dolaşımdaki Para + Bankalardaki Vadesiz Mevduat + KKTCCMB'deki Mevduat

M2= M1 + Bankalardaki Vadeli Mevduat

M3= M2 + Bankalardaki Resmi Mevduat + KKTCCMB'deki Diğer Mevduat

Mevduat ve Kredi

Bülten'de yer alan mevduat ve kredi kalemi toplamları 'KKTCC Bankalar Tek Düzen Hesap Planı'ndaki tanımlara göre hazırlanmıştır.

Banka

Şirketler Yasası ve 39/2001 sayılı 'KKTCC Bankalar Yasası' altında kurulan bankalar ile yabancı bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde açılan şubelerini anlatır. Halen KKTCC'de faaliyet gösteren toplam 21 mevduat bankası bulunmaktadır.

Bankacılık Sektörü

Yukarıda tanımlanan bankalardan oluşan sektörü ifade etmektedir. Tanıma uygun 21 bankanın haricindeki her türlü finansal kuruluş sektörün dışında tutulmuştur.

Bankacılık Sektörü Parasal Verileri

Sektöre ait parasal büyüklükler, bankaların KKTCC Merkez Bankası'na göndermiş oldukları geçici bilançolardan derlenmiştir. Söz konusu bilançolar her takvim ayının son günü itibarıyla hazırlanmakta ve bankaların o gün itibarıyla bilanço durumlarını göstermektedir. Ancak, Merkez Bankası yapacağı incelemeler neticesinde, bu bilançoların bazı kalemlerinde düzeltmeler talep edebileceğinden dolayı bu bilançolar 'Geçici' olarak kabul edilmektedir.

Bültenle İlgili Diğer Hususlar

Bülten'de bankacılıkla ilgili veriler, genellikle aylık, üç aylık ve yıllık bazda düzenlenmiştir. Bankacılık sektörü ile ilgili söz konusu aylık veriler, aynı zamanda Bankamızın resmi internet sitesinde (www.mb.gov.ct.tr) yayınlanmaktadır.

Bankacılık verileri geçici bilançolardan derlendiğinden dolayı, Bankamız söz konusu mali verilerin doğruluğunu garanti etmemekte ve tamamen bilgi amaçlı yayınlanan bu verilerle ilgili hiçbir sorumluluk üstlenmemektedir. Ayrıca Bankamız, söz konusu verilerde önceden haber vermeden kısmen veya tamamen değişiklik/düzeltilme yapma hakkını saklı tutmaktadır. Bu nedenle, Bülten'de yer alan dönemsel bir bilgi, önceki veya sonraki bültenlerde çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.

